

Konkurrencerådets afgørelse den 1. december 2017

Konkurrencebegrænsende vedtagelse i Team DS-kæden

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

Carl Jacobsens Vej 35

2500 Valby

Tlf.: +45 41 71 50 00

E-mail: kfst@kfst.dk

Journal nr. 15/06516 / LVS & LFI

Afgørelsen er udarbejdet af
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Indholdsfortegnelse

1.	RESUMÉ.....	3
2.	AFGØRELSE.....	5
3.	SAGSFREMSTILLING.....	6
3.1	INDLEDNING	6
3.2	DE INVOLVEREDE VIRKSOMHEDER	7
3.2.1	Indkøbsforeningen Team DS.....	7
3.2.1.1	Fælles indkøb.....	7
3.2.1.2	Markedsføring	9
3.2.2	Medlemmer af Team DS	10
3.2.3	Team DS-medlemmernes pligter	12
3.2.4	Oversigt over centrale personer i sagen om Team DS	12
3.3	MARKEDSBESKRIVELSE.....	13
3.3.1	Produktkategorier.....	13
3.3.2	Markedsaktører.....	15
3.3.3	Generelt om detailsalg af kameraer i Danmark.....	16
3.4	MARKEDSUNDERSØGELSE	17
3.5	DEN OMHANDLEDE ADFÆRD.....	18
3.6	HØRINGSSVAR.....	35
3.6.1	Team DS' bemærkninger i forhold til sagens formalitet og styrelsens kommentarer hertil	35
3.6.1.1	Overtrædelsen er forældet	35
3.6.1.2	Indhentelse af oplysninger er i strid med retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.....	35
3.6.1.3	Det tidsmæssige aspekt i sagen	38
3.6.1.4	Chikane fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens side ved at køre sagen efter SØIK havde standset efterforskningen	38
3.6.1.5	Computersalg A/S.....	39
3.6.2	Team DS' bemærkninger i forhold til sagens realitet og styrelsens kommentarer hertil	40
3.6.2.1	Den geografiske markedsafgrænsning.....	40
3.6.2.2	Episoder der indgår i den samlede overtrædelse	41
3.6.2.3	Team DS har ikke foretaget priskoordinering.....	41
3.6.2.4	Indkøbschefens sprogbrug	43
3.6.2.5	Indkøbsforeninger er ikke i strid med konkurrenceloven.....	44
3.6.2.6	Team DS overholder vejledning om informationsaktiviteter i brancheforeninger	45

4.	VURDERING	46
4.1	MARKEDSAFGRÆNSNING	46
4.1.1	Det relevante produktmarked	47
4.1.2	Det relevante geografiske marked	48
4.1.2.1	Team DS-medlemmernes opland	52
4.1.2.2	Konklusion vedrørende den geografiske markedsafgrænsning	56
4.1.3	Konklusion vedrørende markedsafgrænsning	56
4.2	SAMHANDELSPÅVIRKNING	57
4.3	KONKURRENCELOVENS § 6 OG TEUF ARTIKEL 101	60
4.3.1	Virksomhedsbegrebet	60
4.3.2	Aftale, vedtagelse eller samordnet praksis	63
4.3.3	Til formål og/eller til følge at begrænse konkurrencen	76
4.3.4	Visse former for aftaler mv. har til formål at begrænse konkurrencen	79
4.3.5	Priskoordinering mv. mellem konkurrenter antages generelt at have til formål at begrænse konkurrencen	82
4.3.6	Team DS' vedtagelse om priser mv. har til formål at begrænse konkurrencen	84
4.3.7	Mærkbar konkurrencebegrænsning	89
4.3.8	Konklusion vedrørende konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101	90
4.4	FRITAGELSE	91
4.4.1	Vedtagelsen er ikke omfattet af en gruppefritagelse	91
4.4.2	Vedtagelsen opfylder ikke betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8 og TEUF artikel 101, stk. 3	91
4.5	SAMLET KONKLUSION	93
5.	BILAG	95

1. RESUMÉ

1. Denne sag handler om, at indkøbsforeningen Team DS a.m.b.a. ("Team DS") har koordineret priser og udvekslet informationer om dens medlemmers priser og andre konkurrenceparametre på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil i strid med forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler mv. i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.
2. Team DS er et landsdækkende samarbejde mellem en række selvstændige fotohandlere, som er medlemmer af Team DS, og som er indbyrdes konkurrenter.
3. Team DS har kunnet bruge priskoordineringen og informationsudvekslingen om priser og andre konkurrenceparametre til at begrænse den konkurrence, der ellers ville have været mellem medlemmerne af Team DS på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil. Kendetegnende for begrænsninger af konkurrencen ved priskoordinering er, at den griber direkte ind i det, der ellers skulle blive resultatet af konkurrence mellem virksomheder, nemlig lavere priser, større udbud og forbedret kvalitet.
4. Team DS' adfærd kan medføre, at kameraer og tilbehør hertil bliver dyrere og således forøger prisen ved køb af disse produkter til skade for forbrugerne, som i sidste ende kommer til at afholde denne prisforøgelse ved køb af produkterne hos fotohandlerne.
5. Sagen udspringer af materiale, som blev fundet i februar 2012 i forbindelse med en kontrolundersøgelse, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretog hos [...]. Materialet gav styrelsen en formodning om, at der foregår prisstyring på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
6. På den baggrund foretog styrelsen den 17. september 2013 kontrolundersøgelser hos Team DS og en række kameraproducenter m.fl.
7. De indhentede oplysninger dokumenterer, at Team DS udmelder priser til medlemmerne af Team DS, som er indbyrdes konkurrenter, og at prisudmeldingerne er egnede til at koordinere medlemmernes adfærd ved deres prisfastsættelse i forbindelse med detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
8. Styrelsen har identificeret kommunikation på en fælles elektronisk opslagstavle (kaldet "Notes opslagstavle") og e-mails mv., som er udvekslet i ledelsen af Team DS, hvoraf det fremgår, at Team DS i hvert fald i en sammenhængende periode på knap 5 ½ år fra marts 2008 til august 2013 har foretaget en række prisudmeldinger og koordineret medlemmernes priser for kameraer og tilbehør hertil. Notes opslagstavle er en intern elektronisk opslagstavle, som Team DS administrerer og bruger som platform til at kommunikere med medlemmerne af Team DS (herefter kaldet "Team DS' opslagstavle" eller blot "opslagstavlen"). Alle medlemmer af og ledelsen i Team DS har adgang til opslagstavlen.
9. Priskoordineringen er besluttet af ledelsen i Team DS, og den finder sted mellem Team DS' medlemmer, som er indbyrdes konkurrenter på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
10. Der foregik i perioden også løbende en priskoordinerende adfærd ved udveksling af e-mails internt mellem medlemmer af ledelsen i Team DS.

11. De indhentede oplysninger dokumenterer endvidere, at der i den omhandlede periode fra Team DS til medlemmerne af Team DS er udvekslet informationer om dens medlemmers priser og andre konkurrenceparametre, som er egnet til at koordinere medlemmernes priser for kameraer og tilbehør hertil.
12. På den baggrund vurderes det, at Team DS i en sammenhængende periode på i hvert fald knap 5 ½ år fra marts 2008 til august 2013 har koordineret medlemmernes priser mv. for kameraer og tilbehør hertil i form af en konkurrencebegrænsende vedtagelse og herved har overtrådt forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler, vedtagelser og samordnet praksis i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1.

2. AFGØRELSE

13. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen indstiller, at:
14. Konkurrencerådet træffer følgende afgørelse:
15. Det meddeles Team DS, at selskabet i en sammenhængende periode på i hvert fald knap 5 ½ år fra marts 2008 til august 2013 har overtrådt forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler, vedtagelser og samordnet praksis i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, ved at have vedtaget:
 - at koordinere priser for medlemmerne af Team DS på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil i Danmark, og
 - at udveksle informationer til medlemmerne af Team DS om andre medlemmers priser og andre konkurrenceparametre på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil i Danmark.
16. I medfør af konkurrencelovens § 6, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16, stk. 1, og TEUF artikel 101, jf. konkurrencelovens § 16, stk. 1, jf. § 24, påbydes Team DS:
 - omgående at bringe den i punkt 15 nævnte overtrædelse til ophør, hvis dette ikke allerede er sket,
 - fremover at afstå fra at indgå aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis, der har samme eller tilsvarende formål eller følge, som beskrevet i punkt 15,
 - at orientere samtlige af sine medlemmer om Konkurrencerådets afgørelse, herunder at det er i strid med såvel den danske som EU's konkurrencelovgivning at indgå sådanne aftaler mv. om priser, og
 - senest 5 hverdage fra Konkurrencerådets afgørelse at indsende dokumentation til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen for, at Team DS har informeret sine medlemmer om Konkurrencerådets afgørelse.

3. SAGSFREMSTILLING

3.1 INDLEDNING

17. Denne sag udspringer af materiale, som blev indhentet i februar 2012 i forbindelse med en kontrolundersøgelse, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen foretog hos [...]. Materialet gav styrelsen en formodning om, at der foregår prisstyring på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
18. På den baggrund foretog styrelsen den 17. september 2013 kontrolundersøgelser hos indkøbsforeningen Team DS og en række kameraproducenter m.fl.
19. Den 18. december 2014 blev Team DS anmeldt til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International kriminalitet (SØIK) for forsætligt eller groft uagtsomt at have handlet i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, jf. stk. 2, nr. 1, ved i regi af Team DS at have foretaget priskoordinering mellem medlemmerne på et marked for detailsalg af kameraer og andre optiske artikler og tilbehør hertil.
20. Den 5. maj 2015 oplyste SØIK på et møde med styrelsen, at SØIK ville indstille efterforskningen af sagen om Team DS. Begrundelsen herfor var, at der ikke var en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart, således som sagen forelå oplyst på det tidspunkt. SØIK tilkendegav samtidig, at sagen vil kunne genoptages hos SØIK, hvis der måtte komme nye oplysninger i sagen, herunder navnlig i form af en afgørelse fra Konkurrencerådet, hvori der er en konkurrenceretlig vurdering af de horisontale og vertikale aspekter i relation til Team DS' adfærd.
21. På den baggrund besluttede styrelsen den 22. juni 2015 at undersøge sagen yderligere og herunder fremskaffe yderligere oplysninger i sagen. Den 28. juli 2015 orienterede styrelsen telefonisk Team DS herom.
22. I overensstemmelse med det, som blev aftalt på mødet den 5. maj 2015, jf. ovenfor punkt 20, besluttede SØIK den 3. september 2015 formelt at standse efterforskningen i sagen. Begrundelsen herfor var, at der ikke var en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart, således som sagen forelå oplyst på det tidspunkt. Sagen ville imidlertid kunne genoptages hos SØIK, hvis der måtte komme nye oplysninger i sagen, jf. punkt 20.
23. Den 4. september 2015 anmodede styrelsen Team DS om en række oplysninger til brug for sagen. Team DS sendte ikke de omhandlede oplysninger til styrelsen.
24. Den 21. september 2015 anmodede styrelsen Team DS-medlemmerne om at besvare en række spørgsmål til brug for en markedsundersøgelse i sagen, jf. afsnit 3.4.
25. Den 15. februar 2016 sendte styrelsen en meddelelse om betænkeligheder til Team DS.
26. Styrelsen drøftede sagen med Team DS ved et møde den 10. marts 2016, ligesom Team DS havde lejlighed til skriftligt at kommentere på styrelsens meddelelse om betænkeligheder.
27. Styrelsen anmodede ved e-mail af 8. juli 2016 Team DS om at sende en række oplysninger til styrelsen til brug for behandlingen af sagen. Team DS besvarede anmodningen ved e-mail af 30. september 2016.

28. Ved e-mails af henholdsvis 23. januar 2017¹, 19. maj 2017 og 6. juni 2017 anmodede styrelsen Team DS om at sende en række supplerende oplysninger til styrelsen til brug for behandlingen af sagen. Team DS sendte ikke de omhandlede oplysninger til styrelsen.
29. Den 13. juli 2017 sendte styrelsen en klagepunktsmeddelelse til Team DS.
30. Team DS sendte den 7. september 2017 et høringssvar til styrelsen, jf. afsnit 3.6. Team DS har endvidere fremført bemærkninger mundtligt, idet Team DS havde foretræde for Konkurrencerådet på et møde i rådet den 25. oktober 2017. Til brug herfor modtog styrelsen den 17. oktober 2017 et standpunktsdokument fra Team DS, jf. afsnit 3.6.
31. Ved e-mail af 15. november 2017 anmodede styrelsen Team DS om en præcisering af et punkt om den geografiske markedsafgrænsning i Team DS' standpunktsdokument af 17. oktober 2017. Team DS besvarede den 20. november 2017 styrelsens e-mail af 15. november 2017, jf. afsnit 3.6.2.1.

3.2 DE INVOLVEREDE VIRKSOMHEDER

32. Sagens aktører er:

- Indkøbsforeningen Team DS
- Medlemmer af Team DS (selvstændige fotohandlere)²

3.2.1 Indkøbsforeningen Team DS

3.2.1.1 Fælles indkøb

33. Team DS er et landsdækkende³ samarbejde mellem selvstændige fotohandlere på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil. Alle medlemmerne er andelshavere i Team DS.
34. Team DS blev stiftet den 21. november 1999.⁴
35. Team DS har hovedsæde i Vejle og beskæftiger pt. 7 ansatte.⁵
36. Team DS' "*formål er at varetage andelshavernes fælles forretningsmæssige interesser gennem fælles indkøb af fotoartikler og tilbehør hertil samt andre nærtbeslægtede varegrupper*".⁶
37. Selskabets "*formål er dernæst via samhandelsaftaler med udvalgte danske og udenlandske grossister og producenter at skaffe andelshaverne de bedst mulige indkøbspriser på udvalgte*

¹ Ved e-mails af henholdsvis 20. februar 2017 og 24. marts 2017 erindrede styrelsen Team DS om styrelsens e-mail af 23. januar 2017.

² De enkelte medlemmer af Team DS er ikke parter i sagen.

³ Team DS tilstræber at være et "*landsdækkende net af butikker*", jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 3.3.

⁴ Team DS A.m.b.a. blev stiftet den 21. november 1999, jf. vedtægter af 21. november 1999 for Team DS A.m.b.a. "*Team DS [...] har sin oprindelse i 1961 med etableringen af DANIGEFTA A/S [...], der efterfølgende blev til DANSKE SPECIALBUTIKKER og FOTO EKSPERT, samt efterfølgende TEAM DS og PHOTOCARE*", jf. Team DS' standpunktsdokument af 17. oktober 2017, jf. punkt 30.

⁵ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

⁶ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 2.1.

varegrupper med central betalingservice, via et veltilrettelagt gennemfaktureringsystem".⁷ Team DS indgår således indkøbsaftaler på medlemmernes vegne.

38. Team DS "*er et andelsselskab med begrænset ansvar*".⁸
39. Ifølge Team DS⁹ går deres forretningsmodel ud på, at den på medlemmernes vegne hos leverandører indkøber store mængder kameraer og tilbehør hertil til deres eget varelager, som så videresælges til medlemmerne. Der er således tale om 1) køb og salg mellem indkøbsforeningen Team DS og leverandørerne og 2) køb og salg mellem Team DS og foreningens medlemmer. Team DS opkræver ingen medlemsgebyrer hos medlemmerne, selv om der er mulighed herfor i Team DS' vedtægter.¹⁰ Det skyldes, at det på Team DS' generalforsamling er vedtaget, at procentsatsen til driften af Team DS er 0 pct. af medlemmernes årlige indkøb. Team DS skaffer sine indtægter ved at sælge produkterne lidt dyrere til medlemmerne, end den pris, som Team DS betaler til leverandørerne. Den avance, som Team DS herved opnår, anvendes til drift af Team DS. Et eventuelt overskud udloddes til medlemmerne af Team DS.¹¹
40. Den økonomiske risiko for de varer, som Team DS på medlemmernes vegne indkøber hos leverandørerne, påhviler ikke Team DS, men derimod medlemmerne af Team DS.¹²
41. Ifølge Team DS¹³ stiller alle medlemmerne af Team DS således i princippet via deres indskud ved indmeldelse i Team DS, indestående på en reservefond og indestående på en underkonto på reservefonden selv sikkerhed for deres køb af produkter via Team DS. Medlemmerne skal ved indmeldelsen i Team DS betale 10.000 kr.¹⁴ for selve andelen og stille en bankgaranti på 4 pct. af medlemmets forventede årlige køb til sikkerhed for sine forpligtelser overfor Team DS. Den stillede bankgaranti bortfalder, når det enkelte medlems indestående på en reservefond, der består af medlemmernes opsparede beløb på deres respektive reservefondskonti, udgør 11,5 pct. af medlemmets forventede årlige indkøb af produkter via Team DS.¹⁵
42. Som andelshaver i Team DS "*kan optages enhver person, herunder en juridisk person (et selskab), der driver fysisk detail fotohandel, med det i pkt. 2.1 nævnte butikssortiment som den primære handelsaktivitet*" (fotoartikler og tilbehør hertil samt andre nærtbeslægtede varegrupper)¹⁶ (selvstændige fotohandlere).
43. Den enkelte fotohandler, som er medlem af Team DS, "*kan etablere nethandel med samme produkter, som indgår i detail fotoforretningen [den fysiske detail-fotoforretning]. Det er dog en forudsætning for, at den pågældende andelshaver kan opretholde sin status som andelshaver i selskabet [Team DS], at fotoforretningen [den fysiske fotoforretning] prioriteres højest markedsføringsmæssigt såvel som omsætningsmæssigt*".¹⁷

⁷ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 2.2.

⁸ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 4.1.

⁹ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

¹⁰ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

¹¹ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

¹² Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

¹³ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

¹⁴ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 4.2, hvoraf det fremgår, at "*Selskabets andelskapital udgør kr. 10.000,00 pr. andelshaver*".

¹⁵ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

¹⁶ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 3.1.

¹⁷ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 3.1.

44. Generalforsamlingen er Team DS' øverste myndighed.¹⁸ Dagsorden for generalforsamlingen skal bl.a. indeholde godkendelse af eventuelle nye salgs-, leverings- og betalingsbetingelser (samhandelsbetingelser).¹⁹
45. Team DS' *"ledelse består af en af generalforsamlingen valgt bestyrelse på 3-7 medlemmer"*.²⁰ Team DS' nuværende bestyrelse består af tre personer, der alle er indehaver af en PhotoCare-butik.²¹ Formanden hedder [...]. Han fungerer foruden sin formandspost som konsulent for Team DS. De øvrige medlemmer af bestyrelsen er [...] Sommer og [...].²² Bestyrelsen udpeger selv sin formand og ansætter direktionen i Team DS. [...] er direktør og regnskabschef i Team DS. [...] er indkøbschef og har den primære kontakt til leverandørerne og medlemmerne.²³

3.2.1.2 Markedsføring

46. Der er forskellige markedsføringskæder i regi af Team DS.
47. Team DS laver ikke markedsføring²⁴, men Team DS kordinerer markedsføringsaktiviteter²⁵ for markedsføringskæden PhotoCare²⁶, som er medlem af Team DS, jf. nedenfor afsnit 3.2.2. PhotoCares markedsføringsaktiviteter foretages af et markedsføringsudvalg²⁷ med eget budget og regnskab samt egen daglig ledelse.²⁸
48. Det fremgår af Team DS' vedtægter, at *"Vilkårene for deltagelse i markedsføringskæden "PhotoCare", herunder rettigheder og pligter i forbindelse med medlemskab, nedfældes i særskilte vedtægter for markedsføringsklubben "PhotoCare"*.²⁹
49. Markedsføringskæden Japan Photo, som også er medlem af Team DS, jf. nedenfor afsnit 3.2.2, varetager egen markedsføring.
50. Efter det oplyste³⁰ bliver der udsendt fælles landdækkende kataloger³¹ i regi af Team DS, som er dækkende i ca. 30 dage.³²

¹⁸ Jf. Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 10.1, hvoraf det fremgår, at *"Generalforsamlingen er andelsselskabets øverste myndighed"*.

¹⁹ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 10.5, hvoraf det fremgår, at dagsordenen for generalforsamlingen bl.a. skal indeholde følgende punkt 9: *"Godkendelse af eventuelle nye salgs-, leverings- og betalingsbetingelser (samhandelsbetingelser)"*.

²⁰ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 15.1, hvoraf det fremgår, at *"Selskabets ledelse består af en af generalforsamlingen valgt bestyrelse på 3-7 medlemmer, efter generalforsamlingens nærmere bestemmelse"*.

²¹ Som det fremgår af afsnit 3.2.2, er markedsføringskæden PhotoCare medlem af Team DS.

²² Jf. e-mail af 30. september 2016 fra Team DS til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

²³ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016. Ifølge kameraleverandøren Canon er indkøbschef i Team DS, [...], *"Ham der har magten"*, jf. e-mail af 24. maj 2013 fra [...] til [...].

²⁴ Jf. Team DS' e-mail af 30. september 2016 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

²⁵ Jf. Team DS' e-mail af 30. september 2016 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

²⁶ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 9.1, hvoraf det fremgår, at Team DS *"står som koordinator af markedsføringsaktiviteter for [...] markedsføringsklubben "PhotoCare"*.

²⁷ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 9.3, hvoraf det fremgår, at *"Markedsføringsaktiviteterne for markedsføringsklubben "PhotoCare [...] fastlægges af de[t] udpegede markedsføringsudvalg for [...] PhotoCare-butikkerne"*.

²⁸ Jf. Team DS' e-mail af 30. september 2016 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

²⁹ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Teams DS A.m.b.a., punkt 9.4.

³⁰ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

³¹ Jf. sagsfremstillingen, beskrivelsen af den omhandlede adfærd, jf. afsnit 3.5.

51. Se nærmere om PhotoCare og Japan Photo nedenfor i afsnit 3.2.2.

3.2.2 Medlemmer af Team DS

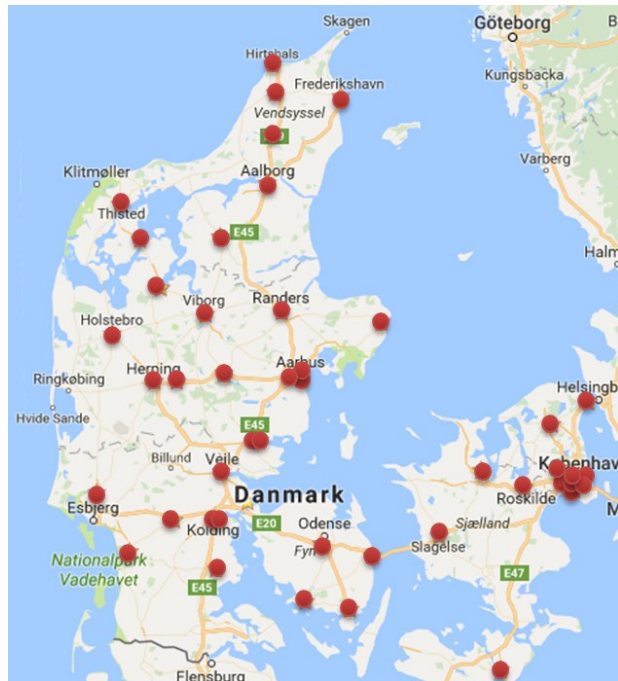
52. Team DS har i dag ca. 53 medlemmer i Danmark, som er selvstændige fotohandlere.³³
53. Team DS har følgende kategorier af medlemmer: 1) selvstændige fotohandlere, som er medlem af den frivillige kæde PhotoCare, 2) kapitalkæden Japan Photo og 3) frie selvstændige fotohandlere, som ikke er medlem af en kæde.
54. I denne afgørelse omfatter benævnelsen "Team DS" eller "Team DS' medlemmer" eller lignende benævnelser alle tre kategorier af medlemmer.
55. Af Figur 3.1 nedenfor fremgår Team DS-medlemmernes placering i Danmark i april 2016 (de ca. 9 frie selvstændige fotohandlere, som ikke er medlemmer af en markedsføringskæde, jf. nedenfor i dette afsnit, fremgår dog ikke af figuren).³⁴

³² På styrelsens møde med Team DS den 10. marts 2016 fik styrelsen overleveret 3 eksemplarer på et katalog. Katalogerne fremstår som udsendt af PhotoCare, hvis markedsføringssamarbejde bliver koordineret af Team DS, jf. punkt 47. Ved e-mail af 23. januar 2017 har styrelsen anmodet Team DS om at oplyse, om katalogerne udgør en del af en national markedsføring, hvor ofte katalogerne udsendes, og hvilke produkter der markedsføres i katalogerne. Team DS har imidlertid ikke sendt oplysningerne til styrelsen. Styrelsen har ikke fundet tegn på, at markedsføringen differentieres lokalt eller mellem regioner, idet markedsføringen derimod fremstår som national. Ved e-mail af 19. maj 2017 har styrelsen anmodet Team DS om at bekræfte, at markedsføringen er national samt anmodet Team DS om at oplyse, hvem katalogerne udsendes til, men Team DS har imidlertid ikke sendt oplysningerne til styrelsen.

³³ Jf. Team DS' e-mail af 20. november 2017 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

³⁴ Jf. <https://photocare.dk/butikker.aspx> og <http://www.japanphoto.dk/japanphoto-161/butikker-abningstider> den 19. april 2017.

Figur 3.1 Placering af Team DS-medlemmernes butikker i Danmark

Kilde: Team DS-medlemmernes hjemmesider (PhotoCare og Japan Photo) (foråret 2017³⁵) og Google Maps. De ca. 9 frie selvstændige fotohandlere i Danmark, som ikke er medlemmer af en markedsføringskæde, jf. nedenfor i dette afsnit, fremgår dog ikke af dette kort.

PhotoCare

56. PhotoCare er en frivillig kæde³⁶, der består af selvstændige fotohandlere, der samarbejder om markedsføring.
57. PhotoCare har et koncept, som er baseret på et tæt og forpligtende samarbejde mellem butikkerne og klare fælles aktiviteter inden for billeder, sortiment, priser, butiksindretning, facader, uddannelse, service og bytteordning mv.³⁷
58. PhotoCare har 42 butikker i Danmark (PhotoCare-butikker). PhotoCare-butikkerne fordeler sig med 14 på Sjælland og øerne, 3 på Fyn, 24 i Jylland og 1 på Bornholm.³⁸

³⁵ Styrelsen er ikke bekendt med, om Team DS havde de samme medlemmer med samme placering i Danmark i perioden fra i hvert fald marts 2008 til august 2013, hvor Team DS har koordineret priser og udvekslet informationer om dens medlemmers priser og andre konkurrenceparametre. Styrelsen antager på det foreliggende grundlag, at dette er tilfældet, da styrelsen har stillet Team DS spørgsmål herom, men styrelsen har ikke modtaget svar herpå fra Team DS.

³⁶ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2017, side 141.

³⁷ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2017, side 141.

59. PhotoCare-butikkerne forhandler kameraer og tilbehør hertil fra følgende producenter: Canon, Nikon, Olympus, Panasonic, Pentax og Sony.³⁹

Japan Photo

60. Japan Photo er en kapitalkæde⁴⁰, der består af fotohandlere (Japan Photo-butikker).⁴¹
61. Japan Photo-butikkerne er specialbutikker, som er ensartede med hensyn til facader, indretning og sortiment. Japan Photo's sortiment omfatter fotoudstyr, fremkaldelse af film, rammer og telefoner mv.⁴²
62. Japan Photo har pr. 7. april 2017 to butikker.⁴³
63. Japan Photo forhandler kameraer og tilbehør hertil fra følgende producenter: Canon, Nikon, Olympus, Samsung og Sony.⁴⁴

Frie selvstændige fotohandlere, som ikke er medlemmer af en kæde

64. Resten af Team DS' medlemmer (ca. 9 medlemmer i Danmark) er frie selvstændige fotohandlere, som ikke er medlemmer af en kæde, der har til formål at have et markedsføringssamarbejde.

3.2.3 Team DS-medlemmernes pligter

65. Medlemmerne af Team DS "*har en ubetinget pligt til at overholde selskabets vedtægter og de til enhver tid gældende samhandelsbetingelser*".⁴⁵
66. Medlemmerne "*har dernæst en ubetinget loyalitetspligt overfor selskabet, samt en ubetinget pligt til ikke at foretage sig handlinger, der er i strid med selskabets interesser, eller til skade for selskabet*".⁴⁶
67. Ved medlemmets "*overtrædelse af sine forpligtelser overfor selskabet [...], kan bestyrelsen opsiges eller ekskludere [det] pågældende medlem*".⁴⁷

3.2.4 Oversigt over centrale personer i sagen om Team DS

68. Centrale personer i Team DS (herunder i PhotoCare og Japan Photo), som er nævnt i denne afgørelse eller i **bilag 1**, jf. afsnit 3.5, er i oversigtsform følgende:

³⁸ Jf. PhotoCares hjemmeside www.photocare.dk den 23. marts 2017. Team DS har i e-mail af 20. november 2017 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen oplyst, at PhotoCare har 43 medlemmer, hvoraf to medlemmer har samme ejer.

³⁹ Jf. PhotoCares hjemmeside www.photocare.dk den 23. marts 2017.

⁴⁰ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2017, side 140.

⁴¹ Japan Photo indtrådte som medlem af Team DS i 2009, jf. tiltrædelsesaftale af 18. maj 2009.

⁴² Jf. Kæder i dansk detailhandel 2017, side 140.

⁴³ Team DS har i e-mail af 20. november 2017 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen oplyst, at Japan Photo har to medlemmer.

⁴⁴ Jf. Japan Photos hjemmeside www.japanphoto.dk den 23. marts 2017 (<http://www.japanphoto.dk/>).

⁴⁵ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 8.3.

⁴⁶ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 8.4.

⁴⁷ Jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a., punkt 8.6.

Tabel 3.1 **Oversigt over centrale personer i sagen om Team DS**

Virksomhed	Initialer	Navn	Stilling
Team DS	[...]	[...]	Bestyrelsesformand, Team DS. Indehaver af en PhotoCare-forretning
Team DS	PRS	[...]	Administrerende direktør, Team DS (indtil 11. august 2009)
Team DS	BS	[...]	Administrerende direktør, Team DS (fra 11. august 2009)
Team DS	[...]	[...]	Indkøbschef, Team DS
Team DS/ PhotoCare	LØ	[...]	Kædechef, PhotoCare
Team DS/ PhotoCare	MH	[...]	Bestyrelsesmedlem og ansvarlig for PhotoCare-delen af Team DS
Japan Photo	CB	[...]	Administrerende direktør, Japan Photo

Kilde: Dokumenter fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kontrolundersøgelse den 17. september 2013, jf. afsnit 3.5 om den omhandlede adfærd.

3.3 MARKEDSBESKRIVELSE

69. I afsnit 3.2 er sagens aktører, Team DS og medlemmerne af Team DS⁴⁸, beskrevet.
70. I dette afsnit beskrives følgende:
- Produktkategorier i sagen: Kompaktkameraer, systemkameraer, spejlreflekskameraer og tilbehør hertil, jf. afsnit 3.3.1.
 - Aktører involveret i detailhandlen med ovennævnte produktkategorier, jf. afsnit 3.3.2.
 - Generelt om detailsalg af kameraer og tilbehør hertil i Danmark, herunder omsætningen i Danmark i 2015 fordelt på fotohandlere, jf. afsnit 3.3.3.

3.3.1 Produktkategorier

71. De produkter, som berøres af denne sag, er alle slags kameraer i kategorierne kompakt-kameraer, systemkameraer og spejlreflekskameraer samt tilbehør hertil, men ikke fx tablets eller computere, bl.a. fordi medlemmerne af Team DS ikke umiddelbart sælger disse.⁴⁹
72. Kompaktkameraer, også kendt som (C)DSC, er den mest udbredte kameratype.⁵⁰ Et kompakt-kamera er et mindre kamera, som ikke kræver ekstraudstyr. Det er derfor ideelt for nybegyndere og amatørfotoografer.⁵¹

⁴⁸ Det er selve Team DS, der er part i sagen. Medlemmerne af Team DS er ikke parter i sagen, jf. afsnit 3.2.

⁴⁹ Jf. <https://photocare.dk/forside.aspx#> og <http://www.japanphoto.dk/>.

⁵⁰ Jf. <http://teknikalt.dk/49/hvad-er-et-kompaktkamera> den 4. maj 2016.

⁵¹ Jf. <http://www.samsung.com/dk/article/point-and-shoot-or-interchangeable-lens> den 4. maj 2016.

73. Salget af de billigere og mindre komplekse kompaktkameraer i detailhandlen er de seneste år faldet, fordi de fleste forbrugere i Danmark har en smartphone, og fordi kameraet på de fleste smartphones efterhånden har samme kvalitet som kompaktkameraer. Salget af dyrere og mere avancerede kompaktkameraer er ikke lige så faldende i antal solgte eksemplarer.⁵²
74. Den laveste pris for et kompaktkamera solgt i detailhandlen er ca. 279 kr., gennemsnitsprisen er ca. 1.950 kr., og det dyreste koster ca. 31.500 kr.⁵³
75. I 2015 blev der ifølge Team DS solgt 55.554 kompaktkameraer i Danmark, hvoraf [10-20 pct.] blev solgt via Team DS.⁵⁴
76. Systemkameraer, også kendt som MSC og/eller DSLM⁵⁵, er spejløse kameraer med en udskiftelig optik, også kendt som hybridkameraer. De er mere kompakte end spejlreflekskameraer og vejer mindre, fordi de er spejløse. Systemkameraer tager umiddelbart billeder i samme kvalitet som spejlreflekskameraer. Detailsalget af systemkameraer er i modsætning til spejlreflekskameraer næsten ikke faldende, fordi kvaliteten er god, og fordi kameraerne er mindre og lettere end kameraer med spejlrefleks.⁵⁶
77. Den laveste pris for et systemkamera solgt i detailhandlen er ca. 700 kr., gennemsnitsprisen er ca. 4.590 kr., og det dyreste koster ca. 48.500 kr.⁵⁷
78. I 2015 blev der ifølge Team DS solgt 11.100 systemkameraer i Danmark, hvoraf [10-20 pct.] blev solgt via Team DS.⁵⁸
79. Spejlreflekskameraer, også kendt som (D)SLR, findes i mange udgaver. Et spejlreflekskamera er et systemkamera med indbygget spejl og eksisterer i billigere amatørudgaver og som dyrere, mere professionelle kameraer, hvortil tilbehøret kan koste over 10.000 kr. I modsætning til et kompaktkamera har et spejlreflekskamera bl.a. udskiftelig optik, således at man kan have flere linser til kameraet. Derudover er kameraet generelt tungere og fylder mere end andre typer af kameraer, bl.a. på grund af det indbyggede spejl.⁵⁹
80. Den laveste pris for et spejlreflekskamera solgt i detailhandlen er ca. 1.400 kr., gennemsnitsprisen er ca. 5.660 kr., og det dyreste koster ca. 45.000 kr.⁶⁰
81. Salget af spejlreflekskameraer blev i løbet af 2014 angiveligt halveret.⁶¹ I 2015 blev der ifølge Team DS solgt 33.000 spejlreflekskameraer i Danmark, hvoraf [10-20 pct.] blev solgt via Team DS.⁶²

⁵² Jf. <http://www.lydogbillede.dk/nyheter/foto-video/tag-bedre-billeder> den 9. maj 2016 og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

⁵³ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse. Som det fremgår af afsnit 3.4, har styrelsen til brug for denne sag gennemført en markedsundersøgelse.

⁵⁴ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

⁵⁵ Jf. <http://teknikalt.dk/6771/mirrorless> den 19. oktober 2016.

⁵⁶ Jf. <http://www.lydogbillede.dk/nyheter/foto-video/tag-bedre-billeder> den 9. maj 2016.

⁵⁷ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse, jf. afsnit 3.4.

⁵⁸ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

⁵⁹ Jf. <http://teknikalt.dk/51/hvad-er-et-spejlrefleks-kamera> den 4. maj 2016, <http://www.lydogbillede.dk/nyheter/foto-video/tag-bedre-billeder> den 9. maj 2016 og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse, jf. afsnit 3.4.

⁶⁰ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse, jf. afsnit 3.4.

⁶¹ Jf. <http://www.lydogbillede.dk/nyheter/foto-video/tag-bedre-billeder> den 9. maj 2016.

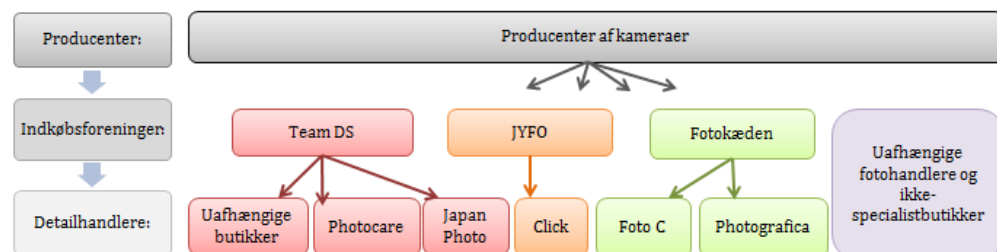
⁶² Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

82. Tilbehør til kameraer omfatter i denne sag følgende: Etuier til kameraer, SD- kort⁶³, zoom-sæt, udskiftelige objektiver⁶⁴, tasker til kameraer og andet udstyr, som bruges i forbindelse med fotografering, jf. afsnit 3.5 om den omhandlede adfærd.⁶⁵
83. En stor del af det tilbehør, der bliver solgt i forbindelse med detailsalget af et kamera, følger med som en pakke-aftale, dvs. at forbrugeren ved køb af et kamera fx får et etui, en taske og/eller et SD-kort med i prisen for kameraet. I andre tilfælde sælges dog fx zoom-sæt eller et kit med fx SD-kort, ekstra batteri og etui separat.⁶⁶
84. Den laveste pris for fx et udskifteligt objektiv solgt i detailhandlen er ca. 499 kr., gennemsnitsprisen er ca. 3.800 kr., og det dyreste koster ca. 125.000 kr.⁶⁷

3.3.2 Markedsaktører

85. I afsnit 3.2 er sagens aktører, indkøbsforeningen Team DS og medlemmerne af Team DS, herunder markedsføringskæderne PhotoCare og Japan Photo, som er medlemmer af Team DS, beskrevet.
86. Der er derudover to indkøbsforeninger på markedet i Danmark: JYFO og Fotokæden, jf. nedenstående grafiske oversigt over producenter af kameraer, indkøbsforeninger og detailhandlere, som er medlemmer af indkøbsforeningerne (vist med farver). Uafhængige butikker og ikke-specialistbutikker dækker over fotohandlere, som ikke er medlem af en indkøbsforening, og andre butikker, hvis hovedfokus ikke er på kameraer og/eller tilbehør hertil.

Figur 3.2 Kameraproducenter, indkøbsforeninger og detailhandlere relateret til salg af kameraer og tilbehør hertil i Danmark

Kilde: Kæder i dansk detailhandel 2016 og Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse.

87. I 2013 havde kapitalkæden Japan Photo og de tre frivillige kæder Click, Fotokæden og PhotoCare tilsammen ca. 129 butikker i Danmark. I 2015 var tallet faldet til ca. 102 butikker i

⁶³ Et SD-kort er et hukommelseskort til kameraet, hvorpå alle billederne ligger.

⁶⁴ Et objektiv er et instrument i/på kameraet, som bruges til at indfange lys, og som består af et antal linser.

⁶⁵ Jf. afsnit 3.5 om den omhandlede adfærd, hvor materiale fra kontrolundersøgelsen mv. er beskrevet, heraf diverse tilbehør til kameraer.

⁶⁶ Jf. afsnit 3.5 om den omhandlede adfærd, hvor materiale fra kontrolundersøgelsen mv. er beskrevet.

⁶⁷ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse, jf. afsnit 3.4.

Danmark, og i 2016 var tallet nede på ca. 93 butikker i Danmark.⁶⁸ JYFO og Fotokæden er beskrevet nedenfor.

88. JYFO a.m.b.a. ("JYFO") er et frivilligt indkøbssamarbejde mellem selvstændige fotohandlere, der blev etableret i 1963. Det overordnede formål med JYFO er gennem fælles indkøb at sikre medlemmerne optimale vilkår og at varetage andre fælles opgaver af økonomisk art, herunder fælles markedsføring.
89. JYFO indgår leverandøraftaler med fotorelaterede leverandører. Derudover indgår og administrerer JYFO samhandelsaftaler med danske og udenlandske producenter for at kunne tilbyde medlemmerne de bedst mulige indkøbspriser.⁶⁹
90. JYFO er bl.a. koordinator af fælles markedsføringsaktiviteter for Click, som er en detailhandelskæde, der er medlem af JYFO. Clicks butikker er fordelt i hele Danmark med ca. syv fotohandlere på Sjælland og øerne, to på Fyn og 15 i Jylland i 2016.⁷⁰
91. Fotokæden blev etableret i 1976. Butikkerne i Fotokæden er forskellige, idet bl.a. sortimentet er forskelligt, da nogle butikker ikke er rene fotohandlere, men også forhandler andre varegrupper som fx videoudstyr og computere. Fotokæden har ca. 22 fotohandlere i Danmark med 20 på Sjælland og øerne, én butik i Jylland og én butik på Færøerne i 2016.⁷¹
92. Derudover har Fotokæden etableret et grossistsalg i 2006, som er målrettet andre fotohandlere i fotobranschen, som ikke er medlem af kæden.⁷²

3.3.3 Generelt om detailsalg af kameraer i Danmark

93. Tidligere foregik detailsalg af kameraer og tilbehør hertil primært fra specialforretninger, men fotobranschen⁷³ i Danmark har de seneste år oplevet et skred, idet en række kameraprodukter og services nu sælges i andre brancher, herunder i dagligvarebranchen og i forbrugerelektronikbranchen.⁷⁴ Denne udvikling var undervejs allerede i 2011.⁷⁵ Derudover er der en stigning i antallet af kameraer og fotoudstyr, som sælges via nationale og udenlandske internetbutikker.⁷⁶
94. Ifølge Team DS er markedet for detailsalg af kameraer i Danmark generelt under pres fra salg af kameraer i mobiltelefoner samt salg af kameraer via internettet og store aktører, som fx Bilka og andre kæder mv., herunder supermarkeder. De enkelte (mindre) fotohandlere kan ikke længere handle direkte hos de store kameraleverandører, fordi leverandørerne ikke længere ønsker at påtage sig risikoen ved evt. manglende betaling. Presset på de enkelte fotohandlere er særligt stort, fordi fotohandlerne i højere grad end virksomheder, der baserer sig

⁶⁸ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2015, side 133-134, Kæder i dansk detailhandel 2016, side 132-133, og Kæder i dansk detailhandel 2017, side 140-141.

⁶⁹ Jf. styrelsens sag 15/07957.

⁷⁰ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2017, side 140.

⁷¹ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2017, side 140.

⁷² Jf. Kæder i dansk detailhandel 2016, side 134.

⁷³ Fotobranschen dækker over fotohandlere og kæder, fx Click, Fotokæden, Japan Photo og PhotoCare, kameraer og tilbehør hertil samt print af fotografier mv., jf. Kæder i dansk detailhandel 2016, side 131-135.

⁷⁴ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2016, side 131 og 2017 side 137.

⁷⁵ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2012, side 102.

⁷⁶ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2016, side 131 og 2017 side 136.

på salg af kameraer via internettet, er tyngtet af udgifter til lys, varme, lønninger og husleje mv.⁷⁷

95. Ifølge Team DS er detailsalget af kameraer i Danmark de seneste tre år faldet med 100.000 stk. pr. år, bl.a. grundet udbredelsen af smartphones.^{78 79}
96. Nedenstående tabel viser omsætningen igennem de senere år for de forskellige fotokæder i Danmark⁸⁰.

Tabel 3.2 **Fotokæders årlige omsætning i mio. kr. inkl. moms**

Virksomhed/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Japan Photo	71*	75*	60*	38*	37*	Ikke angivet
Fotokæden	113	103*	105	74*	81	69
Click	101*	101	130	94*	89	89
PhotoCare	207	207	160	110	105	105

Note: *Omsætningen er estimeret

Kilde: *Kæder i dansk detailhandel fra 2012 og 2017.*

97. Team DS er med både Japan Photo og PhotoCare som medlemmer den største indkøbsforening i branchen, jf. Tabel 3.2 ovenfor.

3.4 MARKEDSUNDERSØGELSE

98. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har til brug for denne sag gennemført en markedsundersøgelse og har i den forbindelse sendt et spørgeskema henholdsvis til fotohandlere i Danmark og til kameralleverandører, som sælger kameraer til fotohandlere og indkøbsforeninger i Danmark.
99. Markedsundersøgelsen blandt leverandørerne blev påbegyndt den 29. februar 2016 og afsluttet den 6. juni 2016. Et spørgeskema blev sendt til otte leverandører, og styrelsen modtog seks besvarelser. Flere af de indkomne besvarelser er imidlertid ikke tilstrækkeligt fyldestgørende, og samlet set har styrelsen vurderet, at der er for få brugbare besvarelser til, at styrelsen kan anvende den gennemførte undersøgelse blandt leverandørerne.
100. Markedsundersøgelsen blandt fotohandlerne blev påbegyndt den 21. september 2015 og afsluttet den 17. december 2015. Styrelsen modtog ca. 45 besvarelser fra fotohandlere, der ikke er medlemmer af Team DS, ud af i alt ca. 140 adspurgte fotohandlere. Styrelsen bemærker, at der ikke i denne afgørelse indgår besvarelser fra fotohandlere, som er medlemmer af

⁷⁷ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

⁷⁸ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016.

⁷⁹ Styrelsen har ved e-mail af 19. maj 2017 anmodet Team DS om at præcisere i forhold til hvad detailsalget er faldet med 100.000 stk. pr. år, hvilket Team DS ikke har svaret på.

⁸⁰ Det er uvist, hvor stor Team DS' samlede omsætning er i den pågældende periode. Team DS har ikke svaret på styrelsens forespørgsel herom.

Team DS. De ca. 45 besvarelser, der indgår i denne afgørelse, vedrører således kun fotohandlere, som ikke er medlemmer af Team DS, jf. afsnit 3.6.1.2.

101. Disse fotohandlers besvarelser er anvendt i denne afgørelse i afsnittene vedrørende henholdsvis beskrivelsen af markedet (afsnit 3.3), afgrænsningen af det relevante marked (afsnit 4.1), samhandelspåvirkning (afsnit 4.2) og i forbindelse med vurderingen efter konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 (afsnit 4.3). I det følgende vil der blive refereret til denne undersøgelse som "Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse", "styrelsens markedsundersøgelse" eller "markedsundersøgelsen".

3.5 DEN OMHANDLEDE ADFÆRD

102. Materialet fra kontrolundersøgelsen mv. viser, at sammenslutningen af fotohandlere i regi af Team DS har koordineret deres priser på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
103. I adskillige tilfælde har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen identificeret korrespondance mellem Team DS og medlemmerne om priser for produkterne.
104. Aktiviteterne kan især ses på Team DS' opslagstavle. Som det fremgår af punkt 8, er Team DS' opslagstavle (kaldet "Notes opslagstavle") en intern elektronisk opslagstavle, som Team DS administrerer og bruger som platform til at kommunikere med medlemmerne af Team DS. Alle medlemmerne af og ledelsen i Team DS har adgang til opslagstavlen. Kommunikationen på opslagstavlen om priser er oftest rettet til "Team DS", jf. nedenfor i dette afsnit. I nogle tilfælde er kommunikationen på opslagstavlen om priser rettet til eksempelvis "*Team DS/PhotoCare*", "*PhotoCare-butikkerne*", "*Team DS/PhotoCare/Japan Photo*", "*Japanere*" mv., jf. nedenfor i dette afsnit, men denne kommunikation kan også ses af alle de øvrige selvstændige fotohandlere, der er medlemmer af Team DS, men som ikke indgår i PhotoCare eller Japan Photo. Team DS har således ikke oplyst om andet, på trods af spørgsmål herom fra styrelsen.⁸¹
105. Derudover foregår den priskoordinerende adfærd ved udveksling af e-mails mellem medlemmer af ledelsen i Team DS med henblik på at koordinere kommunikation om prisadfærd til medlemmerne af Team DS. Priserne styres endvidere på Team DS' generalforsamling, hvor ledelsen i og medlemmerne af Team DS er samlet.
106. Endelig foregår der koordinerende adfærd i regi af Team DS ved udveksling af informationer om dens medlemmers priser og andre konkurrenceparametre vedrørende produkterne.
107. Af vedlagte **bilag 1** fremgår i oversigtsform en opregning af de dokumenter fra kontrolundersøgelsen mv., som belyser Team DS' adfærd, og (selve) de omhandlede dokumenter i kronologisk rækkefølge, som de er nævnt i denne afgørelse.

⁸¹ Jf. afsnit 1 om Team DS' opslagstavle, særligt punkt 8. Styrelsen har ved e-mail af 23. januar 2017 anmodet Team DS om nærmere oplysninger om opslagstavlen, herunder hvad den bruges til, hvordan den bruges i praksis, og hvem der har adgang til den (ledelsen i og medlemmer af Team DS samt eventuelle øvrige personer). Team DS har imidlertid ikke sendt disse oplysninger til styrelsen. Ved e-mail af 19. maj 2017 har styrelsen anmodet Team DS om at oplyse, om alle Team DS' medlemmer kan se, hvad der står på opslagstavlen – også selv om oplysningerne på opslagstavlen først og fremmest er rettet til PhotoCare og i nogle tilfælde også Japan Photo, dvs. om oplysningerne også kan ses af alle de øvrige selvstændige fotohandlere, der er medlemmer af Team DS samt eventuelle øvrige personer. Team DS har imidlertid ikke sendt disse oplysninger til styrelsen.

108. Fra materialet fra kontrolundersøgelsen mv. kan bl.a. fremhæves følgende eksempler på koordinering af priser mv. for kameraer og tilbehør hertil, jf. **bilag 1**:
109. Den 14. marts 2008 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Kære Team DS

Bestillingsedler⁸² til PhotoCare's katalog⁸³, der omdeles d. 29./30. marts 2008 ligger klar til bestilling i løbaf idag fredag.

NETTOPRISERNE ER GÆLDENDE FRA OG MED MANDAG D. 17. MARTS 2008 ! I bedes respektere, at der ikke må annonceres med bruttopriserne⁸⁴ før tidligst onsdag d. 26. Marts!!! Tilbudene gælder overfor forbrugeren til og med mandag d. 10. april. Dog undtaget den specielle "konfirmand-side" som gælder april måned ud.

Nogle har ytret ønske om at få bruttopriserne op efter katalogafslutning. Det kan være en svær mission alt afhængig af konkurrencesituationen i ens område, men følgende produkter er skarpt kalkuleret – og jeg foreslår følgende priser fra og med tirsdag d. 11. april.

Olympus Mju 790SW kr. 2.199,00

Olympus SLR E-510 m/14-42 kr. 4.499,00

SONY W-55 kr. 1.199,00 (her fremsendes NY plakat i uge 15)

SONY Alpha 200 m/18-70 kr. 4.699,00

Canon G9 kr. 3.999,00

I bedes bemærke, at ALLE priser er kampagne-priser – DER YDES IKKE PRISGARANTII!!!

(undtaget er SONY Alpha 200 og Canon G9, hvor listeprisen falder 1.april)

[...]

Kameramarkedet bliver mere og mere presset på prisen – SÅ HUSK NU AT FÅ SOLGT TILBEHØRET, NÅR KUNDEN STÅR I BUTIKKEN!!!!

⁸² Styrelsen har ved e-mail af 19. maj 2017 anmodet Team DS om at oplyse, hvem der bruger de bestillingssedler, som nævnes på Team DS' opslagstavle. Team DS har imidlertid ikke sendt oplysningerne til styrelsen.

⁸³ Som det fremgår af punkt 50, bliver der udsendt fælles kataloger i regi af Team DS, som er dækkende i ca. 30 dage. Team DS laver som udgangspunkt ikke markedsføring i eget regi, men Team DS koordinerer markedsføringsaktiviteter for markedsføringskæden PhotoCare, jf. punkt 47.

⁸⁴ Styrelsen har ved e-mail af 19. maj 2017 anmodet Team DS om at oplyse, hvad der menes med de brutto- og nettopriser, som nævnes på Team DS' opslagstavle, og hvad deres sammenhæng er med detailpriserne. Team DS har imidlertid ikke sendt oplysningerne til styrelsen.

Og så den sædvanlige opfordring – hold de angivne priser! Det gør hverdagen lidt lettere for jeres indkøbschef.....!!”⁸⁵

110. Den 13. november 2008 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS’ opslagstavle:

”Kære Team DS/Photocare

Bestillingssedler til PhotoCare’s katalog, der omdeles d. 29./30. nov. 2008 ligger klar til bestilling i løbet af i morgen fredag.

NETTOPRISERNE ER GÆLDENDE FRA OG MED MANDAG D. 17. NOV. 2008 ! I bedes respektere, at der ikke må annonceres med bruttopriserne før tidligst onsdag d. 26. Nov.!! Tilbudene gælder overfor forbrugeren til og med tirsdag d. 23. december eller så længe lager haves.

I bedes bemærke, at ALLE priser er kampagne-priser – DER YDES IKKE PRISGARANTII!!

HUSK! I har stadigvæk jeres 3% detail-bonus på SONY produkter.

Følgende produkter skal I være særligt opmærksomme på, DA VI HAR DEM FOR OS SELV:

SONY W125 m/etui (forside og TV) – vi har købt resten – det er en W120 i sort med lækkert læderetui i pakken. Brutto kr. 1299,00 netto kr. 810,00 (husk detailbonus!!)
OLYMPUS W850 – Vi har valgt at holde prisen på kr. 1.999,00. Vi ved godt, at der stadigvæk står nogle sorte hos EL-giganten til kr. 1.699,00. De har ikke annonceret den de sidste par gange, så jeg tror de synger på sidste vers....!
CANON IXUS 85 i sølv/sort – der er lavet et sæt til EUROPA FOTO, hvor vi får etui + 2 gb sd kort med u/b til netto kr. 990,00 – kameraet har ikke solgt særligt godt I DK, fordi det har været i klemme mellem Ixus 80 og 90. Kameraet har 2 mio.pixels mere end Ixus 80 og leveres med et større batteri NB-6L. Vi skal aftage 2000 stk. over de næste 3 mdr.!!

CANON EOS1000D zoom-sæt m/18-55/55-200 – dette kit har vi for os selv til udgangen af januar! Netto kr. 3.240,00 – brutto kr. 4.499,00 – I får den store Canon samletaske + kursus DVD med i nettoprisen! Vi har set aggressive priser på EOS1000D m/18-55 i bl.a. Bilka. Dette kit gør at vi nu kan matche disse priser og samtidig have en fornuftig avance.

NIKON SLR generelt – D40 kommer til en ny nettopris kr. 2.020,00 med tilbehør brutto kr. 2.799,00. D80 er uændret. D90 brutto kr..8.999,00. D60 kommer i et ”julekit” fra Nikon indeholdende SB-400 flash, ML-3 fj.betjening, bred rem, klud - vi tilføjer stadigvæk taske, batteri og 2 GB SD kort – NETTOPRIS for alt dette er kr. 3.020,00 – Brutto kr. 4999,00 KOMPLET!! Der bliver eftersendt ”julekit” til de D60’ere I har på lager!
NIKON COOLPIX generelt – Vi har mange S52’ere – få dem nu solgt! Netto kr. 935,00 incl. KIT – brutto kr. 1.499,00

⁸⁵ Jf. **bilag 1**, side 1-2: Dokument nr. 1: ”PORTAL.NSF PC katalog 29-30 marts” af 14. marts 2008 klokken 10:08:33 CET.

Ved alle Coolpix'er er der nævnt en pris for kamera alene samt en pris med KIT! Prisen for KITTET er sat til kr. 499,00 i samkøb med kamera.

[...]Og så den sædvanlige opfordring – hold de angivne priser! Det gør hverdagen lidt lettere for jeres indkøbschef....!!”⁸⁶

111. Den 15. maj 2009 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

”Kære Team DS/Photocare

Bestillingssedler til Photocare's næste katalog, der kommer på gaden i weekenden d. 30./31. maj er ved at blive lagt ud på nettet i dette øjeblik.[...]

I et marked, hvor vi er hårdt ramt på salg af kameraer opfordrer jeg jer nok engang til at søge mod de modeller, hvor der er penge at tjene....og ikke mindst til netop på disse modeller at holde priserne!!! ”⁸⁷

112. Den 15. maj 2009 oplyser administrerende direktør i Team DS (indtil 11. august 2009), PRS, følgende på Team DS' opslagstavle:

”Til PhotoCare-butikkerne

Som lovet på regionsmøderne har vi undersøgt jeres holdninger til vores on-line løsning vedr. indhold herunder også priser.

I alt har 41 butikker svaret på spørgeskemaet. Af de 41 har 8 forretninger udfyldt forkert (skrevet tekst hvor der stod man kun måtte skrive tal etc.). Det betyder at deres svar kun delvist er registreret. Husk i fremtiden at læse hvad der står i felterne når I udfylder svar.

*Flere end forventet er tilfredse med det nuværende set-up (udover de 30 butikker som ikke har svaret - som vi antager er et udtryk for tilfredshed) Men konklusionen på spørgeskemaet følger nedenfor:
[...]*

Prissætning af produkter. Disse er fastlagt efter jeres tilbagemeldinger samt priserne hos NTK (kalendere)

Pris på 30x45 = kr. 90,- (før kr. 80,-)

Pris på 40x60 = kr. 150,- (før kr. 130,-)

Pris på 50x75 = kr. 220,- (før kr. 200,-)

Pris på årskalender A4 - kopi = kr. 50,- (fastholdes)

⁸⁶Jf. **bilag 1**, side 3-4: Dokument nr. 2: "f9ab88841be5e977d9a22850cc2ff7ba" af 13. november 2008.

⁸⁷Jf. **bilag 1**, side 5-6: Dokument nr. 3: "PORTAL.NSF Info om næste PC-katalog 30./31.maj 09" af 15. maj 2009 klokken 11:44:58 CEST.

Pris på årskalender A3 - kopi = kr. 75,- (fastholdes)

Pris på årskalender A4 - foto = kr. 100,- (fastholdes)

Pris på årskalender A3 - foto = kr. 125,- (fastholdes)

Pris på månedskalender A4 - kopi = kr. 200,- (før kr. 150,-)

Pris på månedskalender A3 - kopi = kr. 250,- (før kr. 200,-)

Pris på månedskalender A4 - foto = kr. 250,- (fastholdes)

Pris på månedskalender A3 - foto = kr. 300,- (fastholdes)

Ændringerne liggess ind ved næste opdatering.”⁸⁸

113. Den 17. juli 2009 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS’ opslagstavle:

”Kære Team DS

Bestillingssedler/produktoversigt til det næste Photocare-katalog (1./2.aug) er ved at være klar på Notes⁸⁹ i dette øjeblik. Vi er klar til ekspedere ordrer fra på mandag. [...]

*HUSK, nu at der IKKE ydes prisgaranti på katalogvarer!!! Nogle varer er Team DS op-rydning (Sony W110), nogle har vi købt resten af og lukket varenummeret hos Leve-
randøren (OM MJU5000 og MJU6000) - og sidst men ikke mindst, så har vi lukket en
handel om et konkret antal til denne aktivitet til særlig nettopris, hvor både Team DS
og leverandører bidrager til, at vi på disse begrænsede antal er ”skarpe” på dagen.*

*Disse produkter er: SONY A330, SONY CX-105, OM MJU 8000, Nikon D5000 zoom-sæt
og Canon EOS500D m/18-55.
[...]*

*...og den sædvanlige bøn fra Indkøbschefen ...HOLD PRISERNE i Team DS regi, det gør
det hele meget lettere for os alle sammen (-ikke mindst for mig)!*

*Der er kalkuleret ”skarpt” på de priser I får ud! – og stadigvæk med en fornuftig avan-
ce til jer, så hvorfor smide jeres avance væk??!”⁹⁰*

114. Den 11. september 2009 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS’ opslags-
tavle:

⁸⁸ Jf. **bilag 1**, side 7-8: Dokument nr. 4: ”PORTAL.NSF On-lineløsning – ændringer” af 15. maj 2009 klokken 11:44:11 CEST.

⁸⁹ Styrelsen har ved e-mail af 19. maj 2017 anmodet Team DS om at oplyse, hvad der menes med ”Notes”, som er nævnt på Team DS’ opslagstavle, men Team DS har imidlertid ikke sendt oplysningerne til styrelsen. Styrelsen antager på det foreliggende grundlag, at ”Notes” er et bestillingssystem for alle Team DS’ medlemmer (bestilling af produkter hos Team DS).

⁹⁰ Jf. **bilag 1**, side 9-10: Dokument nr. 5: ”PORTAL.NSF Best./produktoversigt PC-katalog aug.09” af 16. juli 2009 klokken 21:49:18 CEST.

"Kære Team DS

Bestillingssedler/produktoversigt til det næste Photocare-katalog (26./27.sept.) er ved at være klar på Notes i dette øjeblik. Priserne på de pågældende varer er rettet og vil gælde fra på mandag. Selve bestillingslisten vil være klar på Notes i løbet af tirsdagen.

[...]

HUSK, nu at der IKKE ydes prisgaranti på katalogvarer!!! Nogle varer er Team DS op-rydning (Sony W125) og så vi lukket en handel om et konkret antal til denne aktivitet til særlig nettopris, hvor både Team DS og leverandører bidrager til, at vi på disse begrænsede antal er "skarpe" på dagen.

Disse produkter er: SONY A230/330, OM Mju 9000/SP-590/E520/E620/Nikon D3000 zoomsæt og Canon EOS500D m/18-55/FS200.

[...]...og den sædvanlige bøn fra Indkøbschefen ...HOLD PRISERNE i Team DS regi, det gør det hele meget lettere for os alle sammen (-ikke mindst for mig)!

Der er kalkuleret "skarpt" på de priser I får ud! – og stadigvæk med en fornuftig avance til jer, så hvorfor smide jeres avance væk??

[...]Til Photocare er der lavet den sædvanlige fordeling af kameraer, ud fra, hvad jeg mener I skal sælge på denne aktivitet! Som sædvanlig kan I rette op og ned i antallet!"⁹¹

115. Den 12. november 2009 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Kære Team DS/Photocare/Japan Photo

Bestillingssedler/produktoversigt til det næste Photocare-katalog (28./29. nov.) er ved at være klar på Notes i dette øjeblik. Priserne på de pågældende varer er rettet og vil gælde fra på mandag. Med posten i morgen får I en "gammeldags" bestillings-/produktliste.

[...]HUSK, nu at der IKKE ydes prisgaranti på katalogvarer!!! VI SKAL VÆRE SKARPE PÅ DAGEN.....

..og I bør ikke markedsføre de nye priser før tidligst onsdag d. 25. november 2009..!!

Vi har sammen med Nikon sat vores pris på S60 ned til kr. 890,00 UDEN at røre salgsprisen, så her kan I/bør I tjene gode penge både på kamera og det tilhørende sæt med etui

og

kort.

[...]

⁹¹ Jf. **bilag 1**, side 11-12: Dokument nr. 6: "PORTAL.NSF Photocare kataloginfo 26.727.sept.09" af 11. september 2009 klokken 17:14:33 CEST.

...og den sædvanlige bøn fra Indkøbschefen ...HOLD PRISERNE i Team DS regi, det gør det hele meget lettere for os alle sammen (-ikke mindst for mig)!

Der er kalkuleret "skarpt" på de priser I får ud! – og stadigvæk med en fornuftig avance til jer, så hvorfor smide jeres avance væk??

[...]Til Photocare er der lavet den sædvanlige fordeling af kameraer, ud fra, hvad jeg mener I skal sælge på denne aktivitet! Som sædvanlig kan I rette op og ned i antallet!

God fornøjelse! – og få nu solgt noget!"⁹²

116. Den 16. november 2009 sender indkøbschef i Team DS, [...], følgende e-mail til bestyrelsesformand i Team DS, [...] :

"Hej [...]

..så er den klar...."

[vedhæftet fil til e-mailen af 16. november 2009]

"Til Team DS/Photocare/Japan Photo og ikke mindst vore NET-butikker!!

...."tude-kiks til Indkøbschefen"

Nogle gange kan man som indkøbschef føle sig som Don Quixote i kamp mod møllevinger eller som Sisufos med sin kampesten, der bare blev ved med at rulle ned igen, når han nåede bjergets top.

Hver eneste dag sidder jeg og prøver at sikre jer fordele = indtjening i jeres butikker! Jeg skal kigge mig rundt i et marked, hvor: Dansk Supermarked, EL-Giganten, Expert og ikke mindst diverse hjemmesider som: Dustin, Kamerahuset, Pixmania osv. kan gøre livet surt for os.

Alle disse spillere er NETTO-forrretninger (på nær Kamerahuset), hvor avancen som driver TEAM DS kan bruges direkte på prisen. Det er samme kasse, der afregnes i!..og kassen den er STOR!

Det vil sige, at de kan bruge 6-7% yderligere til at reducere priser med...! For det er jo det drejer sig om!

Samtidig har flere af dem mange forskellige varegrupper, man kan flytte avance over på, når et kamera "lige skal have extra skud nedad". Når f.eks Bilka og Føtex sælger SONY S930 til kr. 489,00 "fordi de skulle være billigere end EL-Giganten", så koster det dem
kr.
280.000,00.

⁹² Jf. **bilag 1**, side 13-14: Dokument nr. 7: "PORTAL.NSF PC infobrev om julekatalog 2009" af 12. november 2009 klokken 14:49:01 CET.

De bemærker det ikke, fordi sødmælken i samme uge er sat op med 25 øre – eller hvad de nu gør.

Kan vi sætte prisen på vore billeder op med en krone i en kampagneperiode....NÆH! Det tror jeg ikke – og jer tror heller ikke der er andet I kan gøre det på.

*Hvad gør I så?? I kan bakke op om de produkter vi køber en stak af...det har I gjort rigtig mange gange!
I kan bakke om en excl. aftaler som vi har lavet med Hitachi, Kodak, Nikon og senest med Samsung...og det har I også gjort hver gang!*

Problemet kommer med vore NET-BUTIKKER (vi har 4) – og især de 3 som også har en detailforretning!!

Lidt populært sagt, så kan jeg ikke tjene 2 herrer! Jeg er nødt til vælge – og for længe siden tog Team DS bestyrelse en beslutning om at jeg skulle tjene vores butikker og så prøve med en dialog med de daværende NET-BUTIKKER. Det er gået nogenlunde...

Det er sådan, at jeg i princippet kan "låse" en vare til f.eks Photocare som profilvare, og så kan en NET-butik ikke købe varen. Dog undtaget, hvis NET-butikken er med i Photocare med en detailforretning, så er jeg lige vidt! Derfor har dialog været nødvendig.

Vi var i sommer ude at introducere Olympus PEN i specialhandlen. Det var den valgte strategi fra Olympus Hamburg. Vi lod dog vore NET-butikker få adgang, MOD AT DE HOLDT PRISEN! ...og det gjorde de. så dialogen virkede til fordel for alle parter! Senest har vi set det fra Canon på Powershot S90, hvor den slet ikke må være på nettet. En kontakt til vores eneste "rene" net-butik med forklaring var nok til, at han fjernede den fra hjemmesiden. Igen fin dialog.

*Torsdag aften fik jeg et stort problem! Jeg har tæsket Ulrik Hvid fra Samsung omkring den manglende eksklusivitet vi var lovet fra Per Kørvel, fordi "her skulle Team DS butikkerne" tjene penge!!!
Det var derfor lidt (meget) pinligt torsdag aften, at få et link til en hjemme side, hvor vore Samsung kameraer var meget lavt kalkuleret for at sige det mildt!!!*

Det kom lidt (meget) bag på mig, da budskabet på vores rundtur, var at, her skulle vi tjene penge og de deltagende Net-butikker gav tilsagn om at følge de priser, der blev lagt i vores detailmarkedsføring – ELLERS VILLE DE IKKE FÅ ADGANG TIL DEM!!

Det har ikke givet anledning til problemer før NU! Jeg har kontaktet den pågældende – og de har taget den hurtigste konsekvens...HELT AT FJERNE SAMSUNG fra deres hjemmeside fredag morgen. Det må siges at være i orden.

[...]

Men det efterlader mig med troværdighedsproblem overfor Samsung (..og nogle gange også andre leverandører, når jeg kæmper kampen for at sikre indtjening i jeres butikker, og så finder ud af, at det er én af mine egne, der har "pisset" ved siden af.....)

Problemet er "når man vil begge" dele = skælde mig ud for bedre priser til sin detail-butik – og så forære det hele væk i NET-butikken! Det hænger IKKE sammen!

[...]

I det næste julekatalog har vi sat Nikon S60 yderligere ned! Vi vejleder den til kr. 1699,00 med FED avance + KIT. I "net-butik logik" skal den vel bare koste kr. 1199,00 eller værre! Samme problem med Olympus E-420 – skal den koste kr. 2699,00 eller værre, fordi man forudsætter, at man kan sælge de 3 tilbehørsting for en givet pris....! Vi havde også først afvist SONY SX30, men lige før vi lukkede kataloget kom [...] på banen med "en stak! lig med 1000 stk. Vi har fået en rigtig god pris som I nok har bemærket på bestillingslisten nemlig kr. 1080,00- Eneste betingelse fra [...] var at vi holdt kr. 1799,00 vejl. da hen ellers ville få problemer med [...], som havde prissat den til denne pris. Til gengæld har vi en avance på 25% - og det har [...] ikke, da de har betalt en hel anden nettopris! (De har heller ikke købt 1000stk.)

...men så igen med "net-butik-logik"...den kan da sælges langt billigere....1499,00, så har man 10% men skal jeg så låse den og Nikon S60 kun til vore detailbutikker...?? Eller hvad...??for penge det skal vi sgu tjene!

Hvad med Ixus 95, 100 og SX200!! Jeg ved da godt, at Ixus 95 er set i EL-giganten til kr. 1199,00 og SX200 til 1999,00. I kan jo sælge den endnu billigere på nettet nu!

De priser I har fået kan matche EL-Giganten – og ikke mindst give jer en rimelig (ikke fed) avance + KIT

Det er skruen uden ende det her.

Én af vore NET-butikker fortalte mig, at det stort set er umuligt at tjene penge, hvis man ikke ligger i toppen af: Pricerunner, EDB-priser og hvad søgemaskinerne nu hedder.....og det kan I jo kun gøre ved at være billigst!!!Og så får man den store om-sætning, hvor man kan leve af få %.

Og eftersom man typisk IKKE bruger sin butiks navn til sin netbutik, så er min påstand, at man selv er med til at konkurrere mod sin detailbutik via sin hjemmeside, fordi man jo her skal være aggressiv og sælge til lavere pris end i sin butik

Og alligevel er man oppe mod Kamerahuset med samme pris på NET og i BUTIK!! Han får en bonus af JYFO på 5-6% ,så han starter med at dumpe priserne 3% under jeres netto hos mig – og så lever han fint af de sidste 3% (..fint nok når man køber for 40-45 mill.)..! - og NETTET handler kun om pris, pris, pris og

Hvad gør vi.....! Jeg er oppe på en hel bakke af tude-kiks nu, men et eller andet sted holder det her ikke.

TEAM DS kan gå ind og "låse" produkter og aftaler....Det var bare nemmere, at I med både NET- og detailbutik fandt ud, hvad I tror på? I siger alle til mig, at der ingen penge er i det...så LUK DEM DOG – og sats 100% på jeres detailforretning! Det gør jeg!

Det skal siges, at flere Photocarebutikker er i færd med at lave hjemmesider, men det hører med til historien, at det er detailbutikkens profil, der overføres. D.v.s de samme priser begge steder.

I stedet for at skulle til at lave forskellige kasser i Team DS kunne mit forslag være, at alle respekterer de priser, der udgår fra Team DS. Det betyder f.eks, at den bestillingsliste, der lige er udsendt med vejl. priser som stort set dækker både Photocares og Japan Photos julekatalog er gældende både for vore detailbutikker og vore NET-butikker.

Det betyder også, at aftalen om salg af [...] respekteres m.h.t. salgspriser.

Og så skal vi ikke afskære medlemmer for de mange gode tilbud, der i al beskedenhed kommer fra Team DS – og ikke mindst tjene nogle flere penge alle sammen.

Vi skal have en superjulehandel hos Photocare og Japan Photo som begge sender julekatalog ud.....og helst UDEN at skulle konkurrere med os selv!

..nogle vil nok læse ovennævnte som om, at indkøbschefen er blevet ualmindeligt blåøjet og naiv uden forstand på de markeds kræfter, der rumsterer rundt omkring Team DS. Det må så være således.....jeg tror stadigvæk også på julemanden!!

Kunne alle acceptere ovennævnte ville det samtidig formindske størrelsen af mit mavesår!

Skulle dette skriv give anledning til spørgsmål og kommentarer må I gerne ringe/maile til undertegnede eller vores formand [...]. [...]@photocare.dk”⁹³

117. Den 15. oktober 2010 sender indkøbschef i Team DS, [...], forud for et opslag på Team DS' opslagstavle, jf. punkt 118, følgende e-mail til bestyrelsesformand i Team DS, [...]:

”Hej [...]

vel talt....altid spændende om (og hvornår) de reagerer?

og så har jeg lige lavet et skriv jeg smider på intra-nettet om et øjeblik.

hvad siger du.....er jeg for "træls"??”

[vedhæftet fil til e-mailen af 15. oktober 2010]

”Kære Team DS/Photocare/Japan Photo

Bestillingssedler til Photocare's næste katalog, der kommer på gaden i weekenden d. 23/24. oktober er ved at blive lagt ud på nettet i dette øjeblik.

⁹³ Jf. **bilag 1**, side 15-18: Dokument nr. 8: "5fe0acb2da297af1153dbf63dcc6256b" e-mail af 16. november 2009.

Vi har igen en del varer, som kun kan fås hos Team DS. Det er typisk også her I kan tjene gode penge.

NYT

BEGREB!

Som I nok alle har bemærket har jeg en løbende dialog med vore NET-butikker omkring beskyttelse af Team DS special-tilbud. Det være sig produkter/restkøb til særpris eller KIT-pakker til f.eks Canon EOS SLR. Det nytter ikke noget at f.eks EOS 1000D i zoomsæt som vi har eksklusivt i Norden bliver banket ned på nettet eller det samme sker med MJU T-3000.

[...]

Vi kunne vælge at pakke disse tilbud i en særlig "detail-pakke" og lukke dette varedummer for vore NET-butikker, men dette er ikke den rigtige løsning, derfor har jeg valgt fremover at mærke de særlige produkter som "DETAIL-PRIS" i best.listen. Denne pris vil NET-butikkerne så følge indtil jeg hiver dem af listen igen. [...]"⁹⁴

118. Senere samme dag (den 15. oktober 2010) lægger indkøbschef i Team DS, [...], meddelelsen på Team DS' opslagstavle.
119. Den 15. november 2010 sender indkøbschef i Team DS, [...], forud for et opslag på Team DS' opslagstavle, jf. punkt 120, følgende e-mail til bestyrelsesformand i Team DS, [...]:

"Hej [...]

..jeg tager skraldet!"

[vedhæftet fil til e-mailen af 15. november 2010]

"Kære Team DS/Photocare/Japan Photo

Bestillingssedler til Photocare's næste katalog, der kommer på gaden i weekenden d. 27./28. november er ved at blive lagt ud på nettet i dette øjeblik.

Vi har igen en del varer, hvor vi har fået extra gode tilbud fra vore leverandører, som gør os "skarpe" til julehandlen! Typisk en kombination, hvor I kan tjene penge og forbrugeren samtidig får et godt/reelt tilbud.

Vi har bl.a sammen med CANON lavet et supertilbud på de mest solgte objektiver og flash. Vi tilbyder kunderne op til 30% rabat i perioden 15. Nov. til 23. dec. Vore brutto-priser er et spejlbillede af de nuværende priser på NETTET!!- og I er sikret min. 15% i avance på disse priser. Jeg har købt for 2. Mill. Kr. assorteret og tager derfor i vores annoncering forbeholdet "så længe lager haves".

Jeg vil igen specielt til vore Net-butikker advare om, at går de under de priser, der er krydset af som "detail-priser" i bestillingssedlen, så vil produkterne blive låst. Det vil være fuldstændig tåbeligt at bruge dette tilbud til yderligere at reducere priserne – og

⁹⁴ Jf. **bilag 1**, side 19-20: Dokument nr. 9: "092548491f9842e001c7fe4083cfd73c" e-mail af 15. oktober 2010.

så har vi ikke opnået noget som helst. Det er en kampagne til vore detail-butikker for at øge salget af tilbehør.

Jeg ved godt, at jeg med denne melding bevæger mig på kanten af diverse love etc. om den frie konkurrence, men det må jeg så tage med. Og skulle nogle føle sig generet skulle man måske spørge sig selv om, hvorfor man er med i fællesskabet TEAM DS. Jeg er her for, at vore butikker kan klare sig! [...]"⁹⁵

120. Senere samme dag (den 15. november 2010) lægger indkøbschef i Team DS, [...], meddelelsen på Team DS' opslagstavle.

121. Den 12. januar 2011 og 17. februar 2011 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

*"Kære Team DS/Photocare/Japan Photo
[...]
Jeg vil igen bede alle (specielt vore Net-butikker) om, at respektere de priser, der er krydset af som "detailpriser" i bestillingssedlen."⁹⁶*

122. Den 12. marts 2011 afholdes generalforsamling i Team DS, hvor bestyrelsen beretter om Team DS' virksomhed i det forgangne regnskabsår. Af et referat af mødet dateret 23. marts 2011 fremgår følgende:

"Der forelå følgende

dagsorden:

[...]

2. Bestyrelsens beretning om selskabets virksomhed i det forløbne regnskabsår.

[...]

Ad dagsordens pkt. 2:

[...]

Medlemmerne:

- *Et gammelt udtryk:*

Når krybben er tom – bides hestene.

⁹⁵ Jf. **bilag 1**, side 21-22: Dokument nr. 10: "acf80fe41b2129c9fbb72cc1baaf6ab9" e-mail af 15. november 2010.

⁹⁶ Jf. **bilag 1**, side 23-25: Dokument nr. 11: "Info om PC-katalog jan.2011" af 12. januar 2011 og bilag 1, side 26-27: Dokument nr. 12: "PC-katalogbrev til ALLE !" af 17. februar 2011.

123. Den 15. april 2011 sender indkøbschef i Team DS, [...], forud for et opslag på Team DS' opslagstavle, følgende e-mail til bestyrelsesformand i Team DS, [...]:

Photocare HAR sat prisen op i dette katalog på EOS600D/60D og 7D samt på SONY A33 M/18-55, da de begynder at tynde ud rundt omkring!!”⁹⁸

124. Senere samme dag (den 15. april 2011) lægger indkøbschef i Team DS, [...], meddelelsen på Team DS' opslagstavle.
125. Den 14. oktober 2011 sender indkøbschef i Team DS, [...], følgende e-mail til bestyrelsesformand i Team DS, [...]:

"Hej [...]"

....er det forståeligt...eller ren volapyk????"

[vedhæftet fil til e-mailen af 14. oktober 2011]

"Hej "Japanere"

....Vil I være med til at tjene penge??

Photocare har haft en store succes henover sommeren på SONY HX-5. De forespurgte på restpartiet (ca. 1500 stk.) hos SONY. Team DS skulle så købe og fordele dem alle til Photocare efter omsætningsstørrelse.

Ideen var at sikre indtjening på et produkt som mange af dem i forvejen havde solgt rigtig mange af – og det lykkedes til fulde.

Fakturaprisen blev kr. 1140,- i stedet for kr. 1390,00 som var normalprisen. Udsalg blev sat til kr. 1999,- og den pris er blevet holdt indtil nu. Photocare har nu en ny succes på Olympus VR-320 og PEN E-PL1. Der er købt 2 x 1500 stk. VR-320 og 2 x 500 stk. Pen hjem. De første henholdsvis 1500 stk. VR-320 og 500 stk. PEN er fordelt i september – og "2.halvleg " skal fordeles i november.

Priserne er:
VR-320 nt. Kr. 575,00 (normal kr. 816,00) og PEN E-PL1 kr. 1440,00 med 4 GB SD og taske (normal kr. 2160,00)

Til november – og til julehandlen kommer der også 2000 stk. SONY HX-7, som vil blive fordelt a kr. 1190,00 (normal kr. 1670,00)

Hvis I skal være med er betingelsen, at I holder de priser, der er aftalt Photocare imellem!

Olympus	VR-320	kr.	1299,00	(nt.	Kr.	575,00)
Olympus	PEN E-PL1	kr.	1999,00	(nt.	Kr.	1440,00 med 4 gb SD + taske)
SONY HX-7		kr.	1999,00	(nt.	kr.	1190,00)

[...]Send mig en mail senest d. 1. November, hvis I vil være med! Står vi sammen kan vi tjene en tiltrængt skilling her.... Fordeling vil være i forhold til den enkelte "japaners" omsætning med Team DS (PC + Japan Photo)
I kan også være med enkeltvis – bare I bekræfter, at priserne bliver holdt"⁹⁹

126. Den 20. januar 2012 skriver indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Hej Photocare

⁹⁹ Jf. **bilag 1**, side 39-40: Dokument nr. 15: "fa37979f267e200f14b401cf28007cdc" e-mail af 14. oktober 2011.

[...]

Priserne vil være som følger:

Mju T-310 nt. kr. 650,- inkl. etui vejl. 999,- (pris nu kr. 915,-)

NY model T-320 nt. kr. 810,00 vejl. 1299,-

mafø = lokalannonce på vej samt forside/TV katalog marts

fordeling 1000 stk.

Mju T-610 nt. kr. 880,- inkl. etui vejl. 1499,- (pris nu kr. 1310,-)

NY model T-??? kr. vejl. 2099,-

mafø = lokalannonce på vej samt katalog marts

fordeling 400 stk.

Mju T-810 nt. kr. 1170,- inkl. etui vejl. kr. 1999,- (pris nu kr. 1630,-)

NY model T-??? vejl. kr. 2399,-

mafø = lokalannonce på vej samt katalog marts

[...]Japan Photo vil også blive inviteret med, SÅ FREMT IFALD DE HOLDER DE AFTALTE BRUTTOPRISER!!!! Det skal siges, at det har de gjort på SONY HX-7 , PEN og VR320.”¹⁰⁰

127. Den 23. november 2012 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

”Hej Team DS, Photocare og Japan Photo

Bestillingssedlerne/produktoversigt til Photocares og Japan Photos jule-kataloger (omdeling 8./9. dec.) er ved at blive lagt ud på notes i dette øjeblik.

I opfordres ALLE til at respektere de vejl. Priser, der er angivet på de annoncerede kameraer...især vore NET-butikker! Der er ingen grund til konkurrere med os selv. [...]

Bemærk, at DV-300F, WB-850F og EX-2F er HØJ-avance produkter hos Photocare. Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes de nævnte priser overholdt! [...]

¹⁰⁰ Jf. **bilag 1**, side 41-42: Dokument nr. 16: ”PORTAL.NSF Flere penge at tjene – NY fordeling på vej!” af 20. januar 2012 klokken 11:08:18 CET.

Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage på Coolpix S9300, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes prisen kr. 1999,- overholdt!!
[...]

OLYMPUS:

[...]Photocare har købt resten af TG-320 i rød og blå til KUN kr. 655,00 incl. Tough etui. Den udgår nu..og billigste TG model næste år (fra feb./marts) kommer til at ligge på kr. 1799,00 – derfor holder vi selvfølgelig prisen på kr. 1299,00 så længe som muligt.

Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage på Olympus TG-320, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes prisen kr. 1299,- overholdt!!

Der er muligvis nogle Team DS'ere, der "øffer" over disse avance-pakker til Photocare, men Photocare gør altså, at jeg kan handle af på store antal= bedre pris= bedre avance

..og I bliver inviteret med....hvis I også løfter jeres andel. Det er ikke fair, hvis Photocare skal tage byrden – og I så kører på frihjul ..og måske oven i købet sætter prisen ned!

STÅR VI ALLE SAMMEN, ER VI STÆRKE – OG DET GØR EN FORSKEL SOM MARKEDET SER UD LIGE NU!!"¹⁰¹

128. Den 3. december 2012 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Hej "Japanere"

Vejle, d. 3. December 2012

Som I nok har set i mit PC-/og J-P-kataloginfo i fredags har Photocare købt stort ind hos Samsung, Nikon og Olympus af følgende modeller:

Nikon	Coolpix	S9300
Olympus		TG-320
Samsung		DV-300F
Samsung		WB-850F
Samsung EX-2F		

Ideen bag disse "avance-pakker" er som navnet indikerer = AT TJENE NOGLE FLERE PENGE!

80% af disse kameraer bliver fordelt til Photocare over de næste 3 mdr. – Du kan også være med ved at indsende medsendte bestillingsseddel.

Vigtigst af alt er, at du respekterer vejledende priser som Photocare går ud med."¹⁰²

¹⁰¹ Jf. **bilag 1**, side 43-44: Dokument nr. 17: "PORTAL.NSF INFO om PC og JP jule-kataloger 8./9. dec. 2012" af 23. november 2012 klokken 15:44:40 CET.

¹⁰² Jf. **bilag 1**, side 45: Dokument nr. 18: "0cfc343283487f505015f21af88c7f29m" af 3. december 2012 klokken 16:55:40 CET.

129. Den 8. februar 2013 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

*"Hej Team DS
Bestillingssedlen til Photocares UDSALGskatalog, der omdeles i weekenden 16./17. feb. er ved at blive lagt ud på Notes.*

I erkendelse af, at markedet står stort set stille, er det et meget aggressivt katalog mht prissætning.

[...]

Nogle af produkterne (Samsung NX og Canon EOS) er supporteret ekstraordinært for at få noget ud af Team DS lageret. Disse nettopriser er KUN gældende til og med torsdag d. 21. februar!!!. Det betyder, at mandag d. 25. februar skal I sætte priserne op. Nærmere info følger senere.

I skal også bemærke, at der på EOS650D m/18-55 IKKE længere følger en CP 800 printer med u/b!!!

Samsung NX-210 er meget stramt kalkuleret for at ramme en psykologisk rigtig pris kr. 4999,00 - så I skal hente avancen på tasken og den 50-200mm I får med u/b

Photocares "avance-pakke" produkter : Coolpix S9300, Samsung EX-F2, WB850 skal sættes op til deres normale salgspriser igen d. 25. februar."¹⁰³

130. Den 27. august 2013 sender indkøbschef i Team DS, [...], følgende e-mail til en medarbejder hos kameralleverandøren Canon:

"Hej [...]

...dette er sendt ud...."

[vedhæftet fil til e-mailen af 27. august 2013]

"Hej Team DS

...for at se om vi kan "kick-starte" noget SLR-salg i jeres butikker har vi i samråd med CANON lavet NYE priser på flere EOS-sæt..... PRIS-garanti er lige lagt ud!

I BEDES respekterer de vejl. priser, der er angivet!!!!"¹⁰⁴

131. Som det fremgår ovenfor af punkt 107-128, finder priskoordineringen i regi af Team DS sted i form af udmeldinger af faste priser, opfordringer til at holde priser, opfordringer til at sætte priser op, opfordringer til at hente avancer på andre produkter, trusler om, at net-butikkerne får produkter frataget, hvis prissætningen ikke følges mv., ligesom truslerne/opfordringerne rent faktisk virker nogle gange.

¹⁰³ Jf. **bilag 1**, side 46: Dokument nr. 19: "PORTAL.NSF Info omkring Photocares UDSALGskatalog!" af 8. februar 2013 klokken 14:53:52 CET.

¹⁰⁴ Jf. **bilag 1**, side 47-49: Dokument nr. 20: "a3be9bb33434c333b0b4733bb6f6ec29" e-mail af 27. august 2013.

3.6 HØRINGSSVAR

132. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen sendte den 13. juli 2017 en klagepunktsmeddelelse i høring hos Team DS.
133. Styrelsen modtog den 7. september 2017 et høringssvar inklusive bilag A-M fra Team DS. Team DS' høringssvar er vedlagt som **bilag 2**.
134. Team DS har endvidere fremført bemærkninger mundtligt, idet Team DS havde foretræde for Konkurrencerådet på et møde i rådet den 25. oktober 2017. Til brug for dette foretræde modtog styrelsen fra Team DS den 17. oktober 2017 et standpunktsdokument inklusiv bilag M, som er vedlagt som **bilag 3**.
135. Ved e-mail af 15. november 2017 anmodede styrelsen Team DS om en præcisering af et punkt om den geografiske markedsafgrænsning i Team DS' standpunktsdokument af 17. oktober 2017. Ved e-mail af 20. november 2017, som er vedlagt som **bilag 4**, besvarede Team DS styrelsens e-mail af 15. november 2017.
136. Ingen af Team DS' bemærkninger har givet anledning til, at styrelsen har ændret sin vurdering i afsnit 4.
137. Team DS' bemærkninger for så vidt angår sagens formalitet, som styrelsen har fundet anledning til at inddrage i sagen og styrelsens kommentarer hertil, gennemgås umiddelbart nedenfor i afsnit 3.6.1.
138. Team DS' bemærkninger for så vidt angår sagens realitet, som styrelsen har fundet anledning til at inddrage i sagen og styrelsens kommentarer hertil, gennemgås nedenfor i afsnit 3.6.2.
139. I de tilfælde, hvor Team DS' bemærkninger fremgår af deres høringssvar af 7. september 2017, jf. **bilag 2**, er der som udgangspunkt ikke specifikt henvist hertil nedenfor, medmindre det i den givne sammenhæng efter omstændighederne er formålstjeneligt. I de få tilfælde, hvor Team DS' bemærkninger fremgår af deres standpunktsdokument af 17. oktober 2017 og/eller af deres e-mail af 20. november 2017, jf. **bilag 3** og **bilag 4**, er der henvist hertil nedenfor.

3.6.1 Team DS' bemærkninger i forhold til sagens formalitet og styrelsens kommentarer hertil

3.6.1.1 Overtrædelsen er forældet

140. Team DS anfører, at en eventuel overtrædelse er forældet, og at Team DS derfor ikke kan straffes.
141. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at strafferetlig forældelse tidligst vil indtræde i august 2018, da overtrædelsen i hvert fald fandt sted i en sammenhængende periode på knap 5 ½ år fra marts 2008 til august 2013, jf. nedenfor punkt 361, og da forældelsesfristen for bødestraf er 5 år, jf. straffelovens § 23, stk. 6.

3.6.1.2 Indhentelse af oplysninger er i strid med retssikkerhedslovens § 10, stk. 1

142. Team DS anfører, at styrelsen har indhentet oplysninger fra henholdsvis Team DS og medlemmerne af Team DS i strid med grundlæggende retssikkerhedshensyn, herunder selvinkrimineringsprincippet.

143. Team DS anfører således, at styrelsen – uden at henvise til retssikkerhedsloven, herunder lovens § 10, stk. 1 – helt bevidst har undladt at gøre Team DS og dens medlemmer opmærksom på, at de ikke var forpligtede til at besvare styrelsens spørgsmål med henvisning til selvinkrimineringsprincippet.
144. Styrelsen har således efter Team DS' opfattelse fremskaffet oplysningerne fra Team DS og dens medlemmer ved at true de adspurgte om bødestraf mv. for manglende besvarelse og uden at gøre opmærksom på, at der i selvinkrimineringsprincippet ligger, at der ikke er pligt til at besvare styrelsens spørgsmål. Ifølge Team DS er det i den forbindelse endnu mere krænkende, at dette er sket, efter SØIK afsluttede sin behandling af sagen den 3. september 2015. Team DS nævner som eksempel herpå styrelsens brev af 4. september 2015 til Team DS, hvori styrelsen med henvisning til konkurrencelovens § 17 anmodede Team DS om en række oplysninger til brug for sagen, og styrelsens henvendelser til medlemmerne af Team DS i forbindelse med styrelsens markedsundersøgelse i 2015.
145. På den baggrund konkluderer Team DS, at styrelsen retsstridigt har fremskaffet oplysninger, efter SØIK har afsluttet sin behandling af sagen.
146. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil indledningsvist, at styrelsen ikke – som anført af Team DS – har indhentet oplysninger hos henholdsvis Team DS og dens medlemmer i strid med grundlæggende retssikkerhedshensyn, herunder selvinkrimineringsprincippet i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1,¹⁰⁵ om retten til ikke at inkriminere sig selv. Allerede af den grund indgår der ikke oplysninger i denne afgørelse, som er indhentet i strid med grundlæggende retssikkerhedshensyn, herunder retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.
147. Som det fremgår nedenfor, skyldes dette grundlæggende to forhold: 1) Styrelsen har i de to eneste tilfælde, hvor styrelsen har anmodet om oplysninger hos henholdsvis Team DS og dens medlemmer med henvisning til konkurrencelovens § 17, konkret vurderet, at Team DS og dens medlemmer ikke har været omfattet af beskyttelsen i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, og 2) styrelsen bruger under alle omstændigheder ikke nogen oplysninger fra Team DS eller dens medlemmer, der er indhentet med henvisning til konkurrencelovens § 17.
148. Styrelsen bemærker i den forbindelse, at styrelsen efter konkurrencelovens § 17 kan kræve alle oplysninger, som skønnes nødvendige for behandlingen af en sag. Styrelsen kan fx i en sag om konkurrencelovens § 6 vedrørende vedtagelser indenfor sammenslutninger af virksomheder efter konkurrencelovens § 17 indhente oplysninger hos parten i sagen, indtil der i sagen måtte foreligge konkret mistanke om, at parten har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 1. Med hensyn til kravet i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, om, at der skal foreligge en konkret mistanke om, at parten har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, er det ifølge forarbejderne til retssikkerhedsloven som udgangspunkt afgørende, om myndighedens mistanke er så stærk, at der vil være grundlag for inden for strafferetsplejen at rejse en sigtelse mod parten eller at tillægge vedkommende en sigtedes rettigheder. Når der i sagen måtte foreligge en sådan konkret mistanke om, at parten har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, kan styrelsen ikke anmode parten om oplysninger, der kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse,

¹⁰⁵ Hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen mv. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.

med henvisning til konkurrencelovens § 17, men kan anmode om oplysninger på frivillig basis under henvisning til retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.

149. Det er i forarbejderne til retssikkerhedsloven forudsat, at det er den myndighed, der i givet fald skal anvende en oplysningspligt i lovgivningen (i den foreliggende sag Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen efter konkurrencelovens § 17), som i almindelighed foretager vurderingen af, om der er grundlag for en konkret mistanke efter retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, uden at dette spørgsmål i almindelighed overgives til politiets stillingtagen efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen. Det er i forarbejderne understreget, at det er vigtigt, at der ikke opstår et tomrum mellem regelsættene om tilvejebringelse af oplysninger i henholdsvis særlovgivningen (i den foreliggende sag konkurrencelovens § 17) og retsplejeloven, således at ingen af myndighederne (hverken styrelsen eller SØIK) finder, at de er kompetente til at indhente oplysningerne. Der bør således ifølge forarbejderne ikke kunne opstå situationer, hvor den pågældende forvaltningsmyndighed er afskåret fra selv at tilvejebringe oplysningerne, men hvor det materiale, der foreligger, samtidig er så generelt og ikke-konkret, at det ikke er muligt at vurdere, om der er grundlag for at iværksætte straffeprocessuelle indgreb som fx beslaglæggelse efter retsplejelovens regler. I givet fald ville der være tilfælde, hvor de nødvendige oplysninger til brug for sagen ikke kunne tilvejebringes efter nogen af disse regelsæt.
150. Hertil bemærkes, at styrelsen i forbindelse med hvert enkelt af de to eneste tilfælde, hvor styrelsen har anmodet om oplysninger hos henholdsvis Team DS og dens medlemmer med henvisning til konkurrencelovens § 17 – dvs. hos henholdsvis Team DS den 4. september 2015, jf. punkt 23, og hos medlemmerne af Team DS den 21. september 2015 i forbindelse med den ene af styrelsens markedsundersøgelser, jf. punkt 100 – konkret har vurderet, at modtagerne af disse anmodninger ikke har været omfattet af beskyttelsen i retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.
151. Styrelsen lagde ved disse konkrete vurderinger vægt på, at der ikke på de pågældende tidspunkter var konkret mistanke om, at Team DS og medlemmerne af Team DS havde begået en lovovertrædelse, der kunne medføre straf. Styrelsens mistanke var således på dette tidspunkt ikke så stærk, at der ville være grundlag for inden for strafferetsplejen at rejse en sigtelse mod Team DS eller mod medlemmerne af Team DS, jf. punkt 148.
152. Styrelsen bemærker, at det er i overensstemmelse med disse konkrete vurderinger vedrørende retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, henholdsvis den 4. september 2015 og 21. september 2015, at SØIK den 3. september 2015 besluttede at standse efterforskningen, fordi der efter SØIK's opfattelse ikke var en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart, således som sagen forelå oplyst på det tidspunkt.
153. Styrelsen bemærker videre, at ved henvendelser til Team DS efter den 21. september 2015 valgte styrelsen – i lyset af sagens forhistorie – at behandle Team DS som om, at Team DS var omfattet af retssikkerhedslovens § 10, stk. 1, uanset at styrelsen ikke ved hver enkelt henvendelse til Team DS foretog en endelig vurdering af, om Team DS rent faktisk var omfattet af denne bestemmelse. Efter denne dato har styrelsen herudover ikke indhentet yderligere oplysninger fra Team DS-medlemmerne til brug for vurderingen af den mulige lovovertrædelse.
154. På denne baggrund besluttede styrelsen desuden, at besvarelsenerne fra Team DS-medlemmer af spørgsmålene i styrelsens markedsundersøgelse, som blev udsendt den 21. september

2015, skulle udgå af sagen, jf. herved punkt 100.¹⁰⁶ Også af denne grund kan det konkluderes, at der ikke indgår oplysninger i denne afgørelse, som er indhentet i strid med grundlæggende retssikkerhedshensyn, herunder retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.

3.6.1.3 Det tidsmæssige aspekt i sagen

155. Team DS anfører, at styrelsens adfærd har været kritisabel i forhold til *"det tidsmæssige aspekt"* i sagen.
156. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at sagen startede den 17. september 2013, hvor styrelsen var på kontrolundersøgelser hos Team DS og en række kameraproducenter m.fl., jf. punkt 18. Efter kontrolundersøgelsen var styrelsen i dialog med SØIK om at føre en eventuel straffesag mod Team DS. Styrelsen oversendte formelt sagen til SØIK ved anmeldelse af 18. december 2014, jf. punkt 19. Den 5. maj 2015 oplyste SØIK på et møde med styrelsen, at SØIK ville indstille efterforskningen af sagen om Team DS, jf. punkt 20. Den 22. juni 2015 besluttede styrelsen at undersøge sagen yderligere, herunder at fremskaffe yderligere oplysninger, jf. punkt 21. I overensstemmelse med det, som blev aftalt på mødet den 5. maj 2015, besluttede SØIK den 3. september 2015 formelt at standse deres efterforskning i sagen, jf. punkt 22. Herefter har styrelsen arbejdet videre på sagen. Det resulterede i første omgang i gennemførelsen af en markedsundersøgelse, jf. afsnit 3.4, og udsendelse af en meddelelse om betænkeligheder til Team DS den 15. februar 2016, jf. punkt 25. Den 13. juli 2017 sendte styrelsen en klagepunktsmeddelelse til Team DS, jf. punkt 29.
157. Styrelsen anerkender, at sagen har taget lang tid, men styrelsen finder dog ikke, at sagsbehandlingstiden er kritisabel. I alt har det således taget godt 4 år fra kontrolundersøgelsen den 17. september 2013 og ca. 2 ½ år siden styrelsen den 22. juni 2015 besluttede selv at behandle den foreliggende sag.
158. Styrelsen har løbende gjort Team DS bekendt med status i sagen, herunder fx ved fremsendelse af meddelelse om betænkeligheder den 15. februar 2016, på et møde mellem Team DS og styrelsen den 10. marts 2016, jf. punkt 26, ved e-mails af henholdsvis 8. juli 2016, 23. januar 2017, 20. februar 2017, 24. marts 2017, 19. maj 2017 og 6. juni 2017, jf. punkt 27 og 28, samt ved udsendelsen af klagepunktsmeddelelsen den 13. juli 2017, jf. punkt 29.
159. Styrelsen bemærker i den forbindelse, at sager af denne type er meget tidskrævende, idet en betydelig mængde data skal gennemgås, markedsundersøgelser ofte skal gennemføres, analyser af en lang række problemstillinger skal foretages og en omfattende afgørelse skal udarbejdes.

3.6.1.4 Chikane fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens side ved at køre sagen efter SØIK havde standset efterforskningen

160. Team DS anfører, at Team DS *"adskillige gange gennem de seneste år [har] gjort styrelsen opmærksom på, at styrelsens vedholdenhed – efter SØIK har indstillet efterforskningen – alene kan opfattes som utilbørlig chikane"* overfor Team DS.
161. Team DS anfører i tilknytning hertil, at SØIK ved brev af 3. september 2015 meddelte styrelsen, at statsadvokaten havde besluttet af standse efterforskningen i sagen, idet der efter stats-

¹⁰⁶ Det bemærkes desuden, at Team DS ikke besvarede spørgsmålene i styrelsens henvendelse af 4. september 2017, jf. punkt 23.

advokatens opfattelse ikke var en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart. Team DS anfører videre, at det derfor kan undre Team DS, at styrelsen nu yderligere 2 år senere fortsætter sagen ved at sende en klagepunktsmeddelelsen mv. til Team DS. Team DS anfører videre, at SØIK's beslutning i 2015 om ikke at foretage sig yderligere ikke har været forelagt for Rigsadvokaten af styrelsen.

162. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at SØIK's beslutning om at indstille efterforskningen i sagen om Team DS var baseret på, at der ifølge SØIK ikke – således som sagen forelå oplyst på det tidspunkt – var en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart, jf. punkt 20 og 22.
163. SØIK har således den 5. maj 2015 over for styrelsen tilkendegivet, at sagen eventuelt vil kunne genoptages hos SØIK, hvis der måtte komme nye oplysninger i sagen, herunder navnlig i form af en afgørelse fra Konkurrencerådet, hvori der er en konkurrenceretlig vurdering af de horisontale og vertikale aspekter i relation til Team DS på det relevante marked i sagen baseret på en markedsafgrænsning, jf. punkt 20. Dermed vil der efter SØIK's opfattelse være skabt et klart konkurrenceretligt grundlag og en ramme for en strafferetlig efterforskning og vurdering af spørgsmålet om eventuel tildækkelse. I overensstemmelse med det, som blev aftalt på mødet den 5. maj 2015, besluttede SØIK den 3. september 2015 formelt at standse efterforskningen i sagen. Begrundelsen herfor var, at der ikke var en rimelig formodning om, at der var begået noget strafbart, således som sagen forelå oplyst på det tidspunkt. Sagen ville imidlertid kunne genoptages hos SØIK, hvis der måtte komme nye oplysninger i sagen, jf. punkt 22.
164. Styrelsen bemærker endvidere, at hvis SØIK som i den foreliggende sag om Team DS over for styrelsen tilkendegiver, at yderligere oplysninger ønskes til brug for en eventuel strafferetlig efterforskning og vurdering, har styrelsen mulighed for at oplyse sagen yderligere.
165. Det er i denne afgørelse dokumenteret, at overtrædelsen er horisontal, uden at det har været nødvendigt at foretage en endelig markedsafgrænsning, jf. afsnit 4.1, 4.1.3 og 4.3. Det er på den baggrund styrelsens vurdering, at en rådsafgørelse baseret på den foreliggende afgørelse vil imødekomme SØIK's nævnte behov, og at en sådan afgørelse fra Konkurrencerådet således vil skabe et tilstrækkeligt klart konkurrenceretligt grundlag for SØIK's eventuelle videre behandling af sagen.
166. Der er således intet chikanøst i, at styrelsen behandler en sag om Team DS om overtrædelse af konkurrencelovgivningen, efter at SØIK har standset efterforskningen i deres sag om Team DS.
167. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker endvidere, at det ikke ifølge lovgivningen er en forudsætning for, at styrelsen kan behandle en sag om Team DS om overtrædelse af konkurrencelovgivningen, at styrelsen har indbragt SØIK's beslutning af 3. september 2015 om at indstille efterforskningen i sagen om Team DS for Rigsadvokaten.
168. Styrelsen bemærker videre, at styrelsen har drøftet sagen med Team DS ved et møde den 10. marts 2016, ligesom Team DS har haft lejlighed til skriftligt at kommentere på styrelsens betænkkeligheder i sagen, jf. punkt 26. Desuden har styrelsen ved flere andre lejligheder givet Team DS mulighed for at komme med sine bemærkninger til sagen og informeret Team DS om, at sagen fortsat har verseret i styrelsen, jf. eksemplerne nævnt i afsnit 3.6.1.3. Team DS' ret til at blive hørt er derfor fuldt ud blevet respekteret i denne sag.

3.6.1.5 Computersalg A/S

169. Team DS anfører, at styrelsens anmeldelse af Team DS til SØIK af 18. december 2014 byggede på oplysninger, der var videregivet af det tidligere Team DS-medlem, Computersalg A/S. Team

DS anfører videre, at Computersalg A/S er blevet ekskluderet som medlem af Team DS grundet illoyal adfærd. Ifølge Team DS anlagde Computersalg A/S retssag imod Team DS med et krav om betaling af erstatning, hvor Byretten i Kolding ved dom af 11. juni 2013 frifandt Team DS, fordi Team DS havde været berettiget til at ekskludere Computersalg A/S. Team DS anfører, at da Team DS' eksklusion af Computersalg A/S allerede har været behandlet ved domstolene, er der heller ikke af denne grund grundlag for at forfølge sagen yderligere ved konkurrencemyndighederne.

170. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at den omhandlede sag vedrørende Computersalg A/S drejede sig om, hvorvidt Computersalg A/S med urette blev ekskluderet af Team DS, jf. Team DS' vedtægter, og i bekræftende fald, om Computersalg A/S havde krav på erstatning.
171. Styrelsens sag om Team DS handler derimod om, at Team DS har koordineret priser og udvekslet informationer om dens medlemmers priser og andre konkurrenceparametre i strid med forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler mv. i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Hvorvidt Team DS' eksklusion af Computersalg A/S er berettiget eller ej, er ikke relevant for vurderingen af, om disse bestemmelser er overtrådt i den foreliggende sag.

3.6.2 Team DS' bemærkninger i forhold til sagens realitet og styrelsens kommentarer hertil

3.6.2.1 Den geografiske markedsafgrænsning

172. Team DS anfører i sit standpunktsdokument af 17. oktober 2017, jf. **bilag 3**, at Team DS' medlemmer ikke anser hinanden for konkurrenter, henset til geografien og markedet, herunder internettets betydning, idet det bemærkes, at "*alene Horsens og København hver har 2 butikker*".
173. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at Team DS' oplysninger om, at de alene har to medlemmer i Horsens og København, ikke stemmer overens med styrelsens oplysninger herom, der i første omgang navnlig var baseret på Team DS-medlemmernes hjemmesider. Ifølge styrelsens oplysninger har Team DS – alene for så vidt angår PhotoCare og Japan Photo, og uden at tage hensyn til de ca. 9 medlemmer af Team DS i Danmark, der er frie selvstændige fotohandlere, som ikke er medlemmer af en markedsføringskæde – fx to eller flere medlemmer i både Aalborg, Aarhus-området (inkl. Viby J og Brabrand), Horsens og Kolding. Desuden har Team DS tre medlemmer i den centrale del af København (nærmere bestemt et medlem i København K, et medlem, der har en butik i både København V og på Frederiksberg, og et medlem, der har en butik på Frederiksberg) og syv medlemmer i Storkøbenhavn, idet Team DS ifølge de nævnte hjemmesider også har medlemmer i henholdsvis Ballerup, Glostrup, Hvidovre og Valby.
174. Styrelsen har ved e-mail af 15. november 2017 anmodet Team DS om at forholde sig til denne divergens mellem oplysningerne i Team DS' standpunktsdokument om, at "*alene Horsens og København hver har 2 butikker*", jf. punkt 172, og styrelsens oplysninger fra navnlig Team DS-medlemmernes hjemmesider, jf. punkt 173.
175. Team DS har i e-mail af 20. november 2017, jf. **bilag 4**, over for styrelsen oplyst, at Team DS for "*at der ikke skal herske tvivl eller opstå vildfarelser eller misforståelser*" frafalder deres "*anbringende om, at alene Horsens og København hver har 2 butikker*" [Team DS' understregning].

176. Det kan i øvrigt udledes af Team DS' e-mail af 20. november 2017, jf. **bilag 4**, at styrelsens oplysninger nævnt i punkt 173 om, hvilke byer og områder Team DS har to eller flere medlemmer i, er korrekte. Desuden fremgår det af denne e-mail, at Team DS også har to medlemmer i Store Heddinge.
177. Spørgsmålet om rigtigheden af de i punkt 172 nævnte oplysninger i Team DS' standpunktsdokument sammenholdt med det, som Team DS efterfølgende har oplyst, jf. punkt 175-176, har imidlertid ikke betydning for vurderingen i denne sag, idet der under alle omstændigheder er Team DS-medlemmer i både Horsens og København, der er indbyrdes konkurrenter, jf. afsnit 4.1.2.1, og idet det er tilstrækkeligt, at to eller flere af deltagerne i en priskoordinering er faktiske eller potentielle konkurrenter, til at kunne fastslå, at denne priskoordinering udgør en horisontal konkurrencebegrænsning, jf. afsnit 4.1 nedenfor.
178. Styrelsen bemærker afslutningsvist, at det fremstår uklart, hvordan Team DS kan komme frem til, at internettets betydning kan anvendes som et argument for, at Team DS' medlemmer ikke er konkurrenter.

3.6.2.2 Episoder der indgår i den samlede overtrædelse

179. Team DS anfører endvidere, at styrelsens klagepunktsmeddelelse reelt alene omfatter 8 episoder, som nærmere er opregnet i perioden fra 14. marts 2008 til 8. februar 2013. Team DS anfører videre, at Team DS med henvisning til almindelige bogføringsregler alene er forpligtet til at gemme arkivalier i 5 år, hvilket vil sige tilbage til september 2012. Videre anfører Team DS, at da det alene skyldes forhold hos styrelsen, at sagen ikke har været forfulgt tidligere, så vil Team DS i høringsvaret fokusere på de episoder, der ligger efter september 2012, og nævner da to episoder henholdsvis den 23. november 2012 og 8. februar 2013.
180. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at det hverken er korrekt, at styrelsens klagepunktsmeddelelse (og nu denne afgørelse) reelt alene omfatter 8 episoder, eller at den sidste episode fandt sted den 8. februar 2013. Som det fremgår af punkt 3.5, har styrelsen identificeret kommunikation på Team DS' opslagstavle og e-mails, som er udvekslet mellem medlemmer af ledelsen i Team DS, i hvert fald i en sammenhængende periode på knap 5 ½ år fra marts 2008 til august 2013. Det drejer sig om i alt 13 udmeldinger på opslagstavlen og 6 e-mails, hvoraf den seneste episode fandt sted i august 2013.
181. Det er ikke relevant for den foreliggende sag, at Team DS efter almindelige bogføringsregler alene måtte være forpligtet til at gemme arkivalier i 5 år. Styrelsen stiller således ikke krav om, at Team DS gemmer materiale fra den periode, som styrelsens sag om Team DS omhandler. Tværtimod er styrelsen allerede i besiddelse af tilstrækkeligt materiale til at kunne dokumentere, at en overtrædelse har fundet sted i den relevante periode. Det er derfor irrelevant, hvilke lovgivningsmæssige forpligtelser Team DS i øvrigt er underlagt i forhold til at gemme materiale fra den relevante periode.

3.6.2.3 Team DS har ikke foretaget priskoordinering

182. Team DS afviser, at Team DS har foretaget priskoordinering på Team DS' opslagstavle og gennem e-mailkorrespondance. Team DS fokuserer til illustration heraf på én episode, som

fandt sted den 8. februar 2013. Team DS henviser for så vidt angår denne ene episode til punkt 260 i klagepunktsmeddelelsen,¹⁰⁷ som også omhandler en episode den 8. februar 2013.

183. Team DS oplyser i den forbindelse, at der den 8. februar 2013 blev udsendt et katalog, der var gældende frem til den 3. marts 2013. Der var i dette katalog anført priser på de enkelte varer. Team DS bemærker, at hvis styrelsens formodning om priskoordinering havde været korrekt, så havde varerne i kataloget været solgt til de priser, som var angivet i kataloget. Ifølge Team DS er dette dog ikke tilfældet, da den enkelte PhotoCare-butik ved sine salg i hver enkelt salgssituation har udøvet den konkurrence, som alle fotoforretninger, herunder også Team DS' medlemmer, lever af. Ifølge Team DS betyder dette med andre ord, at de enkelte annoncerede varer i kataloget ikke er solgt til de annoncerede priser, idet der enten kan være givet rabat på kameraet eller en rabat på det tilbehør, som man ved den enkelte handel måtte være kommet frem til med kunden. Endelig anfører Team DS, at når styrelsen formoder, at priserne er aftalt, kan det dermed dokumenteres, at dette ikke er tilfældet.
184. Team DS har til illustration heraf fremsendt en række salgsfakturaer fra forskellige PhotoCare-butikker i henholdsvis Brabrand, Fredericia, Grenaa, Horsens, Kolding, Aalborg og Aarhus C. Disse dokumenterer ifølge Team DS, at priserne ikke kan være koordineret, idet det enkelte Team DS-medlem enten har reguleret prisen på det enkelte kamera eller alternativt har givet rabat på tilbehør i forbindelse med kamerakøbet.
185. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil indledningsvist, at Team DS alene fremfører argumentation for, at én ud af en lang række episoder, som er nævnt i klagepunktsmeddelelsen (og nu i denne afgørelse) som dokumentation for en overtrædelse i form af priskoordinering, ikke udgør priskoordinering. Team DS fremfører således ikke argumentation for, hvorfor de øvrige episoder, som er nævnt i klagepunktsmeddelelsen (og nu i denne afgørelse), ikke udgør priskoordinering.
186. Desuden bemærker styrelsen, at Team DS' argumentation vedrørende dette ene eksempel, som omhandler et katalog, som ifølge Team DS blev udsendt den 8. februar 2013, ikke er relevant for vurderingen af, om den pågældende episode udgør ulovlig priskoordinering i konkurrencelovens og TEUF's forstand.
187. Styrelsen bemærker i den forbindelse, at det ikke – som Team DS lægger op til med sin argumentation – er afgørende for vurderingen af, om der foreligger ulovlig priskoordinering efter konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, hvilke priser der rent faktisk er blevet taget på markedet. Ifølge fast praksis er det ikke nødvendigt, at Team DS-medlemmerne, som er indbyrdes konkurrenter, vedtager en fast pris, som alle følger, og det er dermed heller ikke nødvendigt, at alle medlemmernes priser rent faktisk ligger på samme niveau, så længe vedtagelsen fjerner eller mindsker usikkerhedsmomenter med hensyn til medlemmernes påtænkte adfærd.¹⁰⁸
188. Der er i afsnit 4.3.2, punkt 335-348, i denne afgørelse redegjort for, at Team DS' prisudmeldinger er egnet til at koordinere Team DS-medlemmernes adfærd ved deres prissætning af produkterne, idet de i en lang række tilfælde over en årrække er udsendt til samtlige medlemmer

¹⁰⁷ Jf. punkt 129 i denne afgørelse.

¹⁰⁸ Jf. EU-domstolens dom af 4. juni 2009 i sag C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV m.fl. mod Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, og Domstolens dom af 19. marts 2015 i sag C-286/13 P, *Dole Food Company Inc. og Dole Fresh Fruit Europe mod Europa-Kommissionen*.

af Team DS, og idet de derved fjerner eller mindsker usikkerhedsmomenter med hensyn til medlemmernes adfærd.

189. Styrelsen bemærker i den forbindelse, at Team DS' udmeldinger til medlemmerne om priser ud fra en sproglig forståelse ikke kan forstås på anden måde end en direkte og aktuel opfordring til at overholde de udmeldte priser mv. fra Team DS. Det fremgår således af materialet fra kontrolundersøgelsen mv., jf. afsnit 3.5, eksemplificeret ved citaterne og understregningerne i afsnit 4.3.2, at indkøbschefen i Team DS over en årrække har foretaget en række udmeldinger om priser på Team DS' opslagstavle, jf. den gentagne henstilling "*og den sædvanlige bøn fra Indkøbschefen ... HOLD PRISERNE i Team DS regi*" eller lignende henstillinger fra indkøbschefen.
190. Den argumentation og de oplysninger, som Team DS fremfører i sit høringssvar om priskoordineringen, er derfor ikke relevante for vurderingen af, om der foreligger en overtrædelse af konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Allerede på denne baggrund kan det konkluderes, at det af Team DS på dette punkt anførte ikke har betydning for vurderingen i den foreliggende sag.

3.6.2.4 Indkøbschefens sprogbrug

191. Team DS anfører – med henvisning til, at styrelsen i sin vurdering af priskoordineringen i sagen har lagt vægt på den sprogbrug, som Team DS' indkøbschef har anvendt i sin kommunikation til medlemmerne på Team DS' opslagstavle og gennem e-mails – at indkøbschefens ordvalg om at holde priserne mv. er personligt, og at det har været præget af, at mange medlemmer gennem årene har beklaget sig over manglende avance på varerne. Ifølge Team DS har indkøbschefen derfor opfordret medlemmerne til at sælge varerne, således at den enkelte butik kunne skabe en tilstrækkelig avance til fortsat at være på markedet. Markedet for butikker med salg af kameraer mv. er ifølge Team DS mere end halveret de seneste 10 år.
192. Team DS anfører videre, at indkøbschefen efter styrelsens kontrolbesøg den 17. september 2013 har valgt at tillægge sig en "*lidt mildere*" tone i sin korrespondance med medlemmerne både på opslagstavlen og i e-mails. Team DS har eksemplificeret dette ved nogle vedlagte bilag, hvori der henvises til en vejledende pris for et produkt, eller at en vejledende pris alene anbefales, fx i form af formuleringen "*vi anbefaler vejl. kr. 11999,00*", jf. bilag M til Team DS' høringsvar (jf. **bilag 2**) angående indkøbschefens opslag på Team DS' opslagstavle den 30. juni 2014, og hvori der ikke længere er henstillinger om at "*holde prisen*" mv.
193. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at det af Team DS anførte om baggrunden for indkøbschefens sprogbrug, herunder at sproget skyldes indkøbschefens personlige stil, ikke er afgørende for vurderingen af, om der foreligger en overtrædelse af konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Efter fast praksis¹⁰⁹ er det således ikke nødvendigt at inddrage bagvedliggende incitamenter og subjektive hensigter i forbindelse med denne vurdering. Om en aftale mv. har til formål at begrænse konkurrencen, beror således på en objektiv vurdering af aftalen mv. og er uafhængigt af, om parterne har haft til hensigt at begrænse konkurrencen. Det, der er afgørende for vurderingen, er således, at der gennem indkøbschefens opslag på opslagstavlen mv. er foretaget udmeldinger om priser til medlemmerne, som er konkurrenter. Udmeldinger om priser til konkurrenter har ifølge fast praksis generelt til formål at begrænse konkurrencen, jf. afsnit 4.3.5 nedenfor.

¹⁰⁹ Der henvises til punkt 390, 405 og 427, hvor praksis er nævnt.

194. Styrelsen bemærker desuden, at det forhold, at indkøbschefens ordvalg har været præget af, at mange medlemmer gennem årene har beklaget sig over manglende avance, heller ikke betyder, at Team DS ikke ved en sådan sprogbrug overtræder konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Økonomisk krise i en branche er ifølge fast praksis ikke en relevant betragtning ved vurderingen af, om der foreligger en overtrædelse af disse bestemmelser.¹¹⁰
195. Det af Team DS anførte om indkøbschefens ændrede sprogbrug i korrespondancen med medlemmerne efter styrelsens kontrolundersøgelse i sagen den 17. september 2013 fører under alle omstændigheder ikke til en ændret vurdering i sagen, idet den af styrelsen dokumenterede overtrædelse vedrører perioden før kontrolundersøgelsen.
196. Styrelsen skal i øvrigt generelt bemærke, at for så vidt angår en aftale mv. af horisontal karakter mellem konkurrenter om vejledende priser for salg af deres varer og tjenesteydelser vil aftalen mv. efter praksis som udgangspunkt have til formål at begrænse konkurrencen og normalt være i strid med konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.¹¹¹ Dette skyldes, at en aftale mv. om at følge vejledende priser kan virke uniformerende og dermed begrænse den enkelte virksomheds incitament til at sælge til en lavere pris. Det kan på baggrund heraf overvejes, om de nævnte eksempler på vejledende priser for et produkt i bilag M til Team DS' høringsvar, jf. **bilag 2**, skal inddrages som en del af den samlede overtrædelse af konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Styrelsen har imidlertid ikke foretaget en endelig vurdering af lovligheden af disse eksempler på vejledende priser.

3.6.2.5 Indkøbsforeninger er ikke i strid med konkurrenceloven

197. Team DS anfører, at Team DS er en indkøbsforening, der samtidig anvender fælles markedsføring i regi af PhotoCare. Team DS anfører videre, at Team DS er opstået som følge af, at nogle forretninger fandt det fornuftigt at foretage fælles indkøb med henblik på at kunne fremskaffe mere konkurrencedygtige priser på varerne. Endelig anfører Team DS, at den er stærkt forundret over, at styrelsens medarbejdere allerede ved kontrolundersøgelsen den 17. september 2013 gav udtryk for, at selve opbygningen og eksistensen af Team DS skulle være i strid med konkurrencereglerne.
198. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at det ikke er korrekt, at det – som anført af Team DS – er styrelsens holdning, at selve etableringen af en indkøbsforening i sig selv er i strid med konkurrencereglerne. Styrelsen anerkender tværtimod som udgangspunkt etableringen af indkøbsforeninger, fordi de i udgangspunktet indebærer en række stordriftsfordele og har et effektivitets- og konkurrencefremmende formål.
199. Det skal dog i den forbindelse understreges, at styrelsen ikke i denne afgørelse har vurderet lovligheden af det konkrete indkøbssamarbejde i regi af Team DS, jf. nedenfor punkt 375.
200. Endelig skal Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærke, at styrelsen ikke har kendskab til, at styrelsens medarbejdere under kontrolundersøgelsen den 17. september 2013 skulle have givet udtryk for, at selve opbygningen og eksistensen af Team DS skulle være i strid med konkurrencereglerne. Hvis dette skulle være tilfældet, er det naturligvis beklageligt. Det er dog ikke noget, der har betydning for vurderingen i denne afgørelse.

¹¹⁰ Jf. fx Domstolens dom af 20. november 2008 i sag C-209/07, *Irish Beef*, præmis 21.

¹¹¹ Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014, *Lely's koordinering af priser og markeder*, punkt 260.

3.6.2.6 Team DS overholder vejledning om informationsaktiviteter i brancheforeninger

201. Team DS anfører i sit standpunktsdokument af 17. oktober, jf. **bilag 3**, at Team DS overholder styrelsens vejledning fra 2014 om informationsaktiviteter i brancheforeninger, figur 1.1, side 7.
202. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen bemærker hertil, at styrelsen i afsnit 4.3.2 har redegjort for, hvorfor Team DS' priskoordinering og informationsudveksling om priser og andre konkurrenceparametre udgør en overtrædelse af konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Der er ikke noget i den nævnte vejledning, der kan føre til en anden vurdering. I forhold til figur 1.1 i vejledningen bemærkes, at det fremgår af denne figur, at "*Anbefalinger om priser, rabatter, prisforhøjelser m.v. samt udveksling af planlagte fremtidige priser*" udgør et eksempel på ulovlig informationsudveksling.

4. VURDERING

4.1 MARKEDSAFGRÆNSNING

203. For at vurdere, om der foreligger en konkurrencebegrænsende aftale mv. i strid med konkurrencelovens¹¹² § 6 og TEUF¹¹³ artikel 101, kan det være nødvendigt at afgrænse det relevante marked. Det er dog kun nødvendigt med en endelig markedsafgrænsning, hvis det ikke uden en sådan afgrænsning er muligt at afgøre, om aftalen mv. kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater og/eller har til formål eller til følge mærkbart at begrænse konkurrencen.¹¹⁴
204. Europa-Kommissionen ("Kommissionen") har eksempelvis fastslået følgende om fraværet af en forpligtelse til at afgrænse det relevante marked i sager om adfærd, der har til formål at begrænse konkurrencen:

*"The Commission is entitled to base its description of the relevant market in cartel cases on the conduct of the participating undertakings. At paragraph 90 of its judgment in Tokai Carbon and others v Commission, the Court of First Instance states: "It is not the Commission which arbitrarily chose the relevant market but the members of the cartel in which [the Applicant] participated who deliberately concentrated their anticompetitive conduct on [the identified] products." The Commission equally recalls that following the consistent jurisprudence of the Community courts the Commission was, in the circumstances, under no duty to define the relevant market, given that the agreements or concerted practices in question were liable to affect trade between Member States and had as their object the restriction and distortion of competition within the common market."*¹¹⁵

205. Når der er tale om priskoordinering mellem konkurrenter, vil det i overensstemmelse hermed normalt ikke være nødvendigt for konkurrencemyndigheden at afgrænse det relevante marked for at kunne træffe afgørelse om en overtrædelse af konkurrencereglerne. Det, der derimod er afgørende i sådanne sager, er, om det med en tilstrækkelig grad af sandsynlighed kan fastslås, at minimum to af de virksomheder, der deltager i priskoordineringen, er faktiske eller potentielle konkurrenter.
206. Det relevante marked består af det relevante produktmarked og det relevante geografiske marked. Formålet med at afgrænse et marked både som produktmarked og som geografisk marked er at fastslå, hvilke faktiske konkurrenter der er i stand til at begrænse de involverede virksomheders adfærd og forhindre dem i at handle uafhængigt af et effektivt konkurrencemæssigt pres.¹¹⁶

¹¹² Bekendtgørelse nr. 869 af 8. juli 2015 af konkurrenceloven (herefter "konkurrenceloven").

¹¹³ Jf. Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (EUT 2008 C115) ("TEUF").

¹¹⁴ Jf. Rettens dom af 25. oktober 2005 i sag T-38/02, *Groupe Danone mod Kommissionen*, præmis 99 og den deri citerede praksis.

¹¹⁵ Jf. punkt 263 i Kommissionens beslutning af 1. oktober 2008 i sag COMP/39181, *Candle Waxes*.

¹¹⁶ Kommissionens meddelelse af 9. december 1997 om afgrænsning af det relevante marked (1997/C 372/03) ("markedsafgrænsningsmeddelelsen"), punkt 2.

207. Udgangspunktet for markedsafgrænsningen er en analyse af efterspørgsels- og udbudssubstitution.¹¹⁷
208. I de følgende afsnit gennemgås og vurderes det relevante produktmarked og det relevante geografiske marked.
209. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens konklusion vedrørende markedsafgrænsningen fremgår af afsnit 4.1.3.

4.1.1 Det relevante produktmarked

210. Ved det relevante produktmarked forstås markedet for de produkter og/eller tjenesteydelser, som forbrugerne anser for indbyrdes substituerbare på grund af deres egenskaber, pris og anvendelsesformål.¹¹⁸
211. Ved afgrænsningen af det relevante produktmarked tages udgangspunkt i de produkter og/eller tjenesteydelser, som den mulige konkurrencebegrænsende aftale, samordnede praksis eller vedtagelse vedrører. Dernæst afgrænses hvilke øvrige produkter og/eller tjenesteydelser, der er substituerbare hermed.
212. Det mulige relevante produktmarked, der er omfattet af denne afgørelse om indkøbsforeningen Team DS, omfatter detailsalg af kameraer og tilbehør hertil til slutbrugere, jf. markedsbeskrivelsen i afsnit 3.3 og afsnit 3.5 om den omhandlede adfærd.
213. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har overvejet forskellige snævrere og bredere afgrænsninger af produktmarkedet, herunder fx om der er et separat marked for salg af tilbehør til kameraer, om markedet kan segmenteres baseret på hvilken kamerakategori eller kundetype¹¹⁹, der er tale om, eller om markedet kan være bredere og fx også kan omfatte salg af tablets og computere. Derudover har styrelsen overvejet, om der er et separat produktmarked for de serviceydelser, der følger med købet af et kamera hos en fotohandler.
214. I denne afgørelse er det imidlertid ikke nødvendigt at foretage en endelig afgrænsning af det relevante produktmarked. Det skyldes, at vurderingen af, om konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, er overtrådt, vil være den samme, uanset om det relevante produktmarked afgrænses snævrere eller bredere, idet medlemmerne af Team DS er indbydes konkurrenter, uanset hvordan den endelige afgrænsning af det relevante produktmarked foretages i forhold til udbud af de produkter, som overtrædelsen vedrører.¹²⁰ Dette skyldes, at det antages, at Team DS' medlemmer alle – med eller uden levering af en serviceydelse i forbindelse med kamerakøbet – i større eller mindre omfang har udbudt de kameraer og det tilbehør hertil, som prisudmeldingerne på Team DS' opslagstavle vedrører, i den periode, som overtrædelsen vedrører.¹²¹

¹¹⁷ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, pkt. 13, første punktum.

¹¹⁸ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 7.

¹¹⁹ Kommissionen har fx i sag COMP M.5804 af 30. marts 2010, *Samsung Electronics Co/Samsung Digital Imaging Co.*, overvejet en segmentering efter kundetype, fordi spejlreflekskameraer primært bliver efterspurgt af professionelle og generelt er dyrere. Kommissionen lod dog den endelige afgrænsning stående åben i denne sag.

¹²⁰ Jf. Retten i Første Instans' dom af 6. juli 2000, i T-62/98, *Volkswagen AG mod Kommissionen*, præmis 230.

¹²¹ Team DS har ikke besvaret spørgsmål om, hvorvidt denne antagelse er korrekt.

215. På denne baggrund kan den produktmæssige afgrænsning af markedet holdes åben.¹²²

4.1.2 Det relevante geografiske marked

216. Ved det relevante geografiske marked forstås det område, hvor de involverede virksomheder efterspørger eller udbyder de produkter eller tjenesteydelser, som har tilstrækkelig ensartede konkurrencevilkår, og som kan skelnes fra de tilstødende områder, fordi konkurrencevilkårene dér er meget anderledes.¹²³
217. I det følgende gennemgås det geografiske marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
218. En række sager vedrørende salg af andre forbrugsvarer end kameraer og tilhørende tilbehør indikerer, at markeder for detailsalg ofte geografisk afgrænses nationalt eller lokalt. Eksempler på denne praksis gennemgås i det følgende.
219. Kommissionen argumenterede i en sag fra 1996¹²⁴ for, at selv om supermarkeder har et opland på umiddelbart maks. 20 minutters kørsel til og fra hjemmet, så bør markedet for dagligvarer afgrænses bredere, potentielt regionalt. Det blev bl.a. begrundet med, at supermarkeder overlapper i placering inden for deres opland, hvilket kan lede til en kædereaktion. Derudover fandt Kommissionen, at flere essentielle konkurrenceparametre såsom produktsortiment, kvalitet, markedsføring, leverandørernes placering og priser ikke bliver besluttet lokalt, men i stedet nationalt.
220. I en sag fra 2000¹²⁵ fandt Kommissionen, at det geografiske marked skulle afgrænses lokalt til supermarkeder, hypermarkeder m.fl.'s opland, som ifølge Kommissionen var på 10-30 minutters transport i bil. Kommissionen fandt, at lokalmarkedernes størrelse varierede med størrelsen på salgsstedet, herunder sortimentet af produkter, markedsføring og kvaliteten af servicen. Størrelsen på husholdninger, husholdningernes ledige tid og deres rejsemuligheder påvirkede også størrelsen på oplandet. I landdistrikter vil et opland generelt være større end i byområder afhængigt af befolkningstætheden og transportomkostninger-/barrierer.
221. I Konkurrencerådets afgørelse fra 2002¹²⁶ vedrørende et geografisk marked for VHS- og DVD-produkter samt fjernsyn mv. fandt rådet, at det geografiske marked var nationalt, jf. følgende begrundelse i afgørelsens punkt 84:
- "Det relevante geografiske marked er dog ikke lokalt, men hele Danmark, idet de lokale markeder er overlappende, og listepriiserne på stort set alle B&O's produkter er ens i hele Danmark. Til gengæld er der visse prisforskelle mellem landene, ligesom forbrugernes grænseoverskridende handel er ubetydelig."* [Styrelsens understregning].
222. Dette viser, at et marked for detailsalg af VHS- og DVD-produkter mv. var nationalt, idet de lokale markeder overlappede. Konkurrencerådet argumenterede imod et internationalt marked, fordi der bl.a. var prisforskelle imellem landene.

¹²² Der vil i det følgende blive refereret til markedet som "markedet for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil" eller "et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil".

¹²³ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 8.

¹²⁴ Kommissionens sag COMP M.784 af 20. november 1996, *Kesko/Tuko*.

¹²⁵ Kommissionens sag COMP M.1684 af 25. januar 2000, *Carrefour/Promodes*.

¹²⁶ Konkurrencerådets afgørelse af 24. april 2002, *B&O*.

223. I en sag fra 2004¹²⁷ overvejede Kommissionen, om et udbudsmarked for detailsalg af mobiltelefoner og tablets kunne afgrænses nationalt, bl.a. fordi de fleste detailbutikker fastsatte deres priser på et nationalt niveau. Hvad angik et efterspørgselsmarked for mobiltelefoner og tablets indikerede Kommissionens undersøgelser, at markedet kunne afgrænses nationalt eller alternativt som lokale markeder. Kommissionen lod dog den endelige markedsafgrænsning stå åben.
224. Konkurrencerådet fandt i en sag fra 2005¹²⁸, at det geografiske marked for dagligvarehandel kunne afgrænses nationalt til Danmark. I afgørelsens punkt 47 anførtes:
- "Konkurrencestyrelsen finder med henvisning til Kommissionens betragtninger, at de lokalmarkeder inden for dagligvarehandlen, som der måtte være i nærværende sag, overlapper hinanden udover hele Danmark. Endvidere er DSK' medlemmer spredt ud over hele Danmark. Der kan derfor ikke efter Konkurrencestyrelsens opfattelse umiddelbart afgrænses nogle lokalmarkeder, som er snævrere end Danmark, og som kan sondres fra hinanden."*
225. Konkurrencerådet fandt således, at det geografiske marked for dagligvarer kunne afgrænses nationalt til Danmark, fordi dagligvaremarkedet bestod af lokale, overlappende markeder spredt ud over hele Danmark, der ikke kunne sondres fra hinanden, og som tilsammen repræsenterede et nationalt marked.
226. I en sag fra 2006¹²⁹ overvejede Kommissionen, om et marked for detailsalg af elektroniske apparater skulle afgrænses bredere end til lokale markeder, fordi priserne blev fastsat på et nationalt niveau, og fordi bl.a. eftersalgsservice og marketing blev udført nationalt. Det var usikkert, om markedet skulle afgrænses bredere end nationalt, hvor bl.a. nationale præferencer og begrænset handel mellem grænser talte for et nationalt marked, og bl.a. øget online-handel talte for et internationalt marked. I sidste ende holdt Kommissionen afgrænsningen åben.
227. I en anden afgørelse fra Kommissionen fra 2006¹³⁰ blev markeder for detailsalg af elektroniske varer (herunder lyd- og visuelle apparater) afgrænset nationalt (til Danmark), fordi priserne blev fastsat på et nationalt niveau. Produktvarianter, eftersalgsservice, kvalitetskontrol og marketing havde desuden en national rækkevidde. Kommissionen lod dog den endelige afgrænsning af dette marked stå åben.
228. I en sag fra Kommissionen fra 2007¹³¹ argumenterede parterne for, at det nationale marked for detailsalg af dagligvarer i Ungarn udgjorde ét samlet geografisk marked, bl.a. fordi butikernes opland tydeligvis overlappede.¹³²
229. I en sag fra 2008¹³³ vedrørende dagligvarer fandt Konkurrencerådet, at det geografiske marked kunne afgrænses nationalt til Danmark. Der blev her lagt vægt på, at de store dagligvarekoncerner har et landsdækkende net af dagligvarebutikker, og at selvom forbrugerne opfatter markedet lokalt, er der overlap mellem de lokale områder, som medfører en kædere-

¹²⁷ Jf. Kommissionens sag COMP M.7259 af 25. juni 2004, *Carphone Warehouse/Dixons*.

¹²⁸ Konkurrencerådets afgørelse af 25. maj 2005, *DSK' koordinerende adfærd – undersøgelse af dankortgebyret*.

¹²⁹ Jf. Kommissionens sag COMP M.4226 af 29. juni 2006, *DSGI/Fotovista*.

¹³⁰ Kommissionens sag COMP M.4392 af 30. november 2006, *DSGI/FR-Invest/F-Group JV*.

¹³¹ Kommissionens sag COMP M.4686 af 9. juli 2007, *Louis Delhaize/Magyar/Hipermarket KFT*.

¹³² Læs mere om afgrænsningen af butikkers opland i praksis i afsnit 4.1.2.1 nedenfor.

¹³³ Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2008, *10 års eneret på dagligvaredetailhandel i Ørestad Syd*.

aktionseffekt, der påvirker dagligvarekonkurrencen længere væk end i de lokale områder. Konkurrencerådet fandt således i denne sag, at der er overlap mellem lokale områder, som gør, at markedet (her for dagligvarer) kan opfattes nationalt til trods for, at bl.a. forbrugerne opfatter det lokalt.

230. I Konkurrencerådets afgørelse fra 2012¹³⁴ vedrørende kæder af sportstøjsbutikker blev der argumenteret for et nationalt dansk marked bl.a. på baggrund af, at kædernes sortiment og markedsføring overordnet blev tilrettelagt ensartet for hele landet, og fordi kæden udsendte vejledende videresalgspriser for alle kædens butikker fordelt i hele landet. Substitutionskæder kan i visse tilfælde medføre, at et geografisk marked afgrænses bredere, så det inkluderer markedets yderområder, som ikke er direkte substituerbare, bl.a. fordi der er betydelige overlap mellem forskellige områder.¹³⁵
231. I en afgørelse fra 2016¹³⁶ afgrænsede Kommissionen som udgangspunkt et marked for detailsalg af ikke-fødevarer, herunder elektronik til at være nationalt (Polen), men lod den endelige vurdering være åben.
232. Den ovenfor nævnte praksis viser, at detailsalg af forbrugervarer, hvad enten det er VHS- og DVD-produkter, dagligvarer eller sportstøj, umiddelbart bør afgrænses bredere end lokalt, selv om bl.a. forbrugerne finder, at markedet er lokalt. Disse geografiske markedsafgrænsninger er bl.a. baseret på, at de lokale markeder overlapper hinanden, at listepriser/vejledende udsalgspriser udsendes nationalt, og at markedsføring i et vist omfang tilrettelægges ens på tværs af landet.
233. Det fremgår af afsnit 3.2.1 og 3.2.2 om Team DS¹³⁷ og afsnit 3.3.2 om sagens andre markedsaktører, herunder JYFO, at indkøbsforeningerne, som har medlemmer i hele Danmark, bl.a. koordinerer opgaver med markedsføring for deres medlemmer. Styrelsen har ikke fundet tegn på, at denne markedsføring differentieres lokalt eller mellem regioner, og disse indkøbsforeninger laver derimod som udgangspunkt national markedsføring¹³⁸ for deres medlemmer, hvilket peger i retning af et nationalt marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil, jf. praksis.
234. Den seneste praksis, som er nævnt ovenfor, er fra slutningen af 2016. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at argumenterne for at afgrænse et geografisk marked for detailsalg af forbrugsvarer bredere end lokalt sandsynligvis er blevet bedre de senere år som følge af, at salg via internettet generelt set må antages at være stigende. Dette gælder navnlig ved detailsalg af kameraer og tilbehør hertil, jf. markedsbeskrivelsen¹³⁹, hvoraf det fremgår, at der er en stigning i antallet af kameraer, som sælges via nationale og internationale internetbutikker. Dette underbygges af afsnit 3.5, hvoraf det fremgår, at ledelsen i Team DS i stigende grad oplever nethandel som problematisk for medlemmerne af Team DS, fordi nethandel reducerer den avance, som medlemmerne har på salget i deres fysiske butik, jf. også nærmere herom nedenfor i punkt 239.

¹³⁴ Konkurrencerådets afgørelse af 28. juni 2012, *Nordic Capitals overtagelse af Sport Danmark A/S og SPORT-MASTER-butikker*.

¹³⁵ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 57.

¹³⁶ Kommissionens sag COMP M.8274 af 21. december 2016, *Cinven/Permira/Allegro/Ceneo*.

¹³⁷ Team DS koordinerer alene markedsføring for PhotoCare, mens Japan Photo selv står for dette, jf. afsnit 3.2.1 om Team DS.

¹³⁸ Styrelsen har ved e-mail af 19. maj 2017 anmodet Team DS om at bekræfte, at markedsføringen er national samt anmodet Team DS om at oplyse, hvem katalogerne udsendes til, men Team DS har ikke besvaret henvendelsen.

¹³⁹ I afsnit 3.3.

235. Hertil kommer, at kameraer er værdifulde varer, der som udgangspunkt koster mere end dagligvarer.¹⁴⁰ Dette taler for, at slutbrugerne formentlig i højere grad ved køb af kameraer end ved køb af dagligvarer bruger internettet til at undersøge priser og køber de pågældende produkter på internettet eller udenfor lokalområdet, hvis de er billigere dér end hos den lokale fotohandler.
236. I forlængelse heraf kan nævnes, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens markedsundersøgelse blandt fotohandlere viser, at henholdsvis 11 pct. og 27 pct. af de adspurgte anvender henholdsvis internettet eller fysisk butik og internet som salgskanal til at sælge kameraer.¹⁴¹
237. I styrelsens markedsundersøgelse blev fotohandlere desuden spurgt, i hvor høj grad de oplever andre salgskanaler som konkurrerende salgskanaler. De adspurgte opfattede i et ikke ubetydeligt omfang andre fotohandlere (53 pct.) og supermarkeder (44 pct.) som konkurrerende salgskanaler. Elektronikvarehuse og internetbutikker blev derudover i høj grad (henholdsvis 70 pct. og 91 pct.) opfattet som konkurrerende salgskanaler.¹⁴²
238. Det forhold, at 91 pct. af de adspurgte fotohandlere anser internettet som en konkurrent til detailsalget af kameraer og tilbehør hertil i Danmark, indikerer efter styrelsens opfattelse, at et marked herfor kan være bredere end lokalt. Styrelsen bemærker dog i denne forbindelse, at det alt andet lige ville have været en mere tydelig indikator for internettets betydning, hvis styrelsen havde gennemført en forbrugerundersøgelse vedrørende bl.a. dette spørgsmål. Internethandel er ikke nødvendigvis et argument for et bredere marked, da der fx kan forekomme geografisk prisdiskriminering på salg via internettet.
239. Derudover viser sagsmaterialet, at medlemmerne af Team DS rent faktisk konkurrerer med hinanden, jf. eksempelvis indkøbschef, [...] opslag på Team DS' opslagstavle – der er tilgængelig for deres medlemmer i alle dele af Danmark – den 23. november 2012. Følgende fremgår af dette opslag på opslagstavlen: *"I opfordres ALLE til at respektere de vejl. Priser, der er angivet på de annoncerede kameraer...især vore NET-butikker! Der er ingen grund til [at] konkurrere med os selv"*, jf. punkt 127 [styrelsens understegning]. En udmelding af priser til alle Team DS-medlemmerne, som er placeret nationalt i størstedelen af Danmark¹⁴³, peger i retning af, at det geografiske marked kan være nationalt.
240. Desuden viser styrelsens markedsundersøgelse som nævnt ovenfor i punkt 237, at fotohandlere, ifølge egne udsagn, også konkurrerer med supermarkeder og elektronikvarehuse. Da disse segmenter i væsentligt omfang omfatter nationale kæder, er dette også et element, der peger i retning af, at markedet for detailsalg af kameraer i Danmark muligvis er nationalt.
241. Samlet set omfatter ovennævnte praksis og faktuelle forhold en række indikatorer, der med forskellig styrke kan tale for, at markedet for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil kan afgrænses nationalt til Danmark.
242. Det er imidlertid ikke nødvendigt at tage endelig stilling til, om det er muligt at afgrænse et nationalt marked, da flere Team DS-medlemmer er indbyrdes konkurrenter, uanset om der

¹⁴⁰ Jf. afsnit 3.3 og styrelsens markedsundersøgelse, hvoraf det fremgår, at kameraer i detailsalg blev solgt for mellem 279 kr. – 48.500 kr.

¹⁴¹ Fotohandlerne blev adspurgte: *"Hvilke salgskanaler anvender virksomheden til at sælge kameraer?"*.

¹⁴² Fotohandlerne blev adspurgte: *"I hvilken grad opfatter virksomheden følgende salgskanaler som konkurrerende salgskanaler?"*. Spørgsmålet var opdelt i de fire salgskanaler med svarmulighederne: I høj grad, i nogen grad, i mindre grad eller ikke konkurrenter.

¹⁴³ Jf. bl.a. afsnit 3.2.2 og PhotoCares hjemmeside.

kan afgrænses et sådant marked, jf. nærmere herom nedenfor i afsnit 4.1.2.1 om Team DS-medlemmernes opland. Det er således tilstrækkeligt, at to eller flere af deltagerne i en priskoordinering er faktiske eller potentielle konkurrenter, til at kunne fastslå, at denne priskoordinering udgør en horisontal konkurrencebegrænsning, jf. afsnit 4.1 ovenfor.

243. Styrelsen vurderer derudover, at det geografiske marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil formentlig ikke er bredere end nationalt. Team DS er en dansk indkøbsforening og fx dens markedsføringstiltag foregår på et nationalt niveau i Danmark.¹⁴⁴ Derudover er Japan Photos og PhotoCares butikker alene placeret i Danmark.¹⁴⁵
244. Nedenfor vurderer styrelsen en mulig mere snæver geografisk afgrænsning til eventuelle lokale markeder inden for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.

4.1.2.1 Team DS-medlemmernes opland

245. Som nævnt ovenfor i afsnit 4.1.2 kan det på det foreliggende grundlag ikke udelukkes, at et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil i Danmark kan afgrænses til en række lokale markeder.
246. En virksomheds opland er det område eller den afstand, hvorfra kunder vil vælge en butik frem for en butik i et andet område eller som er længere væk. Et væsentligt spørgsmål i forbindelse med fastlæggelsen heraf er, hvad kundernes forventede reaktion er på varige prisstigninger i størrelsesordenen 5-10 pct. på de relevante produkter i de relevante områder.¹⁴⁶
247. Kommissionen argumenterede i en sag fra 1996¹⁴⁷ for, at supermarkeder har et opland på umiddelbart maks. 20 minutters kørsel til og fra hjemmet.
248. Kommissionen fandt i en sag fra 2000¹⁴⁸, at det geografiske opland til supermarkeder, hypermarkeder mv. udgør en radius på 10-30 minutters transport i bil.
249. En markedsundersøgelse, som blev foretaget i forbindelse med en sag ved Konkurrencerådet i 2013¹⁴⁹, viste, at 80 pct. af indkøbene af møbler i Danmark samlet set foretages inden for en radius af ca. 20-30 km, hvor der dog er forskel på, hvor forbrugerne bor. I storbyer er radiusen på ca. 10-20 km, i byer er den ca. 30-40 km, og i landområder er den ca. 40-50 km.
250. I en afgørelse fra 2014¹⁵⁰ fandt Konkurrencerådet, at en radius på 30 km ud fra de enkelte udsalgssteder for detailsalg af byggematerialer var for snæver. Dette baseredes bl.a. på, at parternes konkurrenter i en markedsundersøgelse havde oplyst, at 80 pct. af deres samlede salg til professionelle kunder skete inden for en afstand på i gennemsnit 50 km.

¹⁴⁴ Jf. afsnit 3.2 om de involverede virksomheder og afsnit 3.5 om den omhandlede adfærd.

¹⁴⁵ Jf. afsnit 3.2.2 om medlemmer af Team DS.

¹⁴⁶ Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 17.

¹⁴⁷ Kommissionens sag COMP M.784 af 20. november 1996, *Kesko/Tuko*, som også er nævnt i punkt 219.

¹⁴⁸ Kommissionens sag COMP M.1684 af 25. januar 2000, *Carrefour/Promodes*, som også er nævnt i punkt 220.

¹⁴⁹ Konkurrencerådets afgørelse af 25. september 2013, *JYSKs erhvervelse af enekontrol med IDdesign A/S*.

¹⁵⁰ Konkurrencerådets afgørelse af 28. januar 2014, *Davidsen Tømmerhandel A/S' overtagelse af Vejen Trælasthandel A/S*.

251. Som nævnt ovenfor i punkt 235 vurderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, at kameraer er værdifulde varer, der som udgangspunkt koster mere end dagligvarer.¹⁵¹ Det antages derfor, at slutbrugerne alt andet lige er villige til at køre længere for at købe kameraer end for at købe dagligvarer.
252. På baggrund heraf er det et yderst konservativt estimat, at de fleste kamerakøbere som minimum er villige til at transportere sig 10 km for at købe et kamera i tilfælde af, at kamera-priserne i den butik, som de normalt ville vælge, stiger med 5-10 pct. Formentlig vil de fleste forbrugere, der ønsker at købe et kamera, være villige til at transportere sig væsentligt længere for et sådant køb.
253. Det er imidlertid ikke nødvendigt at tage endelig stilling hertil i den foreliggende afgørelse, da det allerede på det foreliggende grundlag og på baggrund af dette konservative estimat kan fastslås, at minimum to og formentlig flere af Team DS-medlemmerne er indbyrdes konkurrenter, jf. nedenfor. Det er således tilstrækkeligt, at to eller flere af deltagerne i en priskoordinering er faktiske eller potentielle konkurrenter til at kunne fastslå, at denne priskoordinering udgør en horisontal konkurrencebegrænsning, jf. afsnit 4.1 ovenfor.
254. Styrelsen har udvalgt to eksempler på nogle af de områder, hvor Team DS-medlemmernes opland overlapper, og hvor afstanden mellem butikkerne alt andet lige er så kort, at det er sandsynligt, at de fleste forbrugere, der ønsker at købe et kamera, er villige til at købe det ønskede kamera i en anden butik, hvis prisen stiger med 5-10 pct. i den butik, som de normalt ville vælge.
255. Selv ved en afgrænsning af de snævrere mulige lokale markeder for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil, vil der som minimum være to eller flere af Team DS-medlemmerne, som er til stede på ét eller flere af disse lokale markeder. Ved vurderingen af, om Team DS' medlemmer er i indbyrdes konkurrence med hinanden, er det tilstrækkeligt, at blot to af Team DS' medlemmer indbyrdes er i konkurrence med hinanden, jf. afsnit 4.1 ovenfor. De eksempler, der fremgår nedenfor fra Horsens og København, er derfor netop alene eksempler herpå.
256. Figur 4.1 nedenfor viser to af Team DS-medlemmernes (PhotoCare) butikker i Horsens. PhotoCare-butikkerne ligger inden for en afstand af ca. 500 m til hinanden.

¹⁵¹ Jf. afsnit 3.3 og styrelsens markedsundersøgelse, hvoraf det fremgår, at kameraer i detailsalg blev solgt for mellem 279 kr. – 48.500 kr.

Figur 4.1 Afstand mellem to PhotoCare-butikker i Horsens

Note: Afstanden er målt via Google Maps og er baseret på den korteste rute for en fodgænger. Butikkerne er umiddelbart placeret på en gågade, hvorfor den korteste rute i bil vil være på ca. 1,3 km (ifølge Google Maps). Kortet illustrerer de to butikkers placering i maj 2017. Styrelsen antager, at butikkerne også lå her i perioden for overtrædelsen, idet Team DS ikke har oplyst andet, jf. styrelsens forespørgsel herom i e-mails af 6. juni og 15. november 2017 til Team DS.

Kilde: Team DS-medlemmernes hjemmesider, styrelsens egne estimater og Google Maps.

257. Det er på denne baggrund sandsynligt, at en større andel af de forbrugere, der ønsker at købe et kamera, er villige til at transportere sig ca. 500 m (1,3 km i bil) ekstra efter et kamera, hvis kamerapriserne i den butik, som de normalt ville vælge, stiger med 5-10 pct. De to PhotoCare-butikker i Horsens er derfor aktive på det samme marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil, uanset den endelige markedsafgrænsning, idet de begge er til stede på det snævrere mulige lokale marked i Horsens for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
258. Et andet eksempel er i København. Der er to Team DS-medlemmer, der har PhotoCare-butikker i det centrale København. Det ene medlem har én butik i København V og én butik på Frederiksberg. Det anden medlem har én butik i København K, der ligger ca. 2,2 – 2,3 km fra de nævnte butikker i København V og på Frederiksberg, jf. Figur 4.2 nedenfor.

Figur 4.2 Afstand mellem PhotoCare-butikker i det centrale København

Note: Afstandene er målt via Google Maps og er baseret på, at en forbruger i bil skal bevæge sig fra den ene butik til den anden via den korteste rute. Kortet illustrerer butikernes placering i maj 2017. Styrelsen antager, at butikkerne også lå her i perioden for overtrædelsen, idet Team DS ikke har oplyst andet, jf. styrelsens forespørgsel herom i e-mail af 6. juni og 15. november 2017 til Team DS.

Kilde: Team DS- medlemmernes hjemmesider, styrelsens egne estimater, Google Maps og Team DS' e-mail af 20. november 2017 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

259. Det er på denne baggrund sandsynligt, at en større andel af de forbrugere, der ønsker at købe et kamera, er villige til at transportere sig ca. 2,2 – 2,3 km ekstra efter et kamera, hvis kamera-priserne i den butik, som de normalt ville vælge, stiger med 5-10 pct. De to Team DS-medlemmer, der har butikker i det centrale København, er derfor aktive på det samme marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil, uanset den endelige markedsafgrænsning, idet de begge er til stede på det snævrere lokale marked i det centrale København for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
260. Hertil kommer, at Team DS ifølge styrelsens oplysninger, som er bekræftet af Team DS ved e-mail af 20. november 2017, jf. **bilag 4**, fx har to eller flere medlemmer i både Aalborg, Aarhus-området (inkl. Viby J og Brabrand), Kolding og Store Heddinge, jf. afsnit 3.6.2.1 om den geografiske markedsafgrænsning. Som det endvidere fremgår af afsnit 3.6.2.1, har Team DS efter det af Team DS ved e-mailen af 20. november 2017 oplyste desuden tre medlemmer i den centrale del af København (udover eksemplet nævnt i punkt 258 og Figur 4.2 ovenfor, er der således også én af de frie selvstændige fotohandlere, der har en butik på Frederiksberg) og i alt syv medlemmer i Storkøbenhavn, idet Team DS også har medlemmer i henholdsvis Ballerup, Glostrup, Hvidovre og Valby.
261. Styrelsen bemærker desuden, at der i 2012 og 2013, hvor overtrædelsen i hvert fald stod på, var henholdsvis 67 og 57 PhotoCare-butikker i Danmark, hvor der i 2016 kun var 45 PhotoCa-

re-butikker i Danmark.¹⁵² I perioden for overtrædelsen (marts 2008 til august 2013) var der således flere Team DS-butikker i Danmark.

262. Det kan allerede på baggrund af de ovenfor nævnte eksempler på Team DS-medlemmer, som er i indbyrdes konkurrence, og som er baseret på yderst konservative estimater, konkluderes, at der selv ved de snævrere mulige lokale markeder som minimum vil være flere Team DS-medlemmer tilstede på ét eller flere af disse lokale markeder.

4.1.2.2 Konklusion vedrørende den geografiske markedsafgrænsning

263. På baggrund af det ovenfor anførte vurderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, at et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil formentlig ikke er bredere end nationalt, og at det således kan afgrænses nationalt til Danmark.
264. Det kan dog ikke udelukkes, at markedet geografisk kan afgrænses til en række lokale markeder i Danmark. Uanset hvor snævert disse mulige lokale markeder afgrænses, vil der som minimum være flere Team DS-medlemmer tilstede på ét eller flere af disse lokale markeder.
265. Det er imidlertid ikke nødvendigt at foretage en endelig geografisk markedsafgrænsning, idet dette ikke har betydning for sagens udfald. Det skyldes, at vurderingen af, om konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, er overtrådt, vil være den samme uanset en stillingtagen hertil, idet medlemmerne af Team DS er indbyrdes konkurrenter på markeder, hvorpå den mulige overtrædelse er foregået, uanset om det geografiske marked for salg af kameraer til slutbrugere afgrænses nationalt eller snævrere.¹⁵³
266. På den baggrund holdes den endelige geografiske markedsafgrænsning åben.

4.1.3 Konklusion vedrørende markedsafgrænsning

267. Til brug for denne afgørelse kan der muligvis afgrænses følgende relevante marked, der er berørt af den adfærd, som afgørelsen omhandler:
- Et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil til slutbrugere i Danmark.
268. Produktmarkedet kan muligvis afgrænses mere snævert eller bredere, idet der muligvis kan (i) afgrænses et separat marked for salg af tilbehør, (ii) ske en segmentering baseret på hvilken kamerakategori eller kundetype, der er tale om, og idet (iii) markedet muligvis også omfatter salg af tablets og computere.
269. Det geografiske marked er formentlig ikke bredere end Danmark. Det kan dog ikke udelukkes, at markedet geografisk kan afgrænses mere snævert til en række lokale markeder i Danmark. Uanset hvor snævert disse mulige lokale markeder afgrænses, vil der som minimum være flere Team DS-medlemmer tilstede på ét eller flere af disse lokale markeder.
270. I denne afgørelse er det imidlertid ikke nødvendigt at foretage en endelig afgrænsning af det relevante marked. Det skyldes, at vurderingen af, om konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3,

¹⁵² Jf. Kæder i dansk detailhandel 2017, side 139. Team DS' har i e-mail af 20. november 2017 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen oplyst, at der er 43 PhotoCare-butikker i Danmark.

¹⁵³ Jf. Retten i Første Instans' dom af 6. juli 2000, i T-62/98, *Volkswagen AG mod Kommissionen*, præmis 230.

og TEUF artikel 101, stk. 1, er overtrådt, vil være den samme, uanset om det relevante marked afgrænses snævrere eller bredere, idet medlemmerne af Team DS er indbydes konkurrenter, uanset hvordan den endelige markedsafgrænsning foretages.¹⁵⁴

4.2 SAMHANDELSPÅVIRKNING

271. Efter forordning nr. 1/2003¹⁵⁵ skal det undersøges, om en eventuel konkurrencebegrænsende vedtagelse i regi af Team DS mærkbart kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater. Hvis det er tilfældet, er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen forpligtet til at anvende TEUF artikel 101.¹⁵⁶
272. Udtrykket "*samhandelen mellem medlemsstater*" er neutralt. Det er ikke en betingelse, at handelen begrænses eller mindskes. Samhandelen kan også blive påvirket, når en aftale mv. fører til en stigning i handelen. Det er dog i begge tilfælde en betingelse, at samhandelen påvirkes mærkbart.¹⁵⁷
273. Ved vurdering af, om en aftale mv. mærkbart kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater, fremgår det af selve ordlyden af TEUF artikel 101 og Kommissionens samhandelsmeddelelse¹⁵⁸, at der navnlig skal lægges vægt på følgende tre kriterier:
- Handelen mellem medlemsstater
 - Kan påvirkes
 - Mærkbart
274. Arten af de produkter, som aftalerne mv. omfatter, siger noget om, hvorvidt handelen mellem medlemsstater kan blive påvirket. Hvor der er tale om produkter, der let handles over grænserne, vil Fællesskabets jurisdiktion snarere kunne fastslås end i de tilfælde, hvor der som følge af produkternes art kun er begrænset efterspørgsel efter produkter udbudt af udbydere fra andre medlemsstater.¹⁵⁹
275. Ifølge Kommissionens samhandelsmeddelelse kan horisontale prisaftaler, der omfatter hele en medlemsstats område, normalt påvirke handelen mellem medlemsstater. EU-Domstolen har således i flere sager statueret, at horisontale prisaftaler, der omfatter hele en medlemsstats område, ifølge selve deres natur forstærker markedsdelingen på et nationalt grundlag ved at hindre den økonomiske integration, som TEUF tager sigte på at skabe.¹⁶⁰ At sådanne aftaler kan føre til markedsopdeling på det indre marked, beror bl.a. på, at virksomheder, der deltager i karteller i en enkelt medlemsstat, normalt er nødt til at søge at udelukke konkurrenter fra andre medlemsstater. Gør de ikke det, og omfatter aftalen et produkt, der kan handles

¹⁵⁴ Jf. Retten i Første Instans' dom af 6. juli 2000, i T-62/98, *Volkswagen AG mod Kommissionen*, præmis 230.

¹⁵⁵ Rådets forordning nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 ("forordning nr. 1/2003"). EF-traktatens artikel 81 og 82 er blevet til henholdsvis artikel 101 og 102 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde ("TEUF"). De to sæt bestemmelser er i det væsentlige identiske. I forordninger og meddelelser vedtaget inden 1. december 2009 skal henvisninger til EF-traktatens artikel 81 og 82 forstås som henvisninger til TEUF artikel 101 og 102.

¹⁵⁶ Jf. forordning nr. 1/2003, artikel 3, stk. 1, 1. pkt.

¹⁵⁷ Jf. Kommissionens meddelelse af 27. april 2004 om retningslinjer vedrørende begrebet påvirkning af handelen i traktatens artikel 81 og 82 (2004/C 101/07) ("samhandelsmeddelelsen"), punkt 34 og 44.

¹⁵⁸ Jf. samhandelsmeddelelsens punkt 18.

¹⁵⁹ Jf. samhandelsmeddelelsens punkt 30.

¹⁶⁰ Jf. samhandelsmeddelelsens punkt 78.

over grænserne, risikerer kartellet at blive undermineret af konkurrence fra virksomheder fra andre medlemsstater. Sådanne aftaler kan normalt også ifølge selve deres natur påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart i betragtning af, hvor stor en del af markedet sådanne karteller er nødt til at dække for at virke effektivt.¹⁶¹

276. Kommissionen har opstillet en gendrivelig negativ formodningsregel for, hvornår en aftale mv. i princippet ikke kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart – den såkaldte NAAT-regel.¹⁶² NAAT-reglen finder anvendelse, hvis

i) parterne ikke på nogen af de(t) relevant(e) marked(er) indenfor EU har en samlet markedsandel på over 5 pct., og

ii) de deltagende virksomheder ikke har en samlet årlig omsætning i EU indenfor de produkter, der er omfattet af aftalen mv., på over 40 mio. euro¹⁶³ (horisontal aftale), eller leverandøren ikke har en årlig omsætning i EU indenfor de produkter, der er omfattet af aftalen mv., på over 40 mio. euro (vertikal aftale).

277. Indkøbsforeningen Team DS er part i den foreliggende sag, mens de enkelte medlemmer af Team DS ikke er parter i sagen, jf. afsnit 3.2. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen lægger imidlertid til grund, at medlemmernes årlige omsætning samt deres markedsandele også skal indgå i den samlede opgørelse af parternes markedsandel/de deltagende virksomheders årlige omsætning i relation til NAAT-reglen, fordi den mulige konkurrence-begrænsende vedtagelse i sagen omhandler medlemmernes prissætning mv. på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil. Dette er i overensstemmelse med opgørelsesmetoden fastlagt i § 6, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 808 af 14. august 2009 om beregning af omsætning i konkurrenceloven.
278. Team DS har oplyst, at deres nettoomsætning for 2015 udgjorde [...] kr.¹⁶⁴ PhotoCare og Japan Photo, som også er medlemmer af Team DS, havde i 2015 en nettoomsætning på henholdsvis ca. 105 mio. kr. og 37 mio. kr.¹⁶⁵ Det fremgår ikke af det oplyste, hvor stor en del af denne omsætning, der relaterer sig til produkter, der er omfattet af vedtagelsen i den konkrete sag. Styrelsen har forgæves senest via Team DS¹⁶⁶ forsøgt at indhente relevante oplysninger om omsætningen hos de frie selvstændige fotohandlere, som er medlem af Team DS, men som ikke er medlem af en kæde.¹⁶⁷ Det er derfor på det foreliggende grundlag usikkert, om omsætningstærsklen i NAAT-reglen er overskredet i den foreliggende sag.
279. Team DS har herudover oplyst, at de ikke opgør en markedsandel¹⁶⁸ på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil. Team DS har imidlertid samtidig oplyst, at de har en markedsandel på ca. [10-20] pct. for så vidt angår salg af de tre kamerakategorier (Com-

¹⁶¹ Jf. samhandelsmeddelelsens punkt 79.

¹⁶² Jf. samhandelsmeddelelsens punkt 52.

¹⁶³ Svarende til knap 300 mio. kr.

¹⁶⁴ Jf. Team DS' e-mail af 30. september 2016 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

¹⁶⁵ Jf. Kæder i dansk detailhandel 2016, side 133. Det fremgår ikke heraf, om der er tale om kædeselskabernes omsætningstal, om der er tale om omsætningstal for medlemmerne af kædeselskaberne, eller om der er tale om en kombination heraf.

¹⁶⁶ Jf. styrelsens e-mail af 23. januar 2017 til Team DS. Styrelsen har ved e-mails af henholdsvis 20. februar 2017 og 24. marts 2017 til Team DS bragt e-mailen af 23. januar 2017 i erindring.

¹⁶⁷ Jf. punkt 64, hvoraf det fremgår, at ca. 9 medlemmer af Team DS (i Danmark) er frie selvstændige fotohandlere, som ikke er medlem af en kæde (PhotoCare og Japan Photo).

¹⁶⁸ Jf. Team DS' e-mail af 30. september 2016 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

pact¹⁶⁹, SLR¹⁷⁰ og Hybrid¹⁷¹) på detailmarkedet i Danmark.¹⁷² Dette indikerer, at markedsandelstærsklen i NAAT-reglen er overskredet i den foreliggende sag. Det bemærkes imidlertid, at styrelsen ikke har foretaget en endelig afgrænsning af det relevante marked i denne sag, da det ikke har betydning for vurderingen i sagen, jf. afsnit 4.1.3. Det kan derfor ikke konkluderes, om markedsandelstærsklen er overskredet i sagen.

280. Samlet set er det derfor ikke muligt at fastslå, om NAAT-reglen finder anvendelse i den foreliggende sag.
281. NAAT-reglen er imidlertid ikke absolut, men blot en (gendrivelig negativ) formodningsregel. Når denne regel ikke finder anvendelse, eller når det ikke med tilstrækkelig grad af sikkerhed kan fastslås, at den ikke finder anvendelse, skal der i stedet foretages en konkret vurdering af, om den relevante aftale/vedtagelse kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart.
282. Team DS har på medlemmernes vegne indgået en samlet horisontal vedtagelse¹⁷³ om priser mv. på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil, der omfatter en hel medlemsstats område. En vedtagelse kan under disse omstændigheder normalt påvirke samhandlen mellem medlemsstater, jf. punkt 275, der redegør for de væsentligste begrundelser for denne praksis. EU-Domstolen har således i flere sager statueret, at horisontale prisaftaler, der omfatter hele en medlemsstats område, ifølge selve deres natur forstærker markedsdelingen på et nationalt grundlag ved at hindre den økonomiske integration, som TEUF tager sigte på at skabe. Dette er i sig selv et væsentligt argument for, at der er en mærkbar samhandelspåvirkning i den foreliggende sag.
283. Hertil kommer, at kameraer og tilbehør hertil forholdsvis let kan handles over grænserne, hvilket er et yderligere argument, der taler for, at denne samhandel påvirkes mærkbart i den foreliggende sag. Som det fremgår af afsnit 4.1.2 om det relevante geografiske marked, har Kommissionen i tidligere praksis vedrørende detailsalg af kameraer fremført argumenter for et bredere marked end et nationalt marked, hvilket forudsætter et vist salg over grænserne, fx ved brug af internettet. Kommissionen lægger i den omhandlede praksis vægt på, at flere virksomheder sælger kameraer via andre salgskanaler som fx internettet. I overensstemmelse hermed bekræfter styrelsens markedsundersøgelse, som er nævnt i afsnit 4.1.2, at der formentlig er et konkurrencepres fra salg af kameraer via internettet på salget af kameraer fra fysiske butikker i Danmark, uden at dette nødvendigvis indebærer en bredere markedsafgrænsning.
284. På den baggrund vurderer styrelsen, at Team DS' vedtagelse om priser mv. på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart.
285. Da samhandelskriteriet således er opfyldt i den foreliggende sag, skal styrelsen ved vurderingen anvende både konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.

¹⁶⁹ Kompaktkamera, jf. markedsbeskrivelsen i afsnit 3.3.1.

¹⁷⁰ Spejlreflekskamera, jf. markedsbeskrivelsen i afsnit 3.3.1.

¹⁷¹ Systemkamera, jf. markedsbeskrivelsen i afsnit 3.3.1.

¹⁷² Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens referat af 8. april 2016 af møde med Team DS den 10. marts 2016 og Team DS' e-mail af 30. september 2016 til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Se endvidere markedsbeskrivelsen i afsnit 3.3.1 om de forskellige produktkategorier i sagen, herunder de tre kamerakategorier kompaktkameraer (Compact), systemkameraer (Hybrid) og spejlreflekskameraer (SLR).

¹⁷³ Jf. afsnit 4.3.3.

4.3 KONKURRENCELOVENS § 6 OG TEUF ARTIKEL 101

286. Konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 vedrører aftaler mellem virksomheder, vedtagelser indenfor sammenslutninger af virksomheder og samordnet praksis mellem virksomheder.
287. Det er forbudt for virksomheder mv. at indgå aftaler mv., der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen mærkbart, jf. konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.
288. I denne sag skal det vurderes, om Team DS har overtrådt konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 ved mellem medlemmerne, som er indbyrdes konkurrenter, i regi af Team DS at have indgået en samlet horisontal vedtagelse om priser på et marked for detailsalg af kameraser og tilbehør hertil.
289. Der er fire betingelser, der skal være opfyldt for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101¹⁷⁴ finder anvendelse. Der skal være tale om (i) virksomheder eller en sammenslutning af virksomheder, der (ii) indgår en aftale, vedtagelse og/eller udøver samordnet praksis, som (iii) direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen (iv) mærkbart.¹⁷⁵
290. Det vurderes i det følgende, om disse fire betingelser er opfyldt.
291. Vurderingen efter konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 skal foretages i lyset af dansk retspraksis, praksis fra EU-Domstolen samt administrativ praksis fra henholdsvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Konkurrenceankenævnet og Kommissionen.

4.3.1 Virksomhedsbegrebet

292. Den første betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er, at der skal være tale om virksomheder eller en sammenslutning af virksomheder.
293. Virksomhedsbegrebet fortolkes meget bredt. Det følger direkte af konkurrencelovens § 2, stk. 1, at lovens forbud gælder for enhver form for erhvervsvirksomhed. Det er desuden i bestemmelsens forarbejder præciseret, at virksomhedsbegrebet omfatter *"enhver økonomisk aktivitet, der foregår i et marked for varer og tjenester"*.¹⁷⁶ Det følger ligeledes af EU-Domstolens praksis, at virksomhedsbegrebet omfatter *"enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset denne enheds retlige status og dens finansieringsmåde"*.¹⁷⁷ Det er uden betydning for anvendelsen af konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, om virksomheden drives med økonomisk gevinst for øje.¹⁷⁸

¹⁷⁴ For så vidt angår TEUF artikel 101 skal aftalen, vedtagelsen og/eller den samordnede praksis endvidere kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart, hvilket er behandlet ovenfor i afsnit 4.2.

¹⁷⁵ Domstolen har præciseret, at en aftale mv., som kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen på det indre marked, efter sin art og uanset aftalens faktiske følger udgør en mærkbar begrænsning af konkurrencen, jf. punkt 2 i meddelelse fra Kommissionen om aftaler af ringe betydning, der ikke indebærer en mærkbar begrænsning af konkurrencen i henhold til artikel 101, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (bagatelmeddelelsen) (2014/C 191/01).

¹⁷⁶ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3653, v. sp.

¹⁷⁷ Jf. EF-Domstolens dom af 23. april 1991 i sag C-41/90, Höfner & Elser, præmis 21.

¹⁷⁸ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3653, v. sp.

294. Begrebet sammenslutninger af virksomheder, som også er omfattet af forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, fortolkes ligeledes bredt som omfattende enhver form for organiseret samarbejde mellem virksomheder.¹⁷⁹ Begrebet sammenslutning af virksomheder omfatter ifølge forarbejderne til konkurrenceloven "*brancheforeninger af enhver slags og anden form for organiseret samarbejde mellem virksomheder*".¹⁸⁰ Den valgte juridiske form for samarbejdet er uden betydning for, om en sammenslutning er omfattet af bestemmelsen.¹⁸¹ Der kan således være tale om et frivilligt horisontalt kædesamarbejde eller et kædesamarbejde baseret på franchise eller franchise-lignende aftaler.¹⁸² Fra retspraksis efter TEUF artikel 101, stk. 1, kan nævnes, at begrebet også omfatter andelsforeninger.¹⁸³ Ifølge Kommissionens horisontale retningslinjer¹⁸⁴ betragtes en fælles indkøbsordning som en sammenslutning af virksomheder.¹⁸⁵
295. Det afgørende for, om der er tale om en sammenslutning af virksomheder, er, om der er tale om en *institutionaliseret samarbejdsform*.¹⁸⁶
296. Det karakteristiske for en sammenslutning af virksomheder er, at samarbejdet mellem de pågældende virksomheder udspringer af deres tilslutning til sammenslutningen, som forener dem og varetager deres interesser. Sammenslutningens vedtægter indebærer, at medlemmerne giver deres samtykke til de foranstaltninger, som sammenslutningen ved dens kompetente organer træffer beslutning om.¹⁸⁷
297. Når det overhovedet er relevant at inddrage en sammenslutning af virksomheder under anvendelsesområdet for konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, stk. 1, skyldes det, at medlemmerne af sammenslutningen ofte er konkurrenter. Dette er ikke i sig selv et problem, men det er et konkurrenceretligt problem, hvis der under dække af en selskabs- eller foreningskonstruktion finder et konkurrencebegrænsende samarbejde sted.
298. Disse konkurrencebegrænsende tiltag kan stamme fra medlemmerne selv. I så fald vil det være mere nærliggende at lade forholdet henføre under konkurrencelovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1, som en horisontal *aftale*. De konkurrencebegrænsende tiltag kan også stamme fra sammenslutningen som sådan og udgøre en horisontal *vedtagelse*, uden at det er nødvendigt at skulle bevise, at der har været en konkurrencebegrænsende aftale eller sam-

¹⁷⁹ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3658, h. sp.

¹⁸⁰ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3658, h. sp.

¹⁸¹ Jf. Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, 3. udgave, 2009, s. 274.

¹⁸² Jf. Konkurrencerådets afgørelse af 26. juni 2013, *Konkurrencebegrænsende vedtagelse i A-apoteket*, Konkurrencerådets afgørelse af 25. januar 2012, *Konkurrencebegrænsende samordning i ejendomsmæglerbranchen*, og Konkurrencerådets afgørelse af 16. december 2015, *Botjek-kædens udførelse af tilstandsrapporter, elinstallationsrapporter og energimærker*, pkt. 125.

¹⁸³ Jf. Rettens dom af 2. juli 1992 i sag T-61/89, *Dansk Pelsdyravlerforening*, præmis 50.

¹⁸⁴ Jf. Kommissionens meddelelse Retningslinjer for anvendelsen af artikel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på horisontale samarbejdsaftaler (2011/C 11/01) (Kommissionens horisontale retningslinjer). Kommissionens horisontale retningslinjer fastsætter principperne for, hvordan aftaler mellem virksomheder, vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og samordnet praksis (under et benævnt "aftalerne") vurderes efter TEUF artikel 101.

¹⁸⁵ Jf. Kommissionens horisontale retningslinjer, afsnit 5.1.

¹⁸⁶ Det er bl.a. tilfældet, hvor medlemmerne af en organisation udøver beslutningsbeføjelser over afgørende aspekter af organisationens drift, jf. Rettens dom af 24. maj 2012 i sag T-111/08, *MasterCard, Inc. m.fl. mod Europa-Kommissionen*, præmis 244-45, og Faull & Nikpay, *The EU law of competition*, 3. udgave, 2014, s. 218, hvoraf det med henvisning til sagen om MasterCard, Inc. m.fl. mod Kommissionen (præmis 244-45) fremgår, at der er tale om en institutionaliseret samarbejdsform, hvis "*members of an organization exercise decision-making powers in respect of the essential aspect of its operation*".

¹⁸⁷ Jf. Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, 3. udgave, 2009, s. 275.

ordnet praksis mellem de virksomheder, der er medlem af sammenslutningen, jf. nedenfor i afsnit 4.3.2.¹⁸⁸

299. Team DS er et samarbejde om indkøb mellem selvstændige fotohandlere, jf. afsnit 3.2.1. Team DS er organiseret i et andelsselskab, jf. afsnit 3.2.1. De enkelte medlemmer af Team DS udøver alle økonomisk virksomhed i form af selvstændigt drevne fotohandlere, jf. afsnit 3.2.2.
300. Samarbejdet i Team DS er etableret ved og baseret på vedtægter for Team DS.¹⁸⁹
301. Team DS' formål omtales i Team DS' vedtægter af 8. marts 2014, pkt. 2.¹⁹⁰ Det fremgår heraf, at Team DS' formål er at varetage andelshavernes fælles forretningsmæssige interesser gennem fælles indkøb af fotoartikler og tilbehør hertil. Selskabets formål er dernæst via samhandelsaftaler med udvalgte danske og udenlandske grossister og producenter at skaffe andelshaverne de bedst mulige indkøbspriser på udvalgte varegrupper.
302. Generalforsamlingen er Team DS' øverste myndighed, jf. vedtægternes pkt. 10.1, hvoraf det fremgår, at "*Generelforsamlingen er andelsselskabets øverste myndighed*" [styrelsens understregning].¹⁹¹
303. Det fremgår af vedtægternes pkt. 10.5, at dagsorden for generalforsamlingen bl.a. skal indeholde følgende: "*Godkendelse af eventuelle nye salgs-, leverings- og betalingsbetingelser (samhandelsbetingelser)*" [styrelsens understregning].¹⁹²
304. Det fremgår endvidere af vedtægternes pkt. 15.1, at "*Selskabets ledelse består af en af generalforsamlingen valgt bestyrelse på 3-7 medlemmer*, efter generalforsamlingens nærmere bestemmelse" [styrelsens understregning].¹⁹³
305. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at Team DS udgør en sammenslutning af virksomheder.
306. Styrelsen lægger herved navnlig vægt på, at Team DS udgør en institutionaliseret samarbejdsform, jf. punkt 295. Samarbejdet mellem fotohandlerne i Team DS udspringer af deres tilslutning til Team DS, som forener dem og varetager deres interesser. Team DS' vedtægter indebærer, at medlemmerne giver deres samtykke til de foranstaltninger, som Team DS træffer beslutning om. Hertil kommer, at medlemmerne af Team DS – gennem generalforsamlingen og bestyrelsen, jf. de fremhævede punkter i Team DS' vedtægter – udøver beslutningsbeføjelser over afgørende aspekter af Team DS' drift.
307. Styrelsen vurderer på baggrund heraf, at betingelsen om, at der skal være tale om virksomheder eller en sammenslutning af virksomheder, er opfyldt. Konkret vedrører denne sag en sammenslutning af virksomheder, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1.

¹⁸⁸ Jf. Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, 3. udgave, 2009, s. 445.

¹⁸⁹ Jf. afsnit 3.2.1 og vedtægter af 21. november 1999 for Team DS A.m.b.a. Den seneste udgave af vedtægterne er dateret den 8. marts 2014, jf. vedtægter af 8. marts 2014 for Team DS A.m.b.a.

¹⁹⁰ Jf. afsnit 3.2.1 og Team DS' vedtægter af 8. marts 2014, pkt. 2.1 og 2.2.

¹⁹¹ Jf. afsnit 3.2.1 og Team DS' vedtægter af 8. marts 2014, pkt. 10.1.

¹⁹² Jf. afsnit 3.2.1 og Team DS' vedtægter af 8. marts 2014, pkt. 10.5.

¹⁹³ Jf. afsnit 3.2.1 og Team DS' vedtægter af 8. marts 2014, pkt. 15.1.

4.3.2 Aftale, vedtagelse eller samordnet praksis

308. Den anden betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er, at der skal være tale om en aftale, vedtagelse eller samordnet praksis.
309. *Vedtagelser* indenfor en sammenslutning af virksomheder er således også omfattet af forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1.
310. Herved er det muligt at holde en sammenslutning af virksomheder ansvarlig for konkurrencebegrænsende tiltag fra sammenslutningen som sådan, uden at det er nødvendigt at skulle dokumentere, at der har været en konkurrencebegrænsende aftale eller samordnet praksis mellem de virksomheder, der er medlem af sammenslutningen, jf. ovenfor afsnit 4.3.1.
311. Et eksempel herpå findes i Konkurrencerådets afgørelse fra 2015 om *Botjek-kædens udførelse af tilstandsrapporter, elinstallationsrapporter og energimærker*. Det fremgår af afgørelsen, at Botjek-kæden havde truffet en mulig vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder, som kunne være omfattet af forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3.¹⁹⁴
312. Bestemmelsen i konkurrencelovens § 6, stk. 3, skal ses i lyset af, at der stilles krav om, at enhver virksomhed selv og uafhængigt af sine konkurrenter skal træffe beslutning om sin adfærd på markedet. Medlemskab af for eksempel en andelsforening må således på ingen måde indebære, at dette krav om selvstændige beslutninger omgås, jf. ovenfor afsnit 4.3.1.¹⁹⁵
313. En sammenslutnings vedtægter og beslutninger¹⁹⁶ truffet af sammenslutningen kan i sig selv udgøre en vedtagelse i konkurrencelovens § 6, stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1's forstand.
314. Ifølge forarbejderne til konkurrenceloven¹⁹⁷ og praksis, jf. nedenfor, er det ikke et krav, at vedtagelsen skal være juridisk bindende for sammenslutningens medlemmer. Dette indebærer, at ensidige udmeldinger fra sammenslutningen, heriblandt henstillinger¹⁹⁸, anbefalinger, opfordringer og tilkendegivelser, også vil kunne være omfattet af begrebet vedtagelse.¹⁹⁹ Afgørende for, at sådanne henstillinger, anbefalinger og opfordringer mv. er omfattet af begrebet "*vedtagelse*", er, (i) at de er egnet til at koordinere medlemmernes adfærd, uanset om medlemmerne rent faktisk koordinerer deres adfærd på markedet, og uanset at medlemmer-

¹⁹⁴ Jf. Konkurrencerådets afgørelse af 16. december 2015, *Botjek-kædens udførelse af tilstandsrapporter, elinstallationsrapporter og energimærker*, punkt 149. Se endvidere Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, *CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte autobutlers udbudsportal*, www.autobutler.dk, punkt 145.

¹⁹⁵ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3658, h. sp. og Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, 3. udgave, 2009, s. 274.

¹⁹⁶ Jf. Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, 3. udgave, 2009, side 276.

¹⁹⁷ Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3658, h. sp.

¹⁹⁸ Domstolen har i de forenede sager 96-102, 104, 105, 108 og 110/82, præmis 20, fastslået, at en henstilling, selv om den ikke måtte være bindende, ikke falder uden for anvendelsesområdet for artikel 85, stk. 1 (nu artikel 101, stk. 1, i TEUF), når det forhold, at de virksomheder, henstillingen er rettet til, tilslutter sig den, har afgørende indvirkning på konkurrencen på det relevante marked.

¹⁹⁹ Jf. fx Konkurrenceankenævnets kendelse af 30. november 2009, *Dansk Transport og Logistik mod Konkurrencerådet*, afsnit 6.2, Konkurrenceankenævnets kendelse af 21. oktober 2014, *Centralforeningen af Auto-reparatører i Danmark mod Konkurrencerådet*, afsnit 6, Konkurrencerådets afgørelse af 16. december 2015, *Botjek-kædens udførelse af tilstandsrapporter, elinstallationsrapporter og energimærker*, side 28, punkt 136, og Konkurrencerådets afgørelse af 25. maj 2016, *Begrænsninger af rabatter i biografer*, side 35, punkt 294, 299 og 311-317.

ne ikke er forpligtede til at følge udmeldingerne²⁰⁰, jf. nedenfor i punkt 335-348, og (ii) at de er udtryk for sammenslutningens holdning, jf. nedenfor i punkt 349-351.

315. Brancheforeningers informationstiltag anses efter fast praksis som vedtagelser inden for en sammenslutning af virksomheder, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 3.²⁰¹ En brancheforenings informationsaktivitet vil derfor være ulovlig efter konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, hvis vedtagelsen har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen, jf. herom nedenfor i afsnit 4.3.5.
316. Det bemærkes, at der ikke kræves dokumentation for, at medlemmerne udtrykkeligt har accepteret en sammenslutnings konkurrencebegrænsende udmeldinger, jf. Konkurrencerådets afgørelse af 20. januar 2008, *Lokale pengeinstitutter*, punkt 185, hvoraf det fremgår: *"Det skal i øvrigt bemærkes, at et medlem af en forening forudsættes at have accepteret foreningens vedtægter og de konkurrencebegrænsninger, der eventuelt måtte fremgå heraf, selv i tilfælde hvor medlemmet ikke udtrykkeligt har tilkendegivet at ville følge en konkurrencebegrænsende adfærd vedtaget af en forening"*. For en sammenslutning af virksomheder har det ingen betydning, om prisudmeldinger fra sammenslutningen vedtages og udmeldes af selve sammenslutningen uden medlemmernes direkte involvering heri. Domstolen har således for en sammenslutning af virksomheder fastslået, at *"artikel 85, stk. 1 [artikel 101, stk. 1] også [finder] anvendelse på sammenslutninger af virksomheder, i det omfang deres egne [sammenslutningernes] aktiviteter eller den aktivitet, der udøves af de virksomheder, der er tilsluttet dem, tilsigter at fremkalde de virkninger, som bestemmelsen er rettet imod"*.²⁰² Kommissionen har i forbindelse med en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder udtalt følgende: *"Generelt indebærer medlemskab af en sammenslutning, at man må acceptere gældende regler og praksis, og at man må vide, at sammenslutningen og/eller organisationen handler takket være hvert medlems direkte eller indirekte støtte og takket være det faktum, at sammenslutningen kan regne med hvert medlems samtykke og støtte. Medmindre et medlem klart siger fra, gælder dette ikke blot for de i vedtægterne fastsatte aktiviteter, men også for sammenslutningens faktiske aktiviteter"*.²⁰³
317. Det er ikke noget krav for at være omfattet af konkurrencelovens bestemmelser i § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, at der er knyttet sanktioner til en manglende opfyldelse af vedtagelsen, men eventuelle sanktioner kan være med til at skærpe den normerende virkning af vedtagelsen.
318. Som anført ovenfor er det tilstrækkeligt for, at konkurrencelovens § 6, stk. 3, kan anses for overtrådt, at sammenslutningen af virksomheder med en "udmelding" mv. har tilsigtet, at udmeldingen skal være egnet til at koordinere medlemmernes adfærd, uanset om medlem-

²⁰⁰ Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 26. november 2010, *International Transport Danmark mod Konkurrencerådet*, pkt. 6.2, hvori nævnet fastslår, at det i henseende til anvendeligheden af konkurrencelovens § 6, stk. 1, ikke er en betingelse for at ligestille en vedtagelse med en aftale mellem virksomheder om udsendelse af information til de berørte virksomheder, at virksomhederne skal være forpligtede til at anvende den udsendte information til ensartet prisfastsættelse, eller at en sådan prisfastsættelse som følge af den udsendte information skal være dokumenteret.

²⁰¹ Jf. fx Domstolens dom i sag 45/85, *Verband der Sachversicherer*, præmis 32, dom fra Københavns Byret af 1. april 2009 i sag SS 2-1923/2008, *Danske Busvognmænd*, side 30, Konkurrenceankenævnets kendelse af 26. november 2009, *International Transport Danmark (ITD)*, side 184, pkt. 6.2, Konkurrenceankenævnets kendelse af 30. november 2009, *Dansk Transport og Logistik (DTL)*, side 148, pkt. 6.2, og Konkurrenceankenævnets kendelse af 9. december 2013, *Den Dansk Dyrlægeforening*, side 13.

²⁰² Jf. Domstolens dom af 8. november 1983, *N.V. I.A.Z. International Belgium m.fl. mod Kommissionen for De Forende Fællesskaber*, de forenede sager 96-102, 104, 105, 108 og 110/82, præmis 20.

²⁰³ Jf. Kommissionens beslutning af 30. november 1994 (94/815/EF) om en procedure i henhold til traktatens artikel 85 (sag IV/33.126 og 33.322 – Cement), præmis 44.

merne rent faktisk har koordineret deres adfærd. Det er således konkurrencen mellem medlemmerne af sammenslutningen, der er i fokus, og i mindre grad konkurrencen mellem to eller flere sammenslutninger af virksomheder.²⁰⁴

319. Der er i øvrigt i EU-praksis stillet en række *generelle krav til dokumentationen* for en fastlæggelse af en overtrædelse af TEUF artikel 101 og dermed konkurrencelovens § 6, herunder kravene til dokumentationen for en samlet overtrædelse og varigheden heraf.
320. Der stilles i praksis ikke store krav til dokumentationens kvantitative omfang. Èt dokument kan være tilstrækkeligt, hvis det i sig selv dokumenterer, at der foreligger en overtrædelse, og hvis dokumentationen har tilstrækkelig bevisværdi.²⁰⁵
321. I *Aragonesas Industrias-sagen*²⁰⁶, der omhandlede beviskrav i en kartelsag, udtalte Retten følgende:

"Det er derfor nødvendigt, at Kommissionen fremlægger præcise og samstemmende beviser, der kan støtte den faste overbevisning, at overtrædelsen er blevet begået [...]"

Det er imidlertid væsentligt at understrege, at hvert enkelt af de af Kommissionen fremlagte beviser ikke nødvendigvis skal opfylde disse kriterier i forhold til hvert enkelt led i overtrædelsen. Det er tilstrækkeligt, at den række indicier, som institutionen har påberåbt sig, bedømt i deres helhed opfylder dette krav [...]"

Da forbuddet mod at deltage i konkurrencebegrænsende aftaler er almindeligt kendt, kan det desuden ikke kræves, at Kommissionen fremlægger dokumenter, der udtrykkeligt viser en ulovlig kontakt mellem de pågældende erhvervsdrivende. De brudstykkeagtige og spredte dokumenter, som Kommissionen er i besiddelse af, burde i hvert fald kunne suppleres ved at rekonstruere visse enkeltheder ved hjælp af følgeslutninger. Den omstændighed, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis eller aftale, skal derfor udledes ved en slutning ud fra et vist antal sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet, og i mangel af en anden logisk forklaring, kan udgøre beviset for en tilsidesættelse af konkurrencereglerne [...]"

322. Præmisserne i *Aragonesas Industrias-sagen* fastslår i hovedtræk, at Kommissionen skal fastlægge præcise og samstemmende beviser, der kan støtte, at der er begået en overtrædelse, men at hvert enkelt fremlagt bevis ikke skal opfylde disse kriterier i forhold til hvert enkelt led i overtrædelsen. Det er således tilstrækkeligt, at den række indicier, som påberåbes, bedømt i deres helhed opfylder dette krav. Et vist antal sammenfaldende omstændigheder fra forskellige indicier vil – ud fra en samlet betragtning og i mangel af en anden logisk forklaring – være tilstrækkeligt til at bevise en konkurrencebegrænsende aftale.

²⁰⁴Jf. Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, 3. udgave, 2009, s. 445.

²⁰⁵Jf. Retten i Første Instans' dom af 15. marts 2000 i sag T-25/95, *Cementeries CBR SA mod Kommissionen*, præmis 1838.

²⁰⁶Jf. Rettens dom af 25. oktober 2011 i sag T-348/08, *Aragonesas Industrias y Energía, SAU, mod Kommissionen*, præmis 95-97. Der kan endvidere henvises til Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014, *Lely's koordinering af priser og markeder*, punkt 238-239. Rådets afgørelse omhandler en samlet overtrædelse over en periode på godt 4 år, som indeholder en lang række horisontale elementer, hvor parterne koordinerer priser og opdeler markeder, samt enkelte vertikale elementer. Rådets afgørelse blev stadfæstet af Konkurrenceankenævnet ved kendelse af 30. september 2015.

323. På linje hermed anvender Kommissionen²⁰⁷ og de danske konkurrencemyndigheder²⁰⁸ princippet om en samlet overtrædelse²⁰⁹ i kartelsager med henblik på at behandle en række overtrædelser af TEUF artikel 101 og konkurrencelovens § 6 som en samlet overtrædelse. Princippet om en samlet overtrædelse er tiltrådt af Fællesskabsdomstolene.²¹⁰
324. Det er navnlig det fælles formål bag forskellige²¹¹ virksomheders overtrædelse af konkurrencereglerne, der berettiger konkurrencemyndighederne til at behandle flere forskellige overtrædelser som en samlet overtrædelse.²¹² Kommissionen lægger dog i denne forbindelse også vægt på en række andre kriterier, herunder, om (i) de fælles mål bliver gennemført ved hjælp af de samme metoder, og om (ii) der er en tidsmæssig sammenhæng mellem opnåelsen af de forskellige mål osv.
325. Spørgsmålet om, hvorvidt forskellige konkurrencebegrænsende handlinger tilhører den samme overtrædelse, beror på en samlet vurdering af dokumentationen i sagen. Ved vurderingen lægges der vægt på, om der i sagen er tilstrækkeligt med sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet og i mangel af anden logisk forklaring, peger i retning af, at et fælles mål om at begrænse konkurrencen er opfyldt i en given periode.²¹³
326. Er perioderne mellem de enkelte overtrædelser vedrørende en konkret virksomhed korte, vil dette gøre det lettere at dokumentere, at denne virksomhed har overtrådt konkurrencereglerne i den samlede periode.
327. Det fremgår således af EU-retspraksis, at "[...] hvis der ikke foreligger beviser, som direkte kan godtgøre en overtrædelses varighed, må Kommissionen i det mindste fremføre beviser, som

²⁰⁷ Jf. Kommissionens beslutning af 23. april 1986 (i sag IV/31.149), *Polypropylene*, hvor Kommissionen for første gang anvendte princippet om en samlet overtrædelse af konkurrencereglerne.

²⁰⁸ Jf. Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014, *Lely's koordinering af priser og markeder*, punkt 320. Rådets afgørelse omhandler en samlet overtrædelse over en periode på godt 4 år, som indeholder en lang række horisontale elementer, hvor parterne koordinerer priser og opdeler markeder, samt enkelte vertikale elementer. Rådets afgørelse blev stadfæstet af Konkurrenceankenævnet ved kendelse af 30. september 2015.

²⁰⁹ Kommissionen benævner princippet *single continuous infringement*. "Single" hentyder til, at de relevante fakta og omstændigheder er sammenvævet i en samlet overtrædelse, mens "continuous" hentyder til, at kartellets aktiviteter anses for at udgøre en uafbrudt eller i hvert fald sammenhængende række af hændelser, der skal behandles som en samlet overtrædelse, jf. Faull & Nikpay, *The EU Law of Competition* (3. udgave 2014), side 1229.

²¹⁰ Første gang ved Retten i Første Instans' dom af 24. oktober 1991, *Rhône Poulenc mod Kommissionen*.

²¹¹ Retten i Første Instans observerede i sag T-7/89, *SA Hercules Chemicals mod Kommissionen*, præmis 262-263, at "it would be artificial to split up continuous conduct, characterized by a single purpose, by treating it as consisting of a number of separate infringements", jf. Faull & Nikpay, *The EU Law of Competition* (3. udgave, 2014), side 212, punkt 3.100.

²¹² En eventuel "mindre" deltagelse i en samlet overtrædelse fra en eller flere virksomheders side er ifølge EU-domstolens praksis ikke relevant med hensyn til dokumentationen for, at virksomheden har begået en overtrædelse, men kan tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed og i givet fald ved udmålingen af en bøde, jf. Retten i Første Instans' dom af 8. juli 2008 i sag T-99/04, *AC-Treuhand AG mod Kommissionen*, præmis 131.

²¹³ Dette følger af princippet om, at Retten i Første Instans ser på den samlede "body of evidence" ved sin dom i sagen. Dette princip fremgår for så vidt angår Retten i Første Instans' fastlæggelse af længden af en samlet overtrædelse af Domstolens dom af 21. september 2006 i sag C-105/04 P, *FEF mod Kommissionen*, præmis 94, og Mario Siragusa m.fl., *EU Competition Law – Volume III – Cartels and Horizontal Agreements* (1. udgave 2007), Claeys & Casteels, side 651.

vedrører faktiske omstændigheder, som ligger tilstrækkeligt tæt på hinanden til, at det med rimelighed kan fastslås, at overtrædelsen har været uafbrudt mellem disse datoer”.²¹⁴

328. Det fremgår endvidere af EU-retspraksis vedrørende fastlæggelsen af varigheden af en samlet overtrædelse, at i forbindelse med "[...] en samlet aftale, der strækker sig over flere år, er en afbrydelse på nogle måneder i kartellets aktiviteter af mindre betydning. Den omstændighed, at de forskellige aktiviteter indgår i en "samlet plan", fordi de har samme formål, er derimod afgørende".²¹⁵ I den konkrete sag afviste EF-Domstolen at lægge vægt på appellantens påstand om, at en periode på 14 måneder uden nogen møder mellem karteldeltagerne er for lang til, at det på baggrund heraf kunne konkluderes, at karteldeltagerne havde opretholdt kartellets aktiviteter i perioderne mellem disse møder.²¹⁶
329. EF-Domstolen fastslog desuden i en sag vedrørende fastlæggelsen af varigheden af en samlet overtrædelse, at appellantens påstand om, at Kommissionen ikke havde dokumenteret, at der havde foreligget en kartelovertrædelse i perioder på henholdsvis ca. 27 og ca. 36 måneder, ikke blev tillagt betydning.²¹⁷ I Konkurrencerådets afgørelse fra 2014 om *Lely's koordinering af priser og markeder* fastslog rådet, at der var tale om en samlet overtrædelse af konkurrence-lovens § 6 og TEUF artikel 101 over en periode på 4 1/2 år fra marts 2007 til september 2011, selv om der var perioder på op til 1 år og 4 måneder mellem de priskoordinerende aktiviteter.²¹⁸
330. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at Team DS' udmeldinger på opslagstavlen til medlemmerne om deres priser og andre konkurrenceparametre for så vidt angår kameraer og tilbehør hertil er udtryk for sammenslutningens holdning, og at de er egnet til at koordinere medlemmernes adfærd, jf. punkt 314.
331. Materialet fra kontrolundersøgelsen mv., jf. afsnit 3.5, viser, at Team DS i kommunikationen til deres medlemmer på Team DS' opslagstavle, som alle medlemmerne og ledelsen har adgang til, i adskillige tilfælde i hvert fald i en sammenhængende periode fra marts 2008 til august 2013 har koordineret medlemmernes priser og andre konkurrenceparametre på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.
332. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at materialet i sagen opfylder de i praksis fastlagte krav for, at der kan konstateres en samlet overtrædelse af forbuddet i konkurrence-lovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1, i form af en konkurrencebegrænsende vedtagelse i hele denne periode, jf. gennemgangen ovenfor i punkt 323-329.²¹⁹
333. Styrelsen vurderer, at udmeldingerne om priser og andre konkurrenceparametre på Team DS' opslagstavle, som er beskrevet i afsnit 3.5, (i) er egnet til at koordinere medlemmernes adfærd,

²¹⁴ Jf. eksempelvis Retten i Første Instans' dom af 7. juli 1994 i sag T-43/92, *Dunlop Slazenger International Ltd. mod Kommissionen*, præmis 79 (dette er ikke en dom i en kartelsag, men principperne herfra bliver brugt i kartelsager).

²¹⁵ Jf. EF-Domstolens dom af 7. januar 2004 i de forenede sager C-204/00 m.fl., *Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen*, præmis 260.

²¹⁶ Jf. EF-Domstolens dom af 7. januar 2004 i de forenede sager C-204/00 m.fl., *Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen*, præmis 256 sammenholdt med præmis 260.

²¹⁷ Jf. EF-Domstolens dom af 21. september 2006 i sag C-105/04 P, *FEG mod Kommissionen*, præmis 84 sammenholdt med præmis 98.

²¹⁸ Rådets afgørelse af 25. juni 2014 blev stadfæstet af Konkurrenceankenævnet ved kendelse af 30. september 2015.

²¹⁹ Se fx Rettens dom af 25. oktober 2011 i sag T-348/08, *Aragonesas Industrias y Energia, SAU*, mod Kommissionen, præmis 95-97, som er omtalt ovenfor i dette afsnit.

og at de (ii) er udtryk for Team DS' holdning.²²⁰ Dermed er betingelserne for, at prisudmeldingerne udgør en vedtagelse i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101's forstand, opfyldt.

334. Nedenfor i punkt 335-359 vil styrelsen gennemgå baggrunden for denne vurdering for så vidt angår hver af disse to betingelser.

Ad 1): Udmeldingerne er egnet til at koordinere medlemmernes adfærd

335. Som det fremgår af sagsfremstillingen i afsnit 3.5, stammer Team DS' udmeldinger til medlemmerne om deres priser og andre konkurrenceparametre i meget høj grad fra Team DS' indkøbschef, [...].²²¹ Disse udmeldinger finder sted gentagne gange på Team DS' opslagstavle i en sammenhængende periode på i hvert fald knap 5 1/2 år fra marts 2008 til august 2013.
336. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder, at Team DS' udmeldinger til medlemmerne om priser og andre konkurrenceparametre ud fra en sproglig forståelse²²² ikke kan forstås på anden måde end en direkte og aktuel opfordring til at overholde de udmeldte priser mv. fra Team DS.
337. Styrelsen kan fra sagsfremstillingen²²³ fremhæve følgende ikke-udtømmende eksempler på Team DS' udmeldinger om priser mv. til medlemmerne:
338. Henholdsvis den 14. marts 2008 og 13. november 2008 oplyser salgschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle til alle medlemmerne af Team DS m.fl.:

*"Og så den sædvanlige opfordring – hold de angivne priser! Det gør hverdagen lidt lettere for jeres indkøbschef....!"*²²⁴ [styrelsens understregning]

339. Den 15. maj 2009 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle til medlemmerne af Team DS:

"Kære Team DS/Photocare

[...]

*I et marked, hvor vi er hårdt ramt på salg af kameraer opfordrer jeg jer nok engang til at søge mod de modeller, hvor der er penge at tjene....og ikke mindst til netop på disse modeller at holde priserne!!!"*²²⁵ [styrelsens understregning]

340. Den 17. juli 2009, 11. september 2009 og 12. november 2009 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

²²⁰ Læs nærmere om disse kriterier ovenfor i dette afsnit 4.3.2, herunder navnlig punkt 314.

²²¹ Enkelte af udmeldingerne på Team DS' opslagstavle stammer fra den administrerende direktør i Team DS (indtil 11. august 2009), PRS, jf. punkt 112.

²²² Jf. Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014, *Lely's koordinering af priser og markeder*.

²²³ Jf. **bilag 1**, som tillige er gengivet i afsnit 3.4. Sagsfremstillingen i afsnit 3.5 indeholder en række eksempler på Team DS' prisudmeldinger til medlemmerne i en periode fra 14. marts 2008 til 27. august 2013.

²²⁴ Jf. **bilag 1**, side 1-2: Dokument nr. 1: "PORTAL.NSF PC katalog 29-30 marts" af 14. marts 2008 klokken 10:08:33 CET og **bilag 1**, side 3-4: Dokument nr. 2: "f9ab88841be5e977d9a22850cc2ff7ba" af 13. november 2008.

²²⁵ Jf. **bilag 1**, side 5-6: Dokument nr. 3: "PORTAL.NSF Info om næste PC-katalog 30./31.maj 09" af 15. maj 2009 klokken 11:44:58 CEST.

"Kære Team DS

[...]

...og den sædvanlige bøn fra Indkøbschefen ... HOLD PRISERNE i Team DS regi, det gør det hele meget lettere for os alle sammen (-ikke mindst for mig)!

Der er kalkuleret "skarpt" på de priser I får ud! – og stadigvæk med en fornuftig avance til jer, så hvorfor smide jeres avance væk??"²²⁶ [styrelsens understregning]

341. Den 20. januar 2012 skriver indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Hej Photocare

[...]

Priserne vil være som følger:

[...]

Jeg håber ALLE bakker positivt op – og som altid er jeg til at snakke med, når vi når levering 2. Jeg håber dog I forstår vigtigheden af, at det samlede antal helst skal gå op.....!

*Japan Photo vil også blive inviteret med, SÅ FREMT IFALD DE HOLDER DE AFTALTE BRUTTOPRISER!!!! Det skal siges, at det har de gjort på SONY HX-7, PEN og VR320."*²²⁷ [styrelsens understregning]

342. Den 20. januar 2012 skriver indkøbschef, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Hej Photocare

[...]

Priserne vil være som følger:

Mju T-310 nt. kr. 650,- inkl. etui vejl. 999,- (pris nu kr. 915,-)

NY model T-320 nt. kr. 810,00 vejl. 1299,-

mafø = lokalannonce på vej samt forside/TV katalog marts

fordeling 1000 stk.

²²⁶ Jf. **bilag 1**, side 9-10: Dokument nr. 5: "PORTAL.NSF Best./produktoversigt PC-katalog aug.09" af 16. juli 2009 klokken 21:49:18 CEST, **bilag 1**, side 11-12: Dokument 6: "PORTAL.NSF Photocare kataloginfo 26.727.sept.09" af 11. september 2009 17:14:33 CEST, og **bilag 1**, side 13-14. Dokument nr. 7: "PORTAL.NSF PC infobrev om julekatalog 2009" af 12. november 2009 14:49:01 CET.

²²⁷ Jf. **bilag 1**, side 41-42: Dokument nr. 16: "PORTAL.NSF Flere penge at tjene – NY fordeling på vej!" af 20. januar 2012 klokken 11:08:18 CET.

Mju T-610 nt. kr. 880,- inkl. etui vejl. 1499,- (pris nu kr. 1310,-)

NY model T-??? kr. vejl. 2099,-

mafø = lokalannonce på vej samt katalog marts

fordeling 400 stk.

Mju T-810 nt. kr. 1170,- inkl. etui vejl. kr. 1999,- (pris nu kr. 1630,-)

NY model T-??? vejl. kr. 2399,-

mafø = lokalannonce på vej samt katalog marts

[...]Japan Photo vil også blive inviteret med. SÅ FREMT IFALD DE HOLDER DE AFTALTE BRUTTOPRISER!!!! Det skal siges, at det har de gjort på SONY HX-7 , PEN og VR320."²²⁸

343. Den 23. november 2012 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Hej Team DS, Photocare og Japan Photo

Bestillingssedlerne/produktoversigt til Photocares og Japan Photos jule-kataloger (omdeling 8./9. dec.) er ved at

blive lagt ud på notes i dette øjeblik.

I opfordres ALLE til at respektere de vejl. Priser, der er angivet på de annoncerede kameraer...især vore NET-butikker! Der er ingen grund til konkurrere med os selv. [...]

Bemærk, at DV-300F, WB-850F og EX-2F er HØJ-avance produkter hos Photocare. Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes de nævnte priser overholdt!! [...]

Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage på Coolpix S9300, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes prisen kr. 1999,- overholdt!! [...]

OLYMPUS:

[...]Photocare har købt resten af TG-320 i rød og blå til KUN kr. 655,00 incl. Tough etui. Den udgår nu..og billigste TG model næste år (fra feb./marts) kommer til at ligge på kr. 1799,00 – derfor holder vi selvfølgelig prisen på kr. 1299,00 så længe som muligt.

²²⁸ Jf. **bilag 1**, side 41-42: Dokument nr. 16: "PORTAL.NSF Flere penge at tjene – NY fordeling på vej!" af 20. januar 2012 klokken 11:08:18 CET.

Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage på Olympus TG-320, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes prisen kr. 1299,- overholdt!!

Der er muligvis nogle Team DS'ere, der "øffer" over disse avance-pakker til Photocare, men Photocare gør altså, at jeg kan handle af på store antal= bedre pris= bedre avance

..og I bliver inviteret med....hvis I også løfter jeres andel. Det er ikke fair, hvis Photocare skal tage byrden – og I så kører på frihjul ..og måske oven i købet sætter prisen ned!

STÅR VI ALLE SAMMEN, ER VI STÆRKE – OG DET GØR EN FORSKEL SOM MARKEDET SER UD LIGE NU!!"²²⁹

344. Den 23. november 2012 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Hej Team DS, Photocare og Japan Photo

Bestillingssedlerne/produktoversigt til Photocares og Japan Photos julekataloger (omdeling 8./9. dec) er ved at blive lagt ud på notes i dette øjeblik.

I opfordres ALLE til at respektere de vejl. Priser, der er angivet på de annoncerede kame-raer...især vore NET-butikker! Der er ingen grund til at konkurrere med os selv.

[...]

Bemærk, at DV-300F, WB-850F og EX-2F er HØJ-avance produkter hos Photocare. Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes de nævnte priser overholdt!!

[...]

Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage på Coolpix S9300, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes prisen kr. 1999,- overholdt!!

[...]

OLYMPUS:

[...]Photocare har købt resten af TG-320 i rød og blå til KUN kr. 655,00 incl. Tough etui. Den udgår nu..og billigste TG model næste år (fra feb./marts) kommer til at ligge på kr. 1799,00 – derfor holder vi selvfølgelig prisen på kr. 1299,00 så længe som muligt.

Hvis rest TEAM DS og Japan Photo ønsker at deltage på Olympus TG-320, så send mig en mail/giv mig et ring! Under alle omstændigheder bedes prisen kr. 1299,- overholdt!! "²³⁰ [styrelsens understregning]

²²⁹ Jf. **bilag 1**, side 43-44: Dokument nr. 17: "PORTAL.NSF INFO om PC og JP jule-kataloger 8./9. dec. 2012" af 23. november 2012 klokken 15:44:40 CET.

²³⁰ Jf. **bilag 1**, side 43-44: Dokument nr. 17: "PORTAL.NSF INFO om PC og JP jule-kataloger 8./9. dec. 2012" af 23. november 2012 klokken 15:44:40 CET.

345. Den 8. februar 2013 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle:

"Hej Team DS

[...]

Nogle af produkterne (Samsung NX og Canon EOS) er supporteret ekstraordinært for at få noget ud af Team DS lageret. Disse nettopriser er KUN gældende til og med torsdag d. 21. januar!!!. Det betyder, at mandag d. 25. februar skal I sætte priserne op. Nærmere info følger senere.

[...]

*Samsung NX-2010 er meget stramt kalkuleret for at ramme en psykologisk rigtig pris kr. 4999,00 – så I skal hente avancen på tasken og den 50-200mm I får med u/b"²³¹
[styrelsens understregning]*

346. Det fremgår således af materialet fra kontrolundersøgelsen mv., jf. afsnit 3.5 – eksemplificeret ved citaterne og understregningerne ovenfor – at indkøbsschefen i Team DS, [...], over en årrække har foretaget en række udmeldinger om priser samt solgte eller bestilte mængder (herafter priser og andre konkurrenceparametre eller udmeldinger om priser mv.) på Team DS' opslagstavle, jf. den gentagne henstilling "og den sædvanlige bøn fra Indkøbsschefen ... HOLD PRISERNE i Team DS regi" og lignende henstillinger fra indkøbsschefen.
347. Som det fremgår af eksemplerne ovenfor, fortæller indkøbsschef, [...], PhotoCare-butikkerne, at "japanerne" også vil blive inviteret til at deltage i en (ny) handel på en fordelingspakket, forudsat at de holder priserne, og at Japan Photo har holdt priserne ved tidligere salg af bestemte produkter²³². Herudover fortæller indkøbsschefen alle medlemmerne af Team DS, at bestemte kameraer er "HØJ-avance produkter" hos PhotoCare, og at PhotoCare "har købt resten af" et bestemt kamera og prisen herfor²³³. De udvekslede oplysninger vedrører både gennemførte og fremtidige salg (inkl. priser og mængder). Oplysningerne er af konkurrencefølsom karakter, fordi de vil kunne mindske den naturlige usikkerhed om konkurrenters påtænkte adfærd på markedet, jf. punkt 187, 189, 391, 403-404, 420 og 429.
348. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder, at udmeldingerne om priser og andre konkurrenceparametre må anses for egnet til at koordinere medlemmernes adfærd ved deres prissætning mv. af produkterne, idet de i en lang række tilfælde over en årrække er udsendt til samtlige medlemmer af Team DS, jf. de gentagne formuleringer "Kære Team DS" i indledningen af udmeldingen på opslagstavlen.²³⁴ Det bemærkes i den forbindelse, at alle medlemmerne af og ledelsen i Team DS har adgang til opslagstavlen, jf. punkt 8.

²³¹ Jf. bilag 1, side 46: Dokument nr. 19: "PORTAL.NSF Info omkring Photocares UDSALGSKatalog!" af 8. februar 2013 klokken 14:53:52 CET.

²³² Jf. bilag 1, side 41-42: Dokument nr. 16: "PORTAL.NSF Flere penge at tjene – NY fordeling på vej!" af 20. januar 2012 klokken 11:08:18 CET.

²³³ Jf. bilag 1, side 43-44: Dokument nr. 17: "PORTAL.NSF INFO om PC og JP jule-kataloger 8./9. dec. 2012" af 23. november 2012 klokken 15:44:40 CET.

²³⁴ Jf. Konkurrencerådets afgørelse af 16. december 2015, Botjek-kædens udførelse af tilstandsrapporter, elinstallationsrapporter og energimærker, pkt. 148.

Ad 2): Udmeldingerne om priser mv. på Team DS' opslagstavle er udtryk for Team DS' holdning

349. Som det fremgår af sagsfremstillingen i afsnit 3.5 og umiddelbart ovenfor, er Team DS' prisudmeldinger til medlemmerne i meget høj grad udmeldt af Team DS' indkøbschef, [...].²³⁵ Udmeldingerne om priser mv. finder sted på Team DS' opslagstavle i en sammen-hængende periode på i hvert fald knap 5 1/2 år fra marts 2008 til august 2013.
350. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder, at Team DS' indkøbschef, [...] udarbejdelse og udsendelse af de omhandlede udmeldinger på Team DS' opslagstavle ligger inden for hans kompetence som indkøbschef. Team DS' indkøbschef, [...], har ikke blot foretaget én udmelding om priser mv. til medlemmerne af Team DS, idet han løbende i årevis har foretaget de omhandlede prisudmeldinger til medlemmerne, hvilket styrker, at han har kompetence til at foretage prisudmeldingerne.
351. Det er på den baggrund styrelsens vurdering, at Team DS' indkøbsscheffs udmeldinger om priser og andre konkurrenceparametre på Team DS' opslagstavle i sig selv er udtryk for Team DS' holdning.
352. Hertil kommer, at der ud over disse udmeldingerne om priser mv., som det fremgår af sagsfremstillingen i afsnit 3.5, i perioden også løbende koordineres ved udveksling af e-mails internt mellem medlemmer af ledelsen i Team DS. Indkøbsschefen i Team DS, [...], sender således løbende over flere år en række e-mails til bestyrelsesformanden i Team DS, [...], hvori indkøbsschefen orienterer bestyrelsesformanden om prisudmeldinger, som han vil foretage på Team DS' opslagstavle til medlemmerne.
353. Indkøbsschefen i Team DS, [...], sender således den 16. november 2009 en e-mail til bestyrelsesformanden i Team DS, [...], hvoraf bl.a. følgende fremgår:

"Hej [...]"

...så er den klar..."

[vedhæftet fil til e-mailen af 16. november 2009]

"til Team DS/Photocare/Japan Photo og ikke mindst vore NET-butikker!!"

.... "tude-kiks til Indkøbsschefen"

[...]

Vi lod vore NET-butikker få adgang [til en vare], MOD AT DE HOLDT PRISEN! ... og det gjorde de.

[...]

²³⁵ Enkelte af udmeldingerne på Team DS' opslagstavle stammer fra den administrerende direktør i Team DS (indtil 11. august 2009), PRS, jf. punkt 112.

Det kom lidt (meget) bag på mig, da budskabet på vores rundtur, var at, her skulle vi tjene penge og de deltagende Net-butikker gav tilsagn om at følge de priser, der blev lagt i vores detailmarkedsføring – ELLERS VILLE DE IKKE FÅ ADGANG TIL DEM!!

[...]

Problemet er "når man vil begge" dele = skælde mig ud for bedre priser til sin detail-butik – og så forære det hele væk i NET-butikken! Det hænger IKKE sammen!

[...]

I stedet for at skulle til at lave forskellige kasser i Team DS kunne mit forslag være, at alle respekterer de priser, der udgår fra Team DS.

[...]

Vi skal have en superjulehandel hos Photocare og Japan Photo som begge sender jule-katalog ud.....og helst UDEN at skulle konkurrere med os selv!

[...]

Kunne alle acceptere ovennævnte ville det samtidig formindske størrelsen på mit mavesår!

Skulle dette give anledning til spørgsmål og kommentarer må I gerne ringe/maile til undertegnede eller til vores formand [...]."²³⁶ [styrelsens understregning]

354. Den 15. oktober 2010 sender indkøbschef i Team DS, [...], endvidere følgende e-mail til bestyrelsesformand i Team DS, [...]:

"Hej [...]

Vel talt.....altid spændende om (og hvornår) de reagerer?

Og så har jeg lige lavet et skriv jeg smider på intra-nettet om et øjeblik..

Hvad siger du.....er jeg for træls"??"

[vedhæftet fil til e-mailen af 15. oktober 2010]

"Kære Team DS/Photocare/Japan Photo

[...]

NYT BEGREB!

²³⁶ Jf. **bilag 1**, side 15-18: Dokument nr. 8: "5fe0acb2da297af1153dbf63dcc6256b" af 16. november 2009.

Som I nok alle har bemærket har jeg en løbende dialog med vore NET-butikker omkring beskyttelse af Team DS special-tilbud. Det være sig produkter/restkøb til særpris eller KIT-pakker til f.eks. Canon EOS SLR. Det nytter ikke noget at f.eks. EOS 1000D i zoomsæt som vi har eksklusivt i Norden bliver banket ned på nettet eller det samme sker med MJU T-3000.

*Vi kunne vælge at pakke disse tilbud i en særlig "detail-pakke" og lukke dette varenummer for vore NET-butikker, men dette er ikke den rigtige løsning, derfor har jeg valgt fremover at mærke de særlige produkter med "DETAILPRIS" i best.listen. Denne pris vil NET-butikkerne så følge indtil jeg hiver dem af listen igen."*²³⁷ [styrelsens understregning]

355. Den 15. april 2011 sender indkøbschef i Team DS, [...], følgende e-mail til bestyrelsesformand i Team DS, [...]:

"Hej [...]

hvad mener du...?

Kære Team DS/Photocare – Japan Photo medlem

Bestillingsedlerne til Photocares næste katalog, der omdeles i weekenden d. 30. April/1. Maj er ved at blive lagt ud i dette øjeblik.

Produkterne er som sædvanligt tilgængelige for alle, med min normale henstilling til at respektere priserne kæderne imellem!!

[...]

Vi vil efter bedste evne sørge for, at I har varer at sælge derude! En NY situation er dog, at vi måske IKKE kan vælge frit på alle hylder, men må tage det vi kan få! Hvilket så giver både Team DS og jer selv en enestående chance for at få ryddet op på hylderne...og IKKE MINDST FÅ SAT PRISERNE OP! Flere af de store spillere som DS, Expert og EL-Giganten har ikke store central-lagre, men køber hjem til kampagner – og mit bud er, at deres muligheder forringes væsentligt i denne periode.

*Photocare HAR sat prisen op i dette katalog på EOS600D/60D og 7D samt på SONY A33 M/18-55, da de begynder at tynde ud rundtomkring!!"*²³⁸ [styrelsens understregning]

356. Team DS' indkøbschef orienterer således løbende over flere år Team DS' bestyrelsesformand om de prisudmeldinger, som han efterfølgende vil foretage (og rent faktisk foretager) på Team DS' opslagstavle til medlemmerne, fx formuleringen "MOD AT DE HOLDT PRISEN" i punkt 353. Styrelsen har ikke fundet tegn på, at hverken bestyrelsesformanden eller andre har forsøgt at gribe ind overfor eller forhindre den ulovlige adfærd, som indkøbschefen gennem en årrække har foranstaltet via opslagstavlen.

²³⁷ Jf. bilag 1, side 19-20: Dokument nr. 9: "092548491f9842e001c7fe4083cfd73c" af 15. oktober 2010.

²³⁸ Jf. bilag 1, side 35-38: Dokument nr. 14: "570434d9c294002bd12efe2766dd01b4" af 15. april 2011.

357. Det bemærkes i den forbindelse, at heller ikke Team DS' generalforsamling, som er Team DS' øverste myndighed, jf. punkt 302, og hvor medlemmerne, herunder bestyrelsesformanden [...] er repræsenteret, griber ind overfor udmeldingerne om priser, jf. punkt 122.
358. E-mailkorrespondancen mellem indkøbschefen og bestyrelsesformanden i Team DS samt prisstyringen på generalforsamlingen den 12. marts 2011 er forhold, der yderligere understøtter styrelsens konklusion om, at udmeldingerne om priser og andre konkurrenceparametre på Team DS' opslagstavle i sig selv er udtryk for Team DS' holdning, jf. punkt 351.
359. Det er på baggrund heraf Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens samlede vurdering, at udmeldingerne om priser og andre konkurrenceparametre på Team DS' opslagstavle, jf. afsnit 3.5, (i) er egnet til at koordinere medlemmernes adfærd, og at de (ii) er udtryk for Team DS' holdning. Dermed er betingelserne for, at prisudmeldingerne udgør en vedtagelse i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101's forstand opfyldt.
360. Styrelsen vurderer desuden, at materialet i sagen²³⁹ opfylder de generelle krav til dokumentation, som ifølge praksis²⁴⁰ skal være opfyldt for at kunne konstatere en samlet overtrædelse af forbuddene i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, i form af en vedtagelse, i hvert fald i hele den periode, som materialet i sagen omhandler, jf. afsnit 3.5, dvs. fra marts 2008 til august 2013. De konkurrencebegrænsende aktiviteter finder løbende sted gennem en årrække som led i et fælles formål om at begrænse den konkurrence, der ellers ville have været mellem medlemmerne af Team DS, jf. punkt 324. Det samlede materiale i sagen viser, at det fælles formål bag Team DS' løbende prisudmeldinger gennem en årrække er at sikre, at medlemmerne holder priserne, og at målsætningen er at mindske priskonkurrencen mellem medlemmerne på markedet med henblik på at undgå at ødelægge særligt medlemmernes indtjeningsgrundlag i deres individuelle kundeforhold, jf. navnlig punkt 420.
361. Det er på den baggrund Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens samlede vurdering, at betingelsen om, at der skal være tale om en aftale, vedtagelse eller samordnet praksis, er opfyldt i hvert fald for perioden marts 2008 til august 2013. Konkret vedrører denne sag en vedtagelse inden for en sammenslutning virksomheder i regi af Team DS, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1.
362. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen adresserer ovenfor i afsnit 3.6 Team DS' bemærkninger i høringssvar mv., jf. **bilag 2** og **bilag 3**, vedrørende priskoordinering (se afsnit 3.6.2.3), indkøbschefens sprogbrug (se afsnit 3.6.2.4), episoder, der indgår i den samlede overtrædelse (se afsnit 3.6.2.2) og styrelsens vejledning fra 2014 om informationsudveksling i brancheforeninger (se afsnit 3.6.2.6). Disse bemærkninger har ikke givet anledning til yderligere, der helt eller delvist har relevans for dette afsnit. Dette afsnit er udarbejdet i overensstemmelse med styrelsens bemærkninger i afsnit 3.6.

4.3.3 Til formål og/eller til følge at begrænse konkurrencen

363. Den tredje betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er, at aftalen, vedtagelsen eller den samordnede praksis direkte eller indirekte har til formål og/eller til følge at begrænse konkurrencen.

²³⁹ Jf. **bilag 1**, som tillige er gengivet i afsnit 3.5.

²⁴⁰ Jf. punkt 319-329 om de generelle krav til dokumentationen i praksis til fastlæggelse af en overtrædelse af TEUF artikel 101 og konkurrencelovens § 6, herunder kravene til dokumentationen for en samlet overtrædelse og varigheden heraf.

364. Konkurrencelovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1, sonderer mellem aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, som har til formål at begrænse konkurrencen og aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, som ikke har til formål at begrænse konkurrencen, men som har konkurrencebegrænsende virkninger.
365. Et af grundprincipperne i TEUF artikel 101, stk. 1, som svarer til konkurrencelovens § 6, stk. 1, og som kommer til udtryk i EU-Domstolens praksis, er: *"[...] at enhver erhvervsdrivende uafhængigt skal tage stilling til den politik, som han vil føre på det fælles marked [...]"*.²⁴¹

Team DS-medlemmerne er konkurrenter

366. Team DS' medlemmer har alle i større eller mindre omfang udbudt både de kameraer og det tilbehør, som udmeldingerne om priser mv. på Team DS' opslagstavle vedrører, jf. afsnit 3.5. Team DS²⁴² har således ikke oplyst om andet på trods af spørgsmål herom. Der er desuden flere forhold, der dokumenterer, at i hvert fald en stor del af Team DS' medlemmer har udbudt disse kameraer og dette tilbehør. Hvis dette ikke var tilfældet, ville det savne mening at udsende de i afsnit 3.5 beskrevne udmeldinger om priser mv. på Team DS' opslagstavle, idet de gennem opslagene på opslagstavlen er sendt til alle medlemmerne af Team DS.
367. Derudover dokumenterer sagsmaterialet, at medlemmerne af Team DS rent faktisk konkurrerer med hinanden, jf. eksempelvis indkøbschef, [...] opslag på Team DS' opslagstavle den 23. november 2012, jf. punkt 127, hvoraf det fremgår: *"I opfordres ALLE til at respektere de vejl. Priser, der er angivet på de annoncerede kameraer...især vore NET-butikker! Der er ingen grund til [at] konkurrere med os selv"*.
368. Medlemmerne af Team DS er derfor – i hvert fald i forhold til den produktmæssige afgrænsning af markedet – både konkurrenter, når de sælger de kameraer, og når de sælger det tilbehør hertil, som er omfattet af den priskoordinerende adfærd mv., jf. afsnit 3.5.
369. Som det fremgår af afsnittet om den geografiske markedsafgrænsning, jf. afsnit 4.1.2, er der som minimum flere af Team DS' medlemmer i København og Horsens, der er tilstede på det samme geografiske marked selv ved den snævrere mulige geografiske markedsafgrænsning, idet det bemærkes, at København og Horsens alene er eksempler herpå.
370. De pågældende virksomheder er derfor faktiske konkurrenter i forhold til de kameraer og det tilbehør, som denne sag vedrører, selv ved den snævrere mulige geografiske markedsafgrænsning.
371. Derudover er der formentlig langt flere af Team DS' medlemmer, der er faktiske eller potentielle konkurrenter, bl.a. som følge af internettets mulige påvirkning af markedsafgrænsningen og konkurrenceforholdet mellem Team DS' medlemmer, jf. afsnit 4.1.2.
372. På denne baggrund vurderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, at flere af Team DS-medlemmerne kan anses for at være faktiske eller potentielle konkurrenter i forhold til de udbudte kameraer og tilbehør hertil ved den snævrere mulige markedsafgrænsning.

²⁴¹ Jf. Domstolens dom af 28. maj 1998 i sag C-7/95, *John Deere*, præmis 86.

²⁴² Styrelsen har ved e-mail af 19. maj 2017 anmodet Team DS om at oplyse, om Team DS' medlemmer i større eller mindre omfang har udbudt de kameraer og det tilbehør, som prisudmeldingerne på Team DS' opslagstavle vedrører, men Team DS har ikke sendt disse oplysninger til styrelsen.

Vedtagelsen er af horisontal karakter

373. Forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101 omfatter både horisontale og vertikale aftaler, vedtagelser og samordnet praksis.
374. Ifølge Kommissionens horisontale retningslinjer²⁴³ har en samarbejdsaftale om fx fælles indkøb af produkter via en indkøbsforening en horisontal natur, hvis den indgås mellem faktiske eller potentielle konkurrenter.²⁴⁴
375. Team DS blev etableret i 1999, hvor medlemmerne af Team DS indgik en samarbejdsaftale om fælles indkøb af kameraer og tilbehør hertil i form af en indkøbsforening, jf. afsnit 3.2.1.²⁴⁵
376. Team DS' aftale om fælles indkøb kan indebære en række stordriftsfordele og kan som sådan have et effektivitets- og konkurrencefremmende formål.²⁴⁶ Det skal i den forbindelse understreges, at styrelsen ikke i denne afgørelse har vurderet lovligheden af selve indkøbssamarbejdet i regi af Team DS.
377. Som nævnt ovenfor i punkt 369, er som minimum flere af Team DS' medlemmer faktiske konkurrenter.
378. Selve aftalen om etablering af Team DS har derfor en horisontal karakter, jf. afsnit 3.2.1 og Kommissionens horisontale retningslinjer, hvoraf det fremgår, at en samarbejdsaftale fx om fælles indkøb har en horisontal natur, hvis den indgås mellem faktiske eller potentielle konkurrenter, jf. punkt 374.
379. Team DS har efter etableringen fulgt det fælles indkøbssamarbejde op med udmeldinger om og koordinering af priser og andre konkurrenceparametre på kameraer og tilbehør hertil, der udgør en vedtagelse, jf. afsnit 4.3.2. Disse udmeldinger om priser mv. sker til alle Team DS' medlemmer via Team DS' opslagstavle og er suppleret med decideret koordinering af en række forskellige aspekter med hensyn til priser og mængder. Disse udmeldinger når således ud til flere faktiske konkurrenter.

²⁴³ Jf. Kommissionens meddelelse Retningslinjer for anvendelsen af artikel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på horisontale samarbejdsaftaler (2011/C 11/01) (Kommissionens horisontale retningslinjer).

²⁴⁴ Jf. Kommissionens horisontale retningslinjer, afsnit 1.1., punkt 1. Det fremgår endvidere heraf, at vertikale aftaler mellem konkurrenter kan få de samme virkninger på markedet og skabe de samme konkurrencemæssige problemer som horisontale aftaler. Vertikale aftaler mellem konkurrenter falder derfor ind under Kommissionens horisontale retningslinjer, jf. Kommissionens horisontale retningslinjer, afsnit 1.1., punkt 12. Hvis det også er nødvendigt at vurdere sådanne aftaler i henhold til gruppefritagelsen for vertikale aftaler og retningslinjerne for vertikale begrænsninger, fremgår det af gruppefritagelsen for vertikale aftaler og retningslinjerne for vertikale begrænsninger. I modsat fald gælder de horisontale retningslinjer for vertikale aftaler mellem konkurrenter. Det bemærkes i øvrigt, at en samarbejdsaftale om fælles indkøb af produkter normalt tager sigte på at skabe køberstyrke, som kan medføre lavere priser eller produkter eller tjenester af bedre kvalitet for forbrugerne, jf. Kommissionens horisontale retningslinjer, punkt 5.1, særligt punkt 194. Aftaler om fælles indkøb kan indebære en række stordriftsfordele og har i udgangspunktet et effektivitets- og konkurrencefremmende formål, jf. Kommissionens horisontale retningslinjer, punkt 5.1. En samarbejdsaftale om fælles indkøb af produkter har imidlertid et konkurrencebegrænsende formål, hvis den i virkeligheden ikke vedrører fælles indkøb, men tjener som middel til at iværksætte et skjult kartel, dvs. fastsættelse af priser, begrænsning af produktion eller fordeling af markeder, hvilket ellers er forbudt, jf. Kommissionens horisontale retningslinjer, punkt 205.

²⁴⁵ Team DS blev stiftet den 21. november 1999, jf. vedtægter af 21. november 1999, jf. afsnit 3.2.1.

²⁴⁶ Jf. Kommissionens horisontale retningslinjer, punkt 5.1.

380. På denne baggrund vurderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, at vedtagelsen har en horisontal karakter.
381. I overensstemmelse hermed anses beslutninger, som er truffet af sammenslutninger af virksomheder, der er detailhandlere af varer, for at have horisontal karakter ved vurderingen af, om TEUF artikel 101 og dermed også konkurrencelovens § 6 er overtrådt, jf. artikel 2, stk. 2, sidste punktum, i gruppefritagelsen for vertikale aftaler²⁴⁷ og punkt 30 i retningslinjerne for vertikale begrænsninger.^{248 249}
382. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen adresserer ovenfor i afsnit 3.6.2.5 Team DS' bemærkninger i høringsvar mv., jf. **bilag 2** og **bilag 3**, vedrørende indkøbsforeninger. Disse bemærkninger har ikke givet anledning til yderligere, der helt eller delvist har relevans for dette afsnit. Dette afsnit er udarbejdet i overensstemmelse med styrelsens bemærkninger herom i afsnit 3.6.

4.3.4 Visse former for aftaler mv. har til formål at begrænse konkurrencen

383. Det fremgår af EU-Domstolens praksis, at visse former for aftaler mv. mellem virksomheder kan være tilstrækkelig skadelige for konkurrencen til, at det ikke er nødvendigt at undersøge deres virkninger for konkurrencen.²⁵⁰
384. Denne retspraksis binder i den omstændighed, at visse former for aftaler mv. mellem virksomheder efter deres art kan betragtes som skadelige for de normale konkurrencevilkår.²⁵¹

²⁴⁷ Kommissionens forordning (EU) nr. 330/2010 af 20. april 2010 om anvendelsen af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis (gruppefritagelse for vertikale aftaler).

²⁴⁸ Kommissionens meddelelse (2010/C 130/01) Retningslinjer for vertikale begrænsninger.

²⁴⁹ Af den engelsksprogede udgave af TEUF artikel 101, stk. 1, fremgår: "*The following shall be prohibited with the internal market: all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices which [...] [styrelsens understregning].*" Af den engelsksprogede udgave af artikel 2, stk. 2, sidste punktum, i gruppefritagelsen for vertikale aftaler fremgår: "*Vertical agreements entered into by such associations shall be covered by this Regulation without prejudice to the application of Article 101 of the Treaty to horizontal agreements concluded between the members of the association or decisions adopted by the association*" [styrelsens understregning]. Af den dansksprogede udgave af TEUF artikel 101, stk. 1, fremgår: "*Alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der [...] [styrelsens understregning].*" Af den dansksprogede udgave af artikel 2, stk. 2, sidste punktum, i gruppefritagelsen for vertikale aftaler fremgår: "*Det forhold, at vertikale aftaler indgået af sådanne sammenslutninger er omfattet af denne forordning er ikke til hinder for anvendelsen af traktatens artikel 101 på horisontale aftaler, indgået mellem medlemmerne af sammenslutningen, eller på beslutninger truffet af sammenslutningen*" [styrelsens understregning]. Styrelsen lægger til grund, at "vedtagelser" i TEUF artikel 101, stk. 1, og "beslutninger" i artikel 2, stk. 2, sidste punktum, i gruppefritagelsen for vertikale aftaler i de dansksprogede udgaver af bestemmelserne burde være blevet oversat med det samme ord, og ikke to forskellige ord, jf. de engelsksprogede udgaver af bestemmelserne, hvor ordet "decisions" går igen i begge retskilder.

²⁵⁰ Jf. Domstolens dom af 16. juli 2015, ING Pensii, præmis 31, Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 49 og den i dommene nævnte retspraksis.

²⁵¹ Jf. Domstolens dom af 16. juli 2015, ING Pensii, præmis 31, Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 50 og den i dommene nævnte retspraksis.

385. Ifølge fast EU-praksis er det væsentligste kriterium for at afgøre, om en aftale mv. har et konkurrencebegrænsende formål, konstateringen af, at en sådan aftale mv. *"i sig selv er tilstrækkeligt skadelig for konkurrencen."*²⁵²
386. Hvis en aftale har et konkurrencebegrænsende formål, er det således unødvendigt at påvise konkrete virkninger på markedet, negative følger for konkurrencen på markedet eller at aftalparterne rent faktisk har efterlevet aftalen.²⁵³
387. I CAD-sagen fastslog Konkurrenceankenævnet, at en aftale mv. må anses for at have et konkurrencebegrænsende formål, når der foreligger *"fornøden sikkerhed for, at tiltaget efter sin karakter i den givne markedsmæssige sammenhæng objektivt bedømt rummer et sådant potentiale af konkurrenceskadelige virkninger, at det ikke er fornødent at påvise faktisk indtrådte skadevirkninger. Såfremt en vedtaget bestemmelse i sig selv har til formål at begrænse konkurrencen, er det ikke nødvendigt at undersøge, om bestemmelsen vil have negative virkninger for konkurrencen på det relevante marked til følge."*²⁵⁴
388. For at en aftale mv. kan anses for at have et konkurrencebegrænsende formål, er det således tilstrækkeligt, at den kan påvirke konkurrencen på det relevante marked negativt. I hvilket omfang en sådan konkurrencebegrænsende virkning rent faktisk indtræder, er alene relevant for udmålingen af bøder og retten til erstatning pga. en overtrædelse af konkurrencereglerne.
389. For at vurdere, om en aftale mv. er tilstrækkelig skadelig for konkurrencen til at kunne anses for at have konkurrencebegrænsende formål, skal der ifølge EU-Domstolens faste retspraksis tages hensyn til (i) aftalens indhold, (ii) de målsætninger, der søges gennemført med aftalen, og (iii) den økonomiske og retlige sammenhæng, hvori aftalen indgår.²⁵⁵
390. Det følger af EU-praksis, at en aftales mv. formål skal fastlægges ud fra objektive kriterier, og parternes subjektive hensigt er således ikke afgørende, men kan tages i betragtning. I sagen om Groupement des cartes bancaires fastslog EU-Domstolen fx følgende: *"Selv om parternes hensigt ikke udgør et forhold, der er nødvendigt ved fastlæggelsen af den restriktive karakter af en aftale mellem virksomheder, er der intet, der forbyder konkurrencemyndighederne, de nationale domstole eller Unionens retsinstanser at tage denne hensigt i betragtning"*.²⁵⁶
391. EU-Domstolen har i henholdsvis *T-mobile-sagen* og *Dole Food Company-sagen* fastslået, at kommunikation, der kan føre til konkurrencebetingelser, der ikke svarer til de normale mar-

²⁵² Jf. Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 57.

²⁵³ Jf. fx Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 51, EF-domstolens dom af 8. juli 1999 i sag C-49/92 P, *Kommissionen mod Anic Participazioni*, præmis 99, Retten i Første Instans' dom af 9. juli 2003 i sag T-224/00, *Archer Daniels mod Kommissionen*, præmis 142 og EF-domstolens dom af 20. november 2008 i sag C-209/07, *Kommissionen mod Beef Industry m.fl.*, præmisserne 16. Fra dansk praksis kan henvises til Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014, *Lely's koordinering af priser og markeder*, punkt 367, og Konkurrenceankenævnets kendelse af 30. september 2015, *Lely Nordic m.fl. mod Konkurrencerådet*, side 13, samt Retten i Næstveds dom af 11. september 2013, *Birgits Køreskole*, sag 6508/2012.

²⁵⁴ Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 21. oktober 2014, *Centralforeningen af Autoreparatører i Danmark mod Konkurrencerådet*, side 12.

²⁵⁵ Jf. bl.a. EU-Domstolens dom af 16. juli 2015, ING Pensii, præmis 33, Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 53, EF-Domstolens dom af 4. juni 2009 i sag C8/08, *T-Mobile Netherlands BV m.fl.*, præmis 43 og 27, og EF-domstolens dom af 6. oktober 2009 i de forenede sager C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P og C-519/06 P, *GlaxoSmithKline*, præmis 58, samt Kommissionens horisontale retningslinjer, afsnit 1.2.1., punkt 25

²⁵⁶ Jf. EU-Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13 P, *Groupement des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 54, og den deri nævnte retspraksis.

kedsbetingelser, og som kan fjerne eller formindske usikkerhedsmomenter med hensyn til de berørte virksomheders påtænkte adfærd, kan have til formål at begrænse konkurrencen. EU-Domstolen har således udtalt følgende:

*"Udveksling af oplysninger mellem konkurrenter har et konkurrencebegrænsende formål, når de kan fjerne usikkerhedsmomenter med hensyn til de berørte virksomheders påtænkte adfærd."*²⁵⁷ [styrelsens understregning]

Og:

*"[...] Kommissionen med rette kunne konkludere, at kommunikationen forud for prisfastsættelsen, idet den for hver af deltagerne kunne formindske usikkerheden med hensyn til konkurrenternes forventelige adfærd, havde til formål at føre til konkurrencebetingelser, der ikke svarede til de normale markedsbetingelser, og således gav anledning til en samordnet praksis, der havde til formål at begrænse konkurrencen som omhandlet i artikel 81."*²⁵⁸ [styrelsens understregning]

392. Det har ikke betydning for vurderingen, om aftaleparterne rent faktisk har efterlevet aftalen, hvis det vurderes, at aftalen har til formål at begrænse konkurrencen. Det skyldes, at en aftale, der har til formål at begrænse konkurrencen, ifølge sin natur er konkurrencebegrænsende – uanset om den efterleves eller ikke efterleves. Følgende fremgår af Kommissionens beslutning i *Aminosyrer-sagen*:²⁵⁹

"[...] overholdelsen af aftalerne om indikativpriser, som man blev enige om i de fleste tilfælde, ikke nødvendigvis kræver, at disse priser senere også rent faktisk finder anvendelse på markedet. Sådanne aftaler føres ud i livet, når parterne fastsætter deres priser med henblik på at få dem til at gå i retning af det aftalte mål."

393. For at en aftale mv. har et konkurrencebegrænsende formål, er det dermed ikke nødvendigt, at konkurrenter aftaler en fast pris, som alle følger, og det er dermed heller ikke nødvendigt, at alle aftaleparternes priser rent faktisk ligger på samme niveau, så længe aftalen mv. fjerner eller formindsker usikkerhedsmomenter med hensyn til de berørte virksomheders påtænkte adfærd, som det er nævnt ovenfor, jf. nedenfor punkt 403.
394. Den konkurrencebegrænsning, der er genstand for undersøgelse i denne sag, består i, at sammenslutningen af fotohandlere, som er indbyrdes konkurrenter, i regi af indkøbsforeningen Team DS har vedtaget priser mv. på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør her-til.
395. I det følgende afsnit 4.3.5 vurderes det derfor, om den i denne sag omhandlede adfærd – priskoordinering mv. mellem konkurrenter – generelt set kan antages at have til formål at

²⁵⁷ Jf. EU-Domstolens dom af 4. juni 2009 i sag C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV m.fl. mod Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, præmis 43.

²⁵⁸ Jf. EU-Domstolens dom af 19. marts 2015 i sag C-286/13 P, *Dole Food Company Inc. Og Dole Fresh Fruit Europe mod Europa-Kommissionen*, præmis 134.

²⁵⁹ Jf. Kommissionens beslutning af 7. juni 2000 i sag COMP/36.545/F3, *Aminosyrer*, punkt 376, som stadfæstet ved Rettens dom af 9. juli 2003 i sag T-224/00, *Archer Daniels mod Kommissionen*, og ved EU-Domstolens dom af 18. maj 2006 i sag C-397/03 P, og fra dansk praksis Konkurrencerådets afgørelse af 25. juni 2014, *Lely's koordinering af priser og markeder*, punkt 367 og Konkurrenceankenævnets kendelse af 30. september 2015, *Lely Nordic m.fl. mod Konkurrencerådet*, side 13 samt Retten i Næstveds dom af 11. september 2013, *Birgits Køreskole*, sag. 6508/2012.

begrænse konkurrencen. I afsnit 4.3.6 foretages en konkret vurdering af, om den i sagen omhandlede adfærd har til formål at begrænse konkurrencen.

4.3.5 Priskoordinering mv. mellem konkurrenter antages generelt at have til formål at begrænse konkurrencen

396. Det fremgår udtrykkeligt af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1, at konkurrencebegrænsende aftaler mv. kan bestå i at "*fastsætte købs- eller salgspriser eller andre forretningsbetingelser*". Tilsvarende fremgår det af TEUF artikel 101, stk. 1, litra a, at aftaler mv., som begrænser konkurrencen, navnlig kan bestå i "*direkte eller indirekte fastsættelse af købs- eller salgspriser eller andre forretningsbetingelser*".
397. At aftaler mv. vedrørende priser generelt antages at have til formål at begrænse konkurrencen, kan bl.a. udledes af konkurrencelovens § 7, stk. 2, nr. 1, hvoraf det fremgår, at de såkaldte bagatelgrænser i stk. 1 ikke gælder for aftaler om priser, avancer mv., da sådanne aftaler netop betragtes som særligt grove overtrædelser.
398. Ligeledes kan det udledes af Kommissionens retningslinjer for anvendelsen af TEUF artikel 101, stk. 3, at aftaler mellem konkurrenter vedrørende priser har til formål at begrænse konkurrencen. Af retningslinjerne fremgår således følgende:

*"For horisontale aftalers vedkommende omfatter konkurrencebegrænsende formål bl.a. prisaftaler, begrænsning af produktionen og markeds- og kundedeling."*²⁶⁰

399. Derudover viser erfaringen fra praksis og økonomisk teori, at aftaler mv. mellem konkurrenter vedrørende priser har til formål at begrænse konkurrencen, fordi de udgør overtrædelser, der i sig selv er tilstrækkeligt skadelige for konkurrencen. Det skyldes bl.a., at sådanne aftaler mv. sætter de normale markedsvilkår ud af kraft og medfører højere priser til skade for forbrugerne.
400. Priser er normalt det mest relevante konkurrenceparameter mellem virksomheder. Ifølge praksis udgør fastsættelse af priser mellem konkurrenter derfor "*en åbenlys begrænsning af konkurrencen*",²⁶¹ uanset om der er tale om salgspriser²⁶² eller indkøbspriser.²⁶³
401. I *Groupement des cartes bancaires-sagen*²⁶⁴ udtalte EU-Domstolen, at adfærd, der resulterer i horisontal prisfastsættelse, har til formål at begrænse konkurrencen, da erfaringer viser, at det fører til nedgang i produktion og prisstigninger og dermed i sidste ende skader forbrugerne. EU-Domstolen udtalte følgende:

"Det står således fast, at visse former for hemmelig adfærd såsom adfærd, der resulterer i kartellers horisontale prisfastsættelser, kan anses for at kunne have så negative virkninger for navnlig prisen, kvantiteten eller kvaliteten af varer eller tjenesteydelser, at det med henblik på anvendelsen af artikel 81, stk. 1, EF er uforholdsmæssigt at godtgøre, at de har

²⁶⁰ Jf. Meddelelse fra Kommissionen (2004/C 101/08), retningslinjer for anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3 (nu artikel 101, stk. 3), punkt 23.

²⁶¹ Jf. Rettens dom af 13. december 2006 i de forenede sager T-217/03 og T-245/03, *FNSEA*, præmis 83, hvoraf det fremgår, at fastsættelse af priser mellem konkurrenter kan have til formål at begrænse konkurrencen.

²⁶² Jf. Rettens dom af 13. december 2006 i de forenede sager T-217/03 og T-245/03, *FNSEA*, præmis 83.

²⁶³ Jf. Kommissionens beslutning af 20. oktober 2005 i sag COMP/C.38.281/B.2, *Raw Tobacco Italy*, punkt 285.

²⁶⁴ Jf. EU-Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13P, *Groupement des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 51.

konkrete virkninger på markedet [...]. Erfaringen viser, at sådan adfærd medfører en nedgang i produktionen og prisstigninger, hvilket resulterer i en ringe ressourcefordeling til skade for navnlig forbrugerne."

402. Der er på baggrund af den ovenfor nævnte praksis fastslået, at horisontale aftaler mv. om priskoordinering mellem konkurrenter generelt set anses for at have til formål at begrænse konkurrencen.
403. For at horisontale aftaler mv. om priskoordinering mellem konkurrenter har et konkurrencebegrænsende formål, er det ikke nødvendigt, at konkurrenter aftaler mv. en fast pris, som alle følger, og det er dermed heller ikke nødvendigt, at alle aftaleparternes mv. priser rent faktisk ligger på samme niveau, så længe aftalen, vedtagelsen eller den samordnede praksis fjerner eller formindsker usikkerhedsmomenter med hensyn til de berørte virksomheders påtænkte adfærd.²⁶⁵
404. Grundtanken i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 er, at enhver virksomhed selvstændigt skal tage stilling til den politik, som virksomheden vil føre på markedet, og de vilkår, som virksomheden vil tilbyde sin kundekreds. Dette krav om uafhængighed indebærer, at brancheforeningers informationsaktiviteter hverken direkte eller indirekte må skabe en kunstig gennemsigtighed blandt medlemmerne, der kan bidrage til, at medlemmerne ikke tilrettelægger deres egen markedsadfærd uafhængigt af hinanden. Hvis en brancheforening stiller information til rådighed for medlemmerne om dens medlemmers forhold, som vedrører en konkurrenceparameter²⁶⁶, som fx om priser, prisrelaterede konkurrenceparametre, produktion, salg eller omkostninger, er der risiko for, at disse informationer påvirker medlemmerne, når de skal fastlægge deres egne markedsstrategier. Det kan skabe en kunstig gennemsigtighed, der medfører, at medlemmerne kan frigøre sig fra den usikkerhed, der ellers normalt er forbundet med at være til stede på et marked med ufordrejet konkurrence, samt en risiko for, at medlemmernes adfærd bliver koordineret til skade for konkurrencen.²⁶⁷ Det er derfor i strid med konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, hvis brancheforeninger udsender information til medlemmerne, som er egnet til at medføre, at medlemmerne ikke længere tilrettelægger deres egen markedsadfærd uafhængigt af hinanden.
405. Det er ikke afgørende, hvilken subjektiv hensigt brancheforeningen har med et informations-tiltag. Informationstiltaget kan således være ulovligt efter konkurrenceloven og TEUF, selv om det forfølger andre lovlige mål, herunder mål, der kan synes anerkendelsesværdige ud fra

²⁶⁵ Jf. EU-Domstolens dom af 4. juni 2009 i sag C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV m.fl. mod Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, og Domstolens dom af 19. marts 2015 i sag C-286/13 P, *Dole Food Company Inc. og Dole Fresh Fruit Europe mod Europa-Kommissionen*.

²⁶⁶ Konkurrenceparametre er forhold, som virksomhederne under normale omstændigheder vil konkurrere på i et effektivt marked, jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledning *Informationsaktiviteter i brancheforeninger (2014)*, side 11. Konkurrenceparametre er typisk knyttet til oplysninger, der vedrører priser, produktion, salg og omkostninger. Vurderingen af, om der er tale om konkurrenceparametre, vil altid afhænge af de konkrete markedsforhold og den konkrete situation. Oplysninger, der vedrører konkurrenceparametre, vil typisk også være konkurrencefølsomme oplysninger, som en virksomhed under normale forhold vil anse for fortrolige og derfor under normale omstændigheder vil holde for sig selv. Priser er normalt en af de mest centrale konkurrenceparametre mellem virksomheder. Konkurrence på pris medfører, at priserne holdes på det lavest mulige niveau, jf. Domstolens dom af 14. juli 1972 i sag 48/69, *Imperial Chemical Industries (ICI)*, præmis 115-119. En koordinering af priser anses derfor for en alvorlig konkurrencebegrænsning, uanset om de handlinger, der fører til prisafbalancen, sker direkte mellem konkurrenter eller inden for rammerne af en brancheforening.

²⁶⁷ Jf. Domstolens dom af 28. maj 1998 i sag C-7/95 P, *Deere*, præmis 88-90 og Domstolens dom af 4. juni 2009 i sag C-8/08, *T-Mobile Netherlands m.fl.*, præmis 41 og 43.

andre hensyn.²⁶⁸ Selv om det ikke er nødvendigt at inddrage hensigten med et tiltag ved bedømmelsen af, om dette er lovligt eller ej, er der dog intet til hinder for, at konkurrencemyndighederne inddrager den subjektive hensigt i sin bedømmelse.²⁶⁹

406. Brancheforeningers udsendelse af oplysninger om medlemmers adfærd skaber øget gennemsigtighed på markedet. Øget gennemsigtighed kan skade konkurrencen, hvis oplysningerne er konkurrencefølsomme. Det medfører en risiko for en konkurrencebegrænsende koordinering og ensretning af medlemmernes markedsadfærd, ligesom det kan gøre det lettere for medlemmerne at overvåge hinanden.
407. Det afhænger af en konkret vurdering, om udsendelse af medlemsoplysninger er lovlig. Vurderingen af, om brancheforeningers udveksling af medlemsoplysninger er lovlig eller ej, afhænger af en afvejning af flere forhold, der indbyrdes vil kunne påvirke hinanden. I afvejningen vil særligt indgå en vurdering af oplysningernes konkurrencefølsomme karakter, aktualitet, hyppighed og detaljeringsniveau. Hvis udvekslingen af medlemsoplysninger sker som led i gennemførelsen af en ulovlig vedtagelse, vil udvekslingen altid være i strid med konkurrencereglerne.²⁷⁰ Oplysninger om priser eller prisrelaterede oplysninger er særligt konkurrencefølsomme oplysninger²⁷¹. Hvorvidt en udveksling af oplysninger om medlemmernes priser eller prisrelaterede oplysninger er lovlig, afhænger af oplysningernes aktualitet.
408. Det skal herefter konkret vurderes, om Team DS' vedtagelse om medlemmernes priser mv. har til formål at begrænse konkurrencen.

4.3.6 Team DS' vedtagelse om priser mv. har til formål at begrænse konkurrencen

409. Ved vurderingen af, om Team DS' vedtagelse om priser mv. har haft til formål at begrænse konkurrencen, tages der udgangspunkt i ovennævnte kriterier fra dansk praksis og EU-praksis. Der ses således på (i) vedtagelsens indhold, (ii) de målsætninger, der søges gennemført med vedtagelsen, og (iii) den økonomiske og retlige sammenhæng, hvori vedtagelsen indgår.

(i) Vedtagelsens indhold

410. Materialet fra kontrolundersøgelsen, som er eksemplificeret i afsnit 3.5, viser, at Team DS til sine medlemmer, som er indbyrdes konkurrenter²⁷², via sin opslagstavle i adskillige tilfælde i hvert fald i en sammenhængende periode fra marts 2008 til august 2013²⁷³ løbende har udmeldt priser og andre konkurrenceparametre på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil.

²⁶⁸ Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 16. november 2012, *Dansk Ejendomsmæglerforening m.fl.*, side 3.

²⁶⁹ Jf. Domstolens dom af 14. marts 2013 i sag C-32/11, *Allianz Hungaria Biztosító m.fl.*, præmis 37.

²⁷⁰ Jf. fx Domstolens dom af 7. januar 2004 i de forenede sager C-204/00 P m.fl., *Aalborg Portland m.fl.*, præmis 281.

²⁷¹ Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledning *Informationsaktiviteter i brancheforeninger* (2014), side 37.

²⁷² Jf. afsnit 4.1.3.

²⁷³ Som det fremgår af afsnit 4.3.2, anvender Kommissionen m.fl. princippet om en samlet overtrædelse (single continuous infringement) i kartelsager med henblik på bevismæssigt at behandle en række overtrædelser efter TEUF artikel 101 som en samlet og vedvarende overtrædelse.

411. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at Team DS' vedvarende udmeldinger om priser og andre konkurrenceparametre på opslagstavlen er en vedtagelse i konkurrencelovens forstand²⁷⁴, og at vedtagelsen har en horisontal karakter.²⁷⁵
412. Vedtagelsen omhandler navnlig Team DS' løbende udmeldinger på opslagstavlen til medlemmerne af Team DS om priser, ligesom den også omhandler Team DS' udveksling af informationer til medlemmerne om dens medlemmers priser mv., jf. afsnit 4.3.2.
413. I det følgende gennemgås nogle eksempler fra sagsfremstillingen på Team DS' prisudmeldinger mv., som indgår i vedtagelsen, med henblik på at vurdere, om vedtagelsen efter sit *indhold* har til formål at begrænse konkurrencen.
414. Styrelsen kan fra sagsfremstillingen nævne følgende ikke-udtømmende eksemplificering på Team DS' prisudmeldinger:
415. Salgschef i Team DS, [...], oplyser henholdsvis den 14. marts 2008 og 13. november 2008 følgende på Team DS' opslagstavle til medlemmerne af Team DS:

"Og så den sædvanlige opfordring – hold de angivne priser! Det gør hverdagen lidt lettere for jeres indkøbschef....!!!"²⁷⁶ [styrelsens understregning]

416. Den 15. maj 2009 oplyser indkøbschef i Team DS, [...], følgende på Team DS' opslagstavle til medlemmerne af Team DS:

"I et marked, hvor vi er hårdt ramt på salg af kameraer opfordrer jeg jer nok engang til at søge mod de modeller, hvor der er penge at tjene....og ikke mindst til netop på disse modeller at holde priserne!!!"²⁷⁷ [styrelsens understregning]

417. Som det fremgår af sagsfremstillingen²⁷⁸, udsender indkøbschefen i Team DS, [...], i en sammenhængende periode på i hvert fald knap 5 1/2 år fra marts 2008 til august 2013 løbende en række prisudmeldinger med nogenlunde samme overordnede indhold til medlemmerne på Team DS' opslagstavle.
418. Ud fra ordlyden af det fundne materiale, jf. afsnit 3.5, finder styrelsen, at Team DS' prisudmeldinger til medlemmerne, som indgår i vedtagelsen, ikke kan forstås på anden måde end en direkte og aktuel opfordring til at overholde de udmeldte priser fra Team DS.
419. Styrelsen finder, at de omhandlede prisudmeldinger i vedtagelsen i sig selv er tilstrækkeligt skadelig for konkurrencen til at have et konkurrencebegrænsende formål, jf. afsnit 4.3.5, hvoraf det fremgår, at priskoordinering mellem konkurrenter generelt antages at have til formål at begrænse konkurrencen. Der er således en formodning for, at sådanne aftaler mv. er

²⁷⁴ Jf. afsnit 4.3.2.

²⁷⁵ Jf. afsnit 4.3.3.

²⁷⁶ Jf. **bilag 1**, side 1-2: Dokument nr. 1: "PORTAL.NSF PC katalog 29-30 marts" af 14. marts 2008 klokken 10:08:33 CET og **bilag 1**, side 3-4: Dokument nr. 2: "f9ab88841be5e977d9a22850cc2ff7ba" af 13. november 2008.

²⁷⁷ Jf. **bilag 1**, side 5-6: Dokument nr. 3: "PORTAL.NSF Info om næste PC-katalog 30./31.maj 09" af 15. maj 2009 klokken 11:44:58 CEST.

²⁷⁸ Jf. afsnit 3.5.

alvorligt konkurrencebegrænsende aftaler mv., der har til formål at begrænse konkurrencen.²⁷⁹

420. Dette understøttes yderligere af, at formålet med en sådan vedtagelse netop er at begrænse den konkurrence, der ellers ville have været mellem medlemmerne af Team DS. Styrelsen lægger herved vægt på, at det samlede materiale i sagen viser, at det fælles formål bag Team DS' løbende prisudmeldinger gennem en årrække er at sikre, at medlemmerne holder priserne, og at målsætningen er at mindske priskonkurrencen mellem medlemmerne på markedet med henblik på at undgå at ødelægge særligt medlemmernes indtjeningsgrundlag i deres individuelle kundeforhold. Udveksling af oplysninger mellem medlemmerne har således et konkurrencebegrænsende formål, fordi de fjerner usikkerhedsmomenter med hensyn til medlemmernes og andre konkurrenters påtænkte adfærd, jf. punkt 347. De fører således til konkurrencebetingelser, der ikke svarer til de normale markedsvilkår.
421. Det er styrelsens vurdering, at vedtagelsen er egnet til at mindske priskonkurrencen mellem fotohandlerne, og at den begrænser deres incitamenter til at fastsætte deres egen prispolitik, jf. herved punkt 429 og 431-432.
422. Det er ikke nødvendigt, at medlemmerne af Team DS rent faktisk har fulgt vedtagelsen, ligesom det heller ikke er nødvendigt, at de i forbindelse med vedtagelsen har koordineret den specifikke pris, idet det er tilstrækkeligt for at anse vedtagelsen for at have mindsket konkurrencen, at denne har ændret de involverede virksomheders incitamenter til at konkurrere indbyrdes.²⁸⁰
423. Efter styrelsens opfattelse understøtter indholdet af den e-mailkorrespondance, som finder sted mellem indkøbschefen i Team DS, [...], og bestyrelsesformanden i Team DS, [...] ²⁸¹ – om de prisudmeldinger, som indkøbschefen efterfølgende vil foretage på Team DS' opslagstavle til medlemmerne – i øvrigt det generelle billede, som sagen giver omkring Team DS' konkurrencemæssige adfærd på markedet og prisstyrende adfærd i forhold til medlemmerne af Team DS.
424. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder på baggrund af ordlyden af materialet i sagen, herunder den ovenfor nævnte dokumentation, at Team DS' vedtagelse vedrører priskoordinering mellem konkurrenter. En sådan vedtagelse er, af de tidligere anførte årsager, jf. også afsnit 4.3.5 ovenfor, i sig selv tilstrækkelig skadelig for konkurrencen til at have til formål at begrænse konkurrencen, idet vedtagelsen indebærer en horisontal koordinering af Team DS-medlemmernes prispolitik.
425. Team DS' informationsudveksling om dens medlemmers priser og andre konkurrenceparametre, som indgår i Team DS' vedtagelse, jf. afsnit 4.3.2, finder også sted mellem konkurrenter. En sådan informationsudveksling er også i sig selv tilstrækkelig skadelig for konkurrencen til at have til formål at begrænse konkurrencen, idet den indebærer en horisontal koordinering af Team DS-medlemmernes prispolitik mv. Informationsudvekslingen indebærer en kunstig gennemsigtighed blandt Team DS' medlemmer, der kan bidrage til, at medlemmerne ikke tilrettelægger deres egen markedsadfærd uafhængigt af hinanden, jf. punkt 403-405.

²⁷⁹ Jf. Kommissionens retningslinjer for anvendelsen af Traktatens artikel 81, stk. 1 (nu artikel 101, stk. 3), punkt 23 og bl.a. Domstolens dom af 29. oktober 2008 i de forenede sager 209-2015 og 218/78, *Van Landewyck m.fl.*, præmis 147-156.

²⁸⁰ Jf. Rettens dom af 19. marts 2003 i sag T-213/00, *CMA CGM*, præmis 171-185.

²⁸¹ Jf. sagsfremstillingen i afsnit 3.5 og afsnit 4.3.2, punkt 353-355.

426. Styrelsen finder på den baggrund, at vedtagelsen efter sit indhold har til formål at begrænse konkurrencen.

(ii) De målsætninger, der søges gennemført med vedtagelsen

427. Det bemærkes, at vurderingen af de målsætninger, der søges gennemført med vedtagelsen, beror på en objektiv vurdering og er uafhængig af, om parterne (i denne sag Team DS) har haft til hensigt at begrænse konkurrencen eller ej. Selv om parternes subjektive hensigt således ikke udgør et forhold, der er nødvendigt ved fastlæggelsen af den restriktive karakter af en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder, er der intet til hinder for, at hensigten tages i betragtning.²⁸²
428. De ret klare tilkendegivelser i sagens materiale illustrerer, at det er Team DS' subjektive hensigt, at medlemmerne skal "*hold[e] de angivne priser!*". Se i den forbindelse de i punkt 338-345 nævnte eksempler på priskoordinering.
429. Da Team DS' medlemmer konkurrerer om kunderne på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil, indebærer eksempelvis de ret klare tilkendegivelser i sagens materiale om, at de angivne priser skal holdes, at priskonkurrencen mindskes som følge af, at vedtagelsen formindsker usikkerheden om indbyrdes konkurrerende virksomheders prispolitik.
430. Som nævnt i afsnit 4.3.5 viser erfaringer fra retspraksis og økonomisk teori, at aftaler mv. mellem konkurrenter om priser (hvor priser skal forstås i bred forstand som omfattende salgspriser og indkøbspriser) sætter de normale markedsvilkår ud af kraft og medfører højere priser til skade for forbrugerne og derfor har til formål at begrænse konkurrencen.
431. Da det samlede materiale i sagen desuden viser, at det er Team DS' subjektive hensigt, at medlemmerne skal holde de udmeldte priser, er det styrelsens vurdering, at målsætningen med vedtagelsen er at mindske priskonkurrencen mellem medlemmerne i det horisontale forhold mellem dem, med henblik på at undgå at ødelægge særligt medlemmernes indtjeningsgrundlag i forbindelse med deres individuelle og selvstændige kundeforhold, jf. ovenfor punkt 420.
432. Styrelsen vurderer endvidere, at målsætningen med Team DS' informationsudveksling om dens medlemmers priser og andre konkurrenceparametre, som er en del af vedtagelsen, jf. afsnit 4.3.2, er at mindske priskonkurrencen mv. mellem medlemmerne, med henblik på at undgå at ødelægge særligt medlemmernes indtjeningsgrundlag i forbindelse med deres individuelle og selvstændige kundeforhold.
433. Styrelsen finder på den baggrund, at vedtagelsen efter de målsætninger, der søges gennemført med vedtagelsen, har til formål at begrænse konkurrencen.

(iii) Den retlige og økonomiske kontekst

434. For så vidt angår det sidste kriterium skal vedtagelsen inden for Team DS vurderes i den økonomiske og retlige sammenhæng, som vedtagelsen optræder i. I den forbindelse tages der

²⁸² Jf. ovenfor afsnit 4.3.4 med henvisning til Domstolens dom af 11. september 2014 i sag C-67/13P, *Groupe-ment des cartes bancaires mod Europa-Kommissionen*, præmis 54, og den deri nævnte retspraksis.

hensyn til, hvilke produkter der er tale om, og hvordan de pågældende markeder er opbygget og reelt fungerer.²⁸³

435. Som det fremgår af afsnit 3.3.3, er detailsalg af kameraer ifølge Team DS generelt under pres fra salg af kameraer i mobiltelefoner samt salg af kameraer via internettet og store aktører, som fx Bilka og andre kæder mv., herunder supermarkeder. De enkelte (mindre) fotohandlere kan ikke længere handle direkte hos de store kameralleverandører, fordi leverandørerne ikke længere ønsker at påtage sig risikoen ved evt. manglende betaling. Presset på de enkelte fotohandlere er særligt stort, fordi fotohandlerne i højere grad end virksomheder, der baserer sig på salg af kameraer via internettet, er tynget af udgifter til lys, varme, lønninger, husleje mv. Ifølge Team DS er detailsalget af kameraer i Danmark de seneste tre år faldet med 100.000 stk. pr. år, bl.a. grundet udbredelsen af smartphones.
436. Som det er belyst ovenfor, er vedtagelsen inden for Team DS en overtrædelse, der udtrykkeligt er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1, litra a, da den vedrører en aftale mv. mellem konkurrenter om koordinering af priser. I de tilfælde, hvor en aftale mv. vedrører en "til formål"-overtrædelse, skal der alene tages summarisk hensyn til den økonomiske og retlige sammenhæng, hvilket fremgår af domstolens dom i *Siemens-sagen m.fl. og af domstolens dom i Toshiba-sagen*.²⁸⁴

*"...in themselves, an object restrictive of competition and fall within a category of agreements expressly prohibited by Article 101(1) TFEU. Such an object cannot be justified by an analysis of the economic context of the anti-competitive conduct concerned"*²⁸⁵ [styrelsens understregning]

*"Hvad angår sådanne aftaler kan analysen af den økonomiske og retlige sammenhæng, hvori praksissen indgår, begrænses til, hvad der er strengt nødvendigt for at fastslå, at der er tale om en aftale med et konkurrencebegrænsende formål."*²⁸⁶ [styrelsens understregning]

437. Markedet for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil i Danmark er i øvrigt ikke omfattet af særlig regulering eller økonomiske omstændigheder, der begrunder, at horisontale vedtagelser om priser bør underlægges en mildere konkurrenceretlig bedømmelse end lignende vedtagelser på andre markeder.
438. Styrelsen finder på denne baggrund, at den retlige og økonomiske kontekst bekræfter og understøtter, at vedtagelsens indhold og dens objektive formål udgør en overtrædelse, der har til formål at begrænse konkurrencen.

Delkonklusion

²⁸³ Jf. Domstolens dom af 13. december 2012 i sag C-226/11, *Expedia Inc.*, præmis 21.

²⁸⁴ Jf. Domstolens dom 20. januar 2016 i sag C-373/14P, *Toshiba*, præmis 29, Domstolens dom af 19. december 2013 i sag C-239/11, *Siemens*, præmis 218, generaladvokatens forslag til afgørelse af 4. september 2008 i sag C-209/07, *Kommissionen mod Beef Industry m.fl.*, punkt 47 og fodnote 26 og Rettens dom af 15. september 1998 i de forenede sager T-374/94 m.fl., *European Night Services m.fl. mod Kommissionen*, præmis 136.

²⁸⁵ Jf. Domstolens dom af 19. december 2013 i sag C-239/11, *Siemens*, præmis 218.

²⁸⁶ Jf. Domstolens dom af 20. januar 2016 i sag C-373/14P, *Toshiba*, præmis 29.

439. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at vedtagelsen inden for Team DS om koordinering af medlemmernes priser og andre konkurrenceparametre på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil har til formål at begrænse konkurrencen.
440. Styrelsen har ved vurderingen lagt vægt på,
- at priser og solgte mængder mv. er væsentlige konkurrenceparametre mellem medlemmerne af Team DS (fotohandlere) og andre konkurrenter på markedet,
 - at vedtagelsen inden for Team DS vedrører medlemmernes politik om priser og andre konkurrenceparametre over for slutbrugerne,
 - at målsætningen med vedtagelsen er at mindske konkurrencen om priser og andre konkurrenceparametre mellem medlemmerne i det horisontale forhold samt øvrige konkurrenter på markedet med henblik på at undgå at ødelægge særligt medlemmernes indtjeningsgrundlag i forbindelse med deres individuelle og selvstændige kundeforhold, og
 - at intet i den økonomiske eller retlige kontekst kan begrunde denne horisontale koordinering af medlemmernes politik om priser og andre konkurrenceparametre over for slutbrugerne.
441. Samlet vurderer styrelsen, at vedtagelsen har til formål at begrænse konkurrencen, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, , jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1, herunder om fastsættelse af købs- eller salgspriser eller andre forretningsbetingelser, og at vedtagelsen derfor i sig selv har tilstrækkelige skadelige virkninger for konkurrencen til, at det ikke er nødvendigt at undersøge vedtagelsens følger.

4.3.7 Mærkbar konkurrencebegrænsning

442. Den fjerde betingelse for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, er, at konkurrencebegrænsningen er mærkbar.
443. Om en konkurrencebegrænsning er mærkbar beror dels på en kvantitativ og – medmindre aftalen har til formål²⁸⁷ at begrænse konkurrencen – en kvalitativ vurdering.
444. Det kvantitative mærkbarhedskrav afhænger som udgangspunkt af virksomhedernes omsætning og/eller markedsandele og følger af konkurrencelovens § 7, stk. 1. I en sag som den foreliggende, hvor den konkurrencebegrænsende vedtagelse vurderes mærkbart at kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater, kan bagatelmeddelelsen tillige anvendes som fortolkningsbidrag, og den indeholder i punkt 8 visse bagatelgrænser, som afhænger af virksomhedernes markedsandele.²⁸⁸
445. Efter konkurrencelovens § 7, stk. 1, gælder forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler mv. ikke, hvis de deltagende virksomheder har:

²⁸⁷ Hvis en aftale, vedtagelse eller samordnet praksis har til formål at begrænse konkurrencen, er det ikke nødvendigt at påvise, at aftalen mv. har haft konkurrencebegrænsende virkninger. Domstolen har fastslået, at en aftale mv., der har et konkurrencebegrænsende formål, efter sin art og uanset aftalens faktiske følger udgør en mærkbar begrænsning af konkurrencen, jf. Domstolens dom af 13. december 2012 i sag C-226/11, *Expedia Inc*, præmis 37. Se i øvrigt nedenfor punkt 447 og 448.

²⁸⁸ Jf. bagatelmeddelelsen, punkt 8.

- en samlet årlig omsætning på under 1 mia. kr. og en samlet markedsandel for den pågældende vare eller tjenesteydelse på under 10 pct., eller
 - en samlet årlig omsætning på under 150 mio. kr.
446. Bagatelgrænserne i konkurrencelovens § 7, stk. 1, og bagatelmeddelelsens punkt 8 finder imidlertid ikke anvendelse på aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis, hvor virksomhederne koordinerer priser, jf. konkurrencelovens § 7, stk. 2, nr. 1, og bagatelmeddelelsen punkt 2.
447. Vedtagelsen om priskoordinering i regi af Team DS omfatter bl.a. en begrænsning af medlemmernes adgang til at fastsætte deres salgspris.
448. På denne baggrund vurderes det, at vedtagelsen ikke er undtaget fra forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 i medfør af konkurrencelovens § 7, stk. 1, og principperne i bagatelmeddelelsens punkt 8, uanset Team DS' og medlemmernes markedsandele.
449. Det kvalitative mærkbarhedskrav supplerer ved "til følge"-overtrædelser det kvantitative mærkbarhedskrav og betyder, at en aftale mv. skal være egnet til at have en vis påvirkning af konkurrencen på det pågældende marked. Vurderingen skal tage hensyn til aftalens konkrete anvendelsesområde, især den økonomiske og retlige sammenhæng, de pågældende virksomheder indgår i, de produkter/tjenesteydelser, der er tale om i aftalen, samt til, hvorledes det pågældende marked er opbygget og reelt fungerer.²⁸⁹
450. Der skal ikke foretages en vurdering af kvalitativ mærkbarhed ved "til formål"-overtrædelser. Der kan henvises til EU-Domstolens dom i Expedia-sagen, hvor Domstolen i relation til aftaler mv., der har til formål at begrænse konkurrencen, udtaler følgende: *"Det må således fastslås, at en aftale, der kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater, og som har et konkurrencebegrænsende formål, efter sin art og uanset faktiske følger udgør en mærkbar begrænsning af konkurrencen."*²⁹⁰
451. Det er ovenfor vurderet, at Team DS' vedtagelse om medlemmernes priser og andre konkurrenceparametre har til formål at begrænse konkurrencen, jf. afsnit 4.3.3. Vedtagelsen har derfor efter sin art og uanset dens følger til formål at begrænse konkurrencen og udgør dermed en mærkbar begrænsning af konkurrencen.

4.3.8 Konklusion vedrørende konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101

452. På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering:
- at Team DS opfylder virksomhedsbegrebet, idet Team DS er en sammenslutning af virksomheder (fotohandlere),
 - at der foreligger en vedtagelse inden for sammenslutningen af fotohandlere i Team DS om priser på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil,

²⁸⁹ Jf. fx. Retten i Første Instans' dom af 15. september 1998 i forenede sager T-374/94 m.fl., *European Night Services m.fl. mod Kommissionen*, præmis 136.

²⁹⁰ Jf. Domstolens dom af 3. december 2012 i sag C-226/11, *Expedia Inc.*, præmis 37.

- at vedtagelsen har til formål at begrænse konkurrencen på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil i Danmark, og
 - at vedtagelsen om priser og andre konkurrenceparametre udgør en mærkbar konkurrencebegrænsning i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1.
453. De fire betingelser, der skal være opfyldt for, at forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101 finder anvendelse, jf. afsnit 4.3, er dermed opfyldt.

4.4 FRITAGELSE

454. En aftale mv. kan være fritaget fra forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101, stk. 1.
455. Det kan enten skyldes, at aftalen mv. er omfattet af en gruppefritagelse og dermed fritaget fra forbuddet i konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101. Det kan også skyldes, at aftalen mv. er individuelt fritaget fra forbuddet i konkurrencelovens § 6 i medfør af konkurrencelovens § 8 og i sager med samhandelspåvirkning individuelt fritaget fra forbuddet i TEUF artikel 101, stk. 1, i medfør af artikel 101, stk. 3.
456. Det skal derfor vurderes, om Team DS' vedtagelse er omfattet af en gruppefritagelse, og – hvis dette ikke er tilfældet – om vedtagelsen eventuelt er fritaget i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1, og i medfør af TEUF artikel 101, stk. 3, idet der i sagen er samhandelspåvirkning.

4.4.1 Vedtagelsen er ikke omfattet af en gruppefritagelse

457. Vedtagelsen er ikke omfattet af en gruppefritagelse.
458. Det skal herefter vurderes, om vedtagelsen kan fritages fra forbuddet i konkurrencelovens § 6 i medfør af den individuelle fritagelsesmulighed i konkurrencelovens § 8, stk. 1. Da der er samhandelspåvirkning i sagen, er det endvidere relevant at vurdere, om vedtagelsen kan fritages fra forbuddet i artikel 101, stk. 1, i medfør af artikel 101, stk. 3. Det bemærkes, at styrelsen ikke har kompetence til at fritage en aftale mv. fra TEUF artikel 101, stk. 1.²⁹¹

4.4.2 Vedtagelsen opfylder ikke betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8 og TEUF artikel 101, stk. 3

459. Det fremgår af konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3²⁹², at forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 1, ikke finder anvendelse, hvis en aftale mellem virksomheder, en vedtagelse indenfor en sammenslutning af virksomheder eller en samordnet praksis mellem virksomheder opfylder fire betingelser.
460. De fire – kumulative – betingelser er, at aftalen mv.:
- 1) bidrager til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling,

²⁹¹ Jf. forordning nr. 1/2003, artikel 5, som udtømmende oplister, hvad medlemsstaternes konkurrencemyndigheder er beføjede til i relation til TEUF artikel 101 og 102, samt særligt artikel 5, sidste afsnit.

²⁹² Bestemmelsen i konkurrencelovens § 8, stk. 1, svarer indholdsmæssigt til TEUF artikel 101, stk. 3.

- 2) sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved,
 - 3) ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå disse mål, og
 - 4) ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser.
461. Konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3, sonderer ikke mellem alvorlige og ikke-alvorlige konkurrencebegrænsninger. I princippet kan alle konkurrencebegrænsende aftaler mv. derfor opnå fritagelse, men det må kræve en særlig underbygget begrundelse, hvis aftaler mv., som indeholder alvorlige konkurrencebegrænsninger, skal kunne opfylde betingelserne i konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3. Det er således ikke sandsynligt, at alvorlige konkurrencebegrænsninger opfylder betingelserne for fritagelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3.
462. Det er virksomheden, der skal dokumentere, at alle betingelserne for individuel fritagelse i konkurrencelovens § 8, stk. 1,²⁹³ og TEUF artikel 101, stk. 3, er opfyldt.
463. Team DS har ikke i sit høringssvar eller i øvrigt, jf. afsnit 3.6, påberåbt sig, at koordinering af priser og andre konkurrenceparametre giver anledning til effektivitetsgevinster. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har alligevel på det foreliggende grundlag foretaget en vurdering af, om betingelserne for en individuel fritagelse er til stede.

Ad (1): Bidrager til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling

464. Konkurrence- og forbrugerstyrelsen vurderer ikke, at Team DS' koordinering af priser og andre konkurrenceparametre bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling.
465. Dette er begrundet med, at det ikke har en gavnlig effekt for produktionen eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling, at Team DS koordinerer eksempelvis medlemmernes priser, jf. konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3.

Ad (2): Sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved

466. Det vurderes derudover, at Team DS' koordinering af priser og andre konkurrenceparametre ikke er begrundet i forbrugerhensyn. Generelt medfører eksempelvis priskoordinering en betydelig risiko for, at prisen for ydelsen bliver dyrere, hvilket kommer forbrugeren til skade, jf. konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 2, og TEUF artikel 101, stk. 3.

Ad (3): Ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå disse mål

467. Da Team DS' koordinering af priser og andre konkurrenceparametre ikke indebærer effektivitetsgevinster, jf. ovenfor, ses begrænsningen ikke at være nødvendig.

²⁹³ Jf. FT 2004/05, 1. samling, tillæg A, side 1638 v.sp.

Ad (4): Ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser

468. Det er ikke på det foreliggende grundlag muligt at vurdere, om betingelsen er opfyldt.
469. Det er i øvrigt ikke nødvendigt at tage endelig stilling til, om alle betingelserne i konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 3 og nr. 4, og TEUF artikel 101, stk. 3, litra a) og b), er opfyldt, da betingelserne i § 8, stk. 1, og artikel 101, stk. 3, er kumulative, og da de øvrige betingelser i § 8, stk. 1, og artikel 101, stk. 3, ikke er opfyldt.
470. Konkurrence og Forbrugerstyrelsen vurderer samlet set på det foreliggende grundlag, at betingelserne for individuel fritagelse ikke er opfyldt.
471. På det foreliggende grundlag kan vedtagelsen således ikke individuelt fritages fra forbuddet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. § 8, stk. 1. Det bemærkes, at styrelsen ikke har kompetence til at fritage en aftale fra TEUF artikel 101, stk. 1, jf. stk. 3.²⁹⁴

4.5 SAMLET KONKLUSION

472. På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering:
- at det relevante marked kan afgrænses til et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil til slutbrugere i Danmark eller et snævrere geografisk område til en række lokale markeder i Danmark, hvor der som minimum vil være flere Team DS-medlemmer tilstede på ét eller flere af disse lokale markeder, idet det dog ikke er nødvendigt at foretage en endelig afgrænsning af det relevante marked,
 - at vedtagelsen om priser og andre konkurrenceparametre inden for sammenslutningen af fotohandlere i Team DS kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart,
 - at Team DS opfylder virksomhedsbegrebet,
 - at der foreligger en vedtagelse inden for sammenslutningen af fotohandlere i Team DS om medlemmernes priser og andre konkurrenceparametre,
 - at vedtagelsen har til formål at begrænse konkurrencen på et marked for detailsalg af kameraer og tilbehør hertil til slutbrugere i Danmark,
 - at vedtagelsen om priser og andre konkurrenceparametre udgør en mærkbar konkurrencebegrænsning i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, og TEUF artikel 101, stk. 1,
 - at vedtagelsen ikke er omfattet af en gruppefritagelse og ikke opfylder betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1, og TEUF artikel 101, stk. 3, og

²⁹⁴ Jf. forordning nr. 1/2003, artikel 5, som udtømmende opregner, hvad medlemsstaternes konkurrencemyndigheder er beføjede til i relation til TEUF artikel 101 og 102, samt særligt artikel 5, sidste afsnit.

- at det er nødvendigt at udstede påbud til Team DS for at bringe overtrædelsen til ophør, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 4, 1. pkt., jf. § 16, stk. 1, og TEUF artikel 101, jf. § 16, stk. 1, jf. § 24, stk. 1.

5. BILAG

Bilag 1: Dokumenter fra kontrolundersøgelse mv.

Bilag 2: Høringssvar af 7. september 2017 inklusive bilag A-M fra Team DS.

Bilag 3: Standpunktsdokument af 17. oktober 2017 inklusiv bilag N fra Team DS.

Bilag 4: E-mail af 20. november 2017 fra Team DS.